

Utbildningsutskottets betänkande 2018/19:UbU9

Lärare och elever

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om lärare och elever och hänvisar i huvudsak till gällande bestämmelser, pågående arbete och vidtagna åtgärder. Motionerna tar upp frågor om bl.a. läraryrket, lärarlegitimation, fortbildning, skolledare, elevhälsa, idrott och hälsa, elevers frånvaro, elever med särskilda behov och nyanlända elever.

I betänkandet finns 51 reservationer (M, SD, C, V, KD, L) och fyra särskilda yttranden (C, L).

Behandlade förslag

Cirka 130 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	10
Ärendet och dess beredning.....	10
Bakgrund	10
Utskottets överväganden.....	11
Läraryrket m.m.	11
Legitimation	19
Fortbildning.....	23
Skolledare.....	31
Elevhälsa	35
Idrott och hälsa m.m.	41
Elevers frånvaro	45
Elever med särskilda behov.....	50
Nyanlända elever.....	58
Övriga frågor.....	66
Reservationer	75
1. Lärarnas administration, punkt 1 (SD)	75
2. Lärarnas administration, punkt 1 (V).....	75
3. Lärarnas administration, punkt 1 (KD).....	76
4. Nationella riktlinjer, punkt 2 (M, KD).....	77
5. Lärarassistenter, punkt 3 (M).....	78
6. Lärarassistenter, punkt 3 (C)	78
7. Lärarassistenter, punkt 3 (KD)	79
8. Karriärstegsreformen, punkt 4 (M).....	80
9. Karriärstegsreformen, punkt 4 (C)	80
10. Karriärstegsreformen, punkt 4 (V)	81
11. Karriärstegsreformen, punkt 4 (L)	81
12. Karriärtjänster i utanförskapsområden, punkt 5 (M, KD).....	82
13. Introduktionsperioden för lärare, punkt 6 (M).....	83
14. Legitimation, punkt 7 (M)	83
15. Legitimation, punkt 7 (L)	84
16. Fortbildning, punkt 8 (M).....	84
17. Fortbildning, punkt 8 (SD)	86
18. Fortbildning, punkt 8 (C).....	88
19. Fortbildning, punkt 8 (V).....	89
20. Skolledare, punkt 9 (SD)	90
21. Skolledare, punkt 9 (KD).....	91
22. Skolledare, punkt 9 (L).....	91
23. Elevhälsa, punkt 10 (M)	92
24. Elevhälsa, punkt 10 (SD).....	93
25. Elevhälsa, punkt 10 (C)	94
26. Elevhälsa, punkt 10 (V).....	95
27. Elevhälsa, punkt 10 (KD)	96
28. Elevhälsa, punkt 10 (L)	97
29. Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (SD)	98
30. Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (V).....	99
31. Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (KD).....	100
32. Elevers frånvaro, punkt 12 (M)	101

33. Elever med särskilda behov, punkt 13 (SD)	101
34. Elever med särskilda behov, punkt 13 (KD).....	102
35. Nyanlända elever, punkt 14 (M).....	103
36. Nyanlända elever, punkt 14 (SD)	104
37. Nyanlända elever, punkt 14 (C).....	105
38. Nyanlända elever, punkt 14 (V).....	106
39. Nyanlända elever, punkt 14 (KD).....	107
40. Nyanlända elever, punkt 14 (L)	107
41. Undervisningstid för nyanlända elever, punkt 15 (M, SD, KD)	108
42. Timplan för nyanlända elever, punkt 16 (M, KD)	109
43. Förberedelseklassen, punkt 17 (M, C, KD, L).....	110
44. Rätt till utbildning, punkt 18 (M, SD)	110
45. Elevers inflytande, punkt 19 (V)	111
46. Elevers inflytande, punkt 19 (L).....	112
47. Begreppet särskola, punkt 20 (L).....	113
48. Skolmåltider, punkt 21 (SD).....	113
49. Enhetlig klädsel i skolan, punkt 22 (SD)	114
50. Skolskjuts, punkt 23 (KD)	115
51. Karensavdrag, punkt 24 (SD)	115
Särskilda yttranden	117
1. Nationella riktlinjer, punkt 2 (C, L).....	117
2. Karriärtjänster i utanförskapsområden, punkt 5 (C, L)	117
3. Undervisningstid för nyanlända elever, punkt 15 (C, L)	117
4. Timplan för nyanlända elever, punkt 16 (C, L)	118
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	119
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	119

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lärarnas administration

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 18,

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 11–13 och 25.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (KD)

2. Nationella riktlinjer

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 96.

Reservation 4 (M, KD)

3. Lärarassistenter

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1541 av Lotta Olsson (M),

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 12,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 10 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (C)

Reservation 7 (KD)

4. Karriärstegsreformen

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (L)

5. Karriärtjänster i utanförskapsområden

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 88 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15.

Reservation 12 (M, KD)

6. Introduktionsperioden för lärare

Riksdagen avslår motion

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 13 (M)

7. Legitimation

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2018/19:2578 av Ida Drougge (M) och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 14 (M)

Reservation 15 (L)

8. Fortbildning

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD),

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39,

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 3,

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20,

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3,

2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,

2018/19:1540 av Lotta Olsson (M),

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5,

2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 11 och 15 samt

2018/19:2843 av Annika Qarlssoon m.fl. (C) yrkande 14.

Reservation 16 (M)

Reservation 17 (SD)

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (V)

9. Skolledare

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:355 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21,
 2018/19:939 av Karin Enström (M),
 2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44,
 2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och
 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 17.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (KD)

Reservation 22 (L)

10. Elevhälsa

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,
 2018/19:507 av Joar Forssell (L),
 2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,
 2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10,
 2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,
 2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,
 2018/19:1993 av Hans Hoff (S),
 2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),
 2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,
 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,
 2018/19:2344 av Magnus Ek (C),
 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,
 2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9,
 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8,
 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och
 2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Reservation 23 (M)

Reservation 24 (SD)

Reservation 25 (C)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (KD)

Reservation 28 (L)

11. Idrott och hälsa m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 28,
 2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkandena 7–9,
 2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M),
 2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),
 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8,
 2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,
 2018/19:2345 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 7 och
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 36.

Reservation 29 (SD)

Reservation 30 (V)

Reservation 31 (KD)

12. Elevers frånvaro

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1402 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 1,

2018/19:1652 av Marta Obminska (M) och

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 32 (M)

13. Elever med särskilda behov

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 11 och 20,

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkandena 1 och 4,

2018/19:1673 av Marta Obminska (M),

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkandena 1 och 3,

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 1, 2, 4
och 5 samt

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Reservation 33 (SD)

Reservation 34 (KD)

14. Nyanlända elever

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24,

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Reservation 35 (M)

Reservation 36 (SD)

Reservation 37 (C)

Reservation 38 (V)

Reservation 39 (KD)

Reservation 40 (L)

15. Undervisningstid för nyanlända elever

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 84.

*Reservation 41 (M, SD, KD)***16. Timplan för nyanlända elever**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 87.

*Reservation 42 (M, KD)***17. Förberedelseklassen**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 86.

*Reservation 43 (M, C, KD, L)***18. Rätt till utbildning**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2921 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 35.

*Reservation 44 (M, SD)***19. Elevers inflytande**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 8–10 samt

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1.

*Reservation 45 (V)**Reservation 46 (L)***20. Begreppet särskola**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1627 av Gustaf Lantz (S),

2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

2018/19:2679 av Gustaf Lantz (S).

*Reservation 47 (L)***21. Skolmåltider**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 35 och 36,

2018/19:1420 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) och

2018/19:2798 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD) yrkandena 2 och 5.

*Reservation 48 (SD)***22. Enhetlig klädsel i skolan**

Riksdagen avslår motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 45.

*Reservation 49 (SD)***23. Skolskjuts**

Riksdagen avslår motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 29.

*Reservation 50 (KD)***24. Karensavdrag**

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 3,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och

2018/19:380 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 51 (SD)

Stockholm den 4 april 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Pia Nilsson (S), Maria Stockhaus (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvis (SD), Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronståhl (S), Michael Rubbestad (SD), Gustav Fridolin (MP), Mats Persson (L), Ilona Szatmari Waldau (V) och Niels Paarup-Petersen (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utbildningsutskottet behandlar i detta ärende 135 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19. Motionerna tar upp frågor om bl.a. läraryrket, lärarlegitimation, fortbildning, skolledare, elevhälsa, idrott och hälsa, elevers frånvaro, elever med särskilda behov och nyanlända elever.

En förteckning över behandlade motionsförslag finns i bilagan.

Specialpedagogiska skolmyndigheten informerade utskottet den 24 januari 2019 om sin verksamhet och särskilt om hur myndigheten arbetar med elever som inte deltar i skolarbetet.

Bakgrund

Skolväsendet omfattar enligt skollagen (2010:800) skolformerna förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, som inkluderar utbildning i svenska för invandrare (sfi), samt särskild utbildning för vuxna. I skolväsendet ingår också fritidshem. Utbildning inom skolväsendet anordnas av det allmänna eller av enskilda när det gäller förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmet. Regelverket är så långt det är möjligt gemensamt för alla skolformer och skolhuvudmän.

I det här betänkandet behandlar utskottet främst frågor om lärare och elever i skolväsendet. Under våren 2019 behandlar utskottet även motionsyrkanden som rör utbildningen i skolväsendet i betänkandena Övergripande skolfrågor (bet. 2018/19:UbU10) och Grundläggande om utbildningen (bet. 2018/19:UbU8).

Utskottets överväganden

Läraryrket m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lärarnas administration, karriärtjänster och introduktionsperioden för lärare.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (KD), 4 (M, KD), 5 (M), 6 (C), 7 (KD), 8 (M), 9 (C), 10 (V), 11 (L), 12 (M, KD) och 13 (M) samt särskilt yttrande 1 (C, L) och 2 (C, L).

Motionerna

Lärarnas administration

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 96 föreslås att det ska införas nationella riktlinjer för hur olika yrkesgrupper ska kunna avlasta lärare så att lärarna ska kunna lägga sin tid på undervisningen.

I partimotion 2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16 efterfrågas en särskild satsning på lärarassistenter för att vända skolresultaten i utsatta områden. I utanförskapsområdena är enligt motionärerna behovet att avlasta lärarna från administrativt arbete genom att anställa lärarassistenter extra stort.

I motion 2018/19:1541 av Lotta Olsson (M) efterfrågas en översyn av möjligheten att låta lärare som invandrat till Sverige arbeta som lärarassistenter för att hjälpa till med administrativa uppgifter i skolan.

Motionärerna i kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 18 vill genomföra en satsning på fler vuxna i skolan. Fler vuxna, som skolsköterskor, skolpsykologer, kuratorer, vaktmästare och administrativ personal kan avlasta lärarna från olika sidouppgifter som tar tid från lärarnas kärnuppsdrag.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 12 efterfrågas en minskad administrativ börda för lärare och skolledare. Motionärerna vill därför minska dokumentationen och införa lärarassistenter som kan stödja lärare med olika administrativa göromål.

I kommittémotion 2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 efterfrågas förslag på åtgärder som på allvar förbättrar lärarnas bristande arbetsmiljö. Motionärerna hänvisar bl.a. till lärarnas omfattande arbete med administration.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 10 begärs att en ny yrkeskategori, lärarassistenter, ska införas i skolan för att avlasta lärarna så att de får tid att ägna sig åt sina kärnuppgifter i skolan. I

yrkande 11 föreslås att det ska bli lättare för det civila samhället att bidra till och delta i skolans verksamhet för att bl.a. avlasta lärarna. I yrkande 12 framhålls värdet av fler vuxna i skolan för att ge en ökad trygghet på raster och i klassrum. I yrkande 13 framhålls vikten av att frigöra tid för mer lärarledd ämnesundervisning genom att lärares uppgifter ses över och vid behov tas bort. I yrkande 25 föreslås att nyanlända lärare ska kunna jobba i skolan med sidouppgifter som kan avlasta legitimerade lärare.

Karriärtjänster

I kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 88 föreslås att det ska inrättas fler karriärtjänster i utanförskapsområden. De skickligaste lärarna ska finnas där de behövs som mest. Ett liknande yrkande finns i partimotion 2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15.

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11 begärs bl.a. att utbyggnaden av karriärtjänster ska fortsätta.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10 föreslås att förutsättningarna för ett transparent och tydligt karriärsystem för förskollärare, lärare och skolledare ska utredas.

I kommittémotion 2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 begärs att det ska utredas hur förstelärarsystemet kan ersättas med andra möjligheter till karriärutveckling. Förstelärarreformen har enligt motionärerna inte fungerat. Vilka som utsetts till förstelärare har ibland skett på godtyckliga grunder, och ofta har inte uppdraget inneburit några nya arbetsuppgifter utan bara ett lönepåslag.

I partimotion 2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 föreslås att karriärtjänster som huvudlärare, lärare, lektor och metodiklärare ska utvecklas.

Introduktionsperioden för lärare

I kommittémotion 2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 6 efterfrågas en utredning om hur nytexaminerade lärare kan få en bättre introduktion till läraryrket.

Bakgrund och gällande rätt

Lärarnas administration

Lagändringar

Under riksmötet 2013/14 biföll riksdagen två propositioner som innehöll förslag om ändringar i skollagen (2010:800) för att minska och förenkla lärarnas administrativa arbete. Som ett led i att frigöra tid för undervisningen avskaffades 2013 kravet på skriftliga individuella utvecklingsplaner i de årskurser där betyg sätts (prop. 2012/13:195, bet. 2013/14:UbU5, rskr.

2013/14:19). För årskurs 1–5 i grundskolan ska skriftliga individuella utvecklingsplaner upprättas en gång per läsår, i stället för varje termin (se t.ex. 10 kap. 13 § skollagen). Den 1 juli 2014 ändrades skollagen för att förtydliga reglerna om stöd och särskilt stöd och förenkla lärarnas arbete med åtgärdsprogram och annan dokumentation (prop. 2013/14:160, bet. 2013/14:UbU19, rskr. 2013/14:291).

Riksdagen biföll hösten 2017 proposition 2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala (bet. 2017/18:UbU5, rskr. 2017/18:44), vilket bl.a. innebär att resultaten från de nationella proven ska ha en särskild betydelse i betygsättningen och att uppsatser och andra uppgifter som prövar skriftlig framställning bör få genomföras på dator. Ett av syftena med förändringarna är att minska den tid lärare lägger på administration.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76, 2017:11) överlämnade den 12 mars 2018 slutbetänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). När det gäller lärares, rektorers och förskolechefers administrativa arbete lämnar utredningen förslag om att skollagen ska tydliggöras i fråga om att huvudmännen ska se till att rektorer och förskolechefer har goda förutsättningar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet och utveckla utbildningen vid enheten. Vidare menar utredningen att Skolverket bör göra återkommande lärartidsstudier, att Skolverket bör erbjuda huvudmännen stöd för analys och utvecklingsarbete för att arbeta systematiskt med frågan om hur lärares och skolledares arbetstid används med kärnupdraget i centrum. Skolverket bör också utforma en kompetensutvecklingsinsats om praktisk organisation och arbetsmiljö för skolledare. Ytterligare förslag syftar till att minska överdokumentationen i skolväsendet. Utredningen anser att regeringen bör ge Skolverket och Skolinspektionen i uppdrag att arbeta för att minska överdokumentationen i skolväsendet, och att regeringen bör överväga att ge Statskontoret i uppdrag att följa upp hanteringen av enskildas klagomål över skolväsendet enligt skollagen. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Uppdrag till Skolverket

Skolverket har sedan i juli 2015 i uppdrag att ta fram och genomföra nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig bl.a. till huvudmän och skolor inom grund- och gymnasieskolan (se bl.a. U2015/03844/S). Syftet med de nationella skolutvecklingsprogrammen är att utveckla och stärka utbildningen för att ge eleverna de bästa förutsättningarna för att utvecklas så långt som möjligt. Insatserna ska bl.a. ge lärare fler metoder i undervisningen för att kunna anpassa den efter elevers olika behov. Insatserna i de nationella skolutvecklingsprogrammen består av olika kompetensutvecklings- och stödinsatser inom områden där det finns ett dokumenterat nationellt utvecklingsbehov. Insatserna kan enligt regeringsuppdraget bl.a. avse it som

pedagogiskt och administrativt verktyg samt hur lärares administrativa arbetsuppgifter kan minskas och arbetsprocesser göras mer effektiva. Skolverket redovisade under hösten 2015 och vintern 2016 en plan för åren 2016–2019 för utformning, innehåll och genomförande av uppdraget. I redovisningen presenterade Skolverket bl.a. insatser för att stärka den digitala kompetensen i undervisningssituationen samt för en effektivare administration för att minska lärares och rektorers administrativa arbete (dnr 2015:899). Skolverket ska årligen följa upp de nationella skolutvecklingsprogrammen. I april 2018 redovisade Skolverket en utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen för 2016 och 2017 (U2018/01873/S).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att resurser tillförs för att anställa fler lärarassistenter. Vidare ska nationella riktlinjer tas fram för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna. Ett uppdrag till Skolverket ska ges efter vårändringsbudgeten.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 anförde statsministern bl.a. att resurser tillförs för att anställa fler lärarassistenter.

Karriärtjänster

Karriärstegsreformen

Den 1 juli 2013 infördes ett s.k. målsättningsstadgande i skollagen som innebär att skolhuvudmän ska sträva efter att inrätta karriärsteg för särskilt yrkesskickliga lärare (prop. 2012/13:136, bet. 2012/13:UbU15, rskr. 2012/13:266). Vidare infördes en upplysningsbestämmelse om möjligheten för huvudmän att söka statsbidrag för karriärstegen förstelärare och lektor. En lärare kan göra karriär bl.a. genom att utses till förstelärare eller lektor med därtill kopplat statsbidrag som innebär ett genomsnittligt lönepåslag med 5 000 kronor per månad för en förstelärare och 10 000 kronor per månad för en lektor (förordningen [2013:70] om statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare). Syftet med karriärstegsreformen är att möjliggöra för skickliga lärare att göra karriär utan att behöva lämna undervisningen och därigenom bidra till yrkets attraktivitet och till förbättrad undervisning och förbättrade studieresultat.

Regeringen beslutade 2014 om ett extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för fler lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden så att dubbelt så många förstelärare kan anställas i dessa områden (förordningen [2014:145] om extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden). Vidare beslutade regeringen i mars 2016 om en satsning som innebär att skolhuvudmän som gör insatser enligt särskilda

överenskommelser inom ramen för Skolverkets uppdrag om samverkan för bästa skola och uppdraget om insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända kan få ytterligare statsbidrag för att inrätta karriärsteg i form av förstelärare och lektorer. Statsbidrag kan nu även lämnas för insatser för personer i ledande befattning (förordningen [2016:329] om statsbidrag till skolhuvudmän för insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända).

Under 2017 betalade Skolverket ut drygt 1,2 miljarder kronor i statsbidrag för förstelärare och lektorer. Statsbidraget finansierade löneökningar för ca 15 000 förstelärare och 170 lektorer (prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 s. 63).

Lärarlönelyftet

I budgetpropositionen för 2015 uttalade regeringen att karriärstegsreformen var ett första steg för att lyfta lärarnas löner men att regeringen vill ta ytterligare ansvar genom en särskild lärarlönesatsning (prop. 2014/15:1 utg.omr. 16 s. 160 f.). I mars 2016 inrättades följaktligen ett statsbidrag för höjda löner till särskilt kvalificerade lärare, förskollärare eller fritidspedagoger (förordningen [2016:100] om statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier). Det samlade löneflyft som följde av denna förordning uppgick under 2017 till 3 miljarder kronor. Syftet med detta lärarlönelyft var att öka läraryrkets attraktionskraft och därigenom kunskapsresultaten i skolan. Våren 2017 rekvirerade 979 av 1 072 möjliga huvudmän närmare 94 procent av bidragsramen. Det är en ökning på drygt 3 procentenheter jämfört med hösten 2016. Sammanlagt har 66 978 lärare, förskollärare och fritidspedagoger fått i genomsnitt 2 594 kronor i löneökning per månad (prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 s. 64). En tydlig skillnad mellan karriärstegsreformen och lönesatsningen är att inga nya särskilda befattningar inrättas, utan det är en satsning på att höja lönerna för särskilt kvalificerade lärare.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76, 2017:11) överlämnade den 12 mars 2018 slutbetänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). När det gäller frågan om hur karriärstegsreformen och lärarlönesatsningen bör utvecklas menar utredningen att satsningarna tar sikte på att både bidra till att stärka yrkets attraktionskraft och leda till att kvaliteten i skolväsendet höjs och att elevernas resultat förbättras. Båda satsningarna har viktiga syften, men har genom sättet de genomförts på kommit att möta mycket kritik, bl.a. från lärarna – den grupp som satsningarna är tänkta att stärka. Bland annat har satsningarna kritiserats för att brista i legitimitet och att det har varit otydligt vad som krävs för att tilldelas en förstelärartjänst. Utredningen föreslår att statsbidraget till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare ska kopplas till utredningens förslag om ett professionsprogram. Professionsprogrammet bygger på principen att det behövs såväl tydliga beskrivningar av lärarkompetenser som

tillförlitliga processer för att identifiera och erkänna olika nivåer av kompetens. Ett professionsprogram med tydliga nationella kompetensnivåer bedöms kunna råda bot på den kritik som framförts mot bristen i transparens och legitimitet vid tillsättning av förstelärartjänster. Några ändringar föreslås inte i fråga om Lärarlönelyftet. Genom den struktur som professionsprogrammet ger bedöms däremot de två satsningarna Lärarlönelyftet och karriärstegsreformen på sikt kunna samverka på bättre sätt. Se vidare under avsnittet Fortbildning om utredningens förslag om professionsprogram och inrättandet av nationellt reglerade kompetensnivåer för legitimerade lärare, legitimerade förskollärare och rektorer. Utredningen har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Riksrevisionens granskning

Riksrevisionen har granskat karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet i granskningsrapporten Karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet – högre lön men sämre sammanhållning (RiR 2017:18). Granskningen visar bl.a. att regeringens lönemässiga målsättningar med reformerna till stor del har uppnåtts hittills. Lärarnas generella lönenivå och relativlöner i förhållande till jämförbara yrken har ökat efter reformerna. Det har skapat förutsättningar för att yrkets attraktionskraft ska öka. Men reformerna har också mött stark kritik och påverkat sammanhållningen mellan lärare negativt. Utskottet behandlade våren 2018 regeringens skrivelse 2017/18:84 Riksrevisionens rapport om karriärstegsreformen och Lärarlönelyftet och riksdagen beslutade att skrivelsen skulle läggas till handlingarna (bet. 2017/18:UbU22, rskr. 2017/18:222).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att inrätta fler karriärtjänster i utanförskapsområden. Vidare ska ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) införas under 2019. Se avsnittet nedan om Fortbildning för mer information om förslagen i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 anförde statsministern bl.a. att fler karriärtjänster för lärare kommer att inrättas i utanförskapsområden.

Introduktionsperioden för lärare

Gällande rätt m.m.

Sedan 2011 reglerar skollagen (2010:800) huvudmannens skyldighet vad gäller att låta nya lärare och förskollärare genomföra en introduktionsperiod.

Av 2 kap. 22 a § första stycket skollagen följer att en huvudman som har anställt en lärare eller förskollärare som har behörighetsgivande examen ska se till att läraren eller förskolläraren i omedelbar anslutning till att anställningen påbörjas genomför en introduktionsperiod inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet, om inte läraren eller förskolläraren tidigare har genomfört en sådan introduktionsperiod. Av andra stycket i paragrafen framgår vissa undantag från huvudregel att en huvudman, en kommun eller en fristående skola, som anställt en lärare eller förskollärare ska se till att läraren eller förskolläraren genomför en introduktionsperiod på minst ett läsår eller motsvarande. Bland dem som är undantagna från huvudregeln om en introduktionsperiod finns bl.a. obehöriga lärare (se även förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare).

Skolverket har meddelat föreskrifter om introduktionsperiod för lärare och förskollärare (SKOLFS 2014:44). Skolverket har också tagit fram stödmaterial för den som är rektor eller förskolechef och ansvarar för att planera introduktionsperioden och för att utse en mentor.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner har i delbetänkandet *Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola* (SOU 2017:51) föreslagit att skollagen ska justeras för att tydliggöra att det är vid första anställningen som introduktionsperioden ska genomföras för lärare eller förskollärare med behörighetsgivande examen. Av skollagen ska det också framgå att huvudmannen ska sträva efter att läraren eller förskolläraren får genomföra introduktionsperioden inom undervisning som i huvudsak svarar mot lärarens eller förskollärarens behörighet. Skolinspektionen bör enligt utredningen få i uppdrag att granska huvudmännens genomförande av introduktionsperioden (s. 281). Delbetänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Lärarnas administration

När det gäller yrkanden om minskad administration för lärare och skolledare vill utskottet hänvisa till det pågående arbetet på området, exempelvis Skolverkets uppdrag inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen samt flera propositioner som har bifallits av riksdagen på senare år, nu senast proposition 2017/18:14 Nationella prov – rättvisa, likvärdiga, digitala, där ett uttalat syfte varit att minska lärarnas administrativa börda. Utskottet vill också framhålla att Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner i sitt slutbetänkande (SOU 2018:17) har lämnat ett flertal förslag som handlar om lärarnas administrativa börda. Utskottet vill avvakta beredningen av dessa förslag. I den sakpolitiska överenskommelsen

från januari 2019 är partierna överens om ett flertal åtgärder som har bäring på de aktuella yrkandena enligt följande. Resurser tillförs för att anställa fler lärarassistenter. Vidare ska nationella riktlinjer tas fram för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna. Ett uppdrag till Skolverket ska ges efter vårandringsbudgeten. Utskottet vill avvakta det fortsatta arbetet. Också i regeringsförklaringen anförde statsministern att resurser tillförs för att anställa fler lärarassistenter.

Utskottet anser mot ovanstående bakgrund att någon åtgärd från riksdagen inte är motiverad. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:378 (SD) yrkande 18, 2018/19:668 (V) yrkande 6, 2018/19:1541 (M), 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 96, 2018/19:2841 (C) yrkande 12, 2018/19:2893 (KD) yrkandena 10–13 och 25 och 2018/19:2918 (M) yrkande 16.

Karriärtjänster

Ett system med karriärtjänster med syftet att möjliggöra för skickliga lärare att göra karriär utan att behöva lämna undervisningen och därigenom bidra till yrkets attraktivitet och till förbättrad undervisning och förbättrade studieresultat har sedan några år genomförts. Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har initierat en översyn av karriärstegsreformen genom Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner. Utredningen har i sitt slutbetänkande lämnat förslag som berör karriärstegsreformen (SOU 2018:17). Utskottet vill inte föregripa den fortsatta beredningen av betänkandet. Utskottet vill också påminna om att partierna i den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är överens om att ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) ska införas under 2019. Det fortsatta arbetet bör enligt utskottet avvaktas. Utskottet anser mot den bakgrunden att det inte är motiverat med någon åtgärd från riksdagen med anledning av yrkanden om karriärtjänster och avstyrker därmed motionerna 2018/19:668 (V) yrkande 1, 2018/19:2046 (L) yrkande 3, 2018/19:2835 (M) yrkande 11 och 2018/19:2841 (C) yrkande 10.

När det gäller yrkandena om att fler karriärtjänster ska inrättas i utanförskapsområden hänvisar utskottet till den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 där partierna är överens om att fler karriärtjänster ska inrättas i utanförskapsområden och att statsministern återkom till detta i regeringsförklaringen. Utskottet anser att det fortsatta arbetet ska avvaktas och avstyrker motionerna 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 88 och 2018/19:2918 (M) yrkande 15.

Introduktionsperioden för lärare

Det är enligt utskottets mening mycket viktigt att nyutexaminerade lärare får en god introduktion till läraryrket. Utskottet ser dock ingen anledning att föregripa beredningen av förslagen i delbetänkandet från Utredningen om en

bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (SOU 2017:51) som bl.a. sett över frågan om hur en god introduktion i lärar- och förskolläraryrkena kan säkras. Utskottet avstyrker därmed motion 2018/19:2833 (M) yrkande 6.

Legitimation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. tillfälligt undantag för pensionerade lärare från kravet på lärarlegitimation för att kunna sätta betyg och tydligare legitimations- och behörighetskrav för lärare.

Jämför reservation 14 (M) och 15 (L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17 efterfrågas ett tillfälligt undantag för pensionerade lärare från kravet på lärarlegitimation för att kunna sätta betyg. Enligt motionärerna innebär dagens stelbenta regler ett slöseri med kompetens och resurser.

I motion 2018/19:2578 av Ida Drougge (M) efterfrågas en granskning och översyn av Lärarnas ansvarsnämnd. Enligt motionären finns det behov av att skyndsamt göra en översyn av verksamheten mot bakgrund av att ansvarsnämnden i sina beslut i flertalet fall gått emot Skolinspektionens rekommendation och utredning.

I partimotion 2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 föreslås att legitimations- och behörighetskraven för lärare ska bli tydligare för att öka undervisningens kvalitet.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Riksdagen har tidigare genom ändringar i skollagen (2010:800) beslutat att införa ett legitimationssystem för lärare och förskollärare den 1 juli 2011 (prop. 2010/11:20, bet. 2010/11:UbU5, rskr. 2010/11:171). Regleringen i skollagen kompletteras av bestämmelser i förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen) och av föreskrifter från Skolverket, som är den myndighet som meddelar legitimationen.

Enligt huvudregeln i 2 kap. 13 § skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisning i skolväsendet. Vidare får i huvudsak endast legitimerade lärare eller förskollärare anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 §). Det är endast lärare eller

förskollärare som har en behörighetsgivande examen enligt behörighetsförordningen som efter ansökan ska meddelas legitimation av Skolverket (2 kap. 16 § skollagen).

Av 2 kap. 16 § tredje stycket skollagen framgår att Skolverkets prövning efter ansökan kan avse även ytterligare behörighetsgivande utbildning som läraren eller förskolläraren har slutfört med tillfredsställande resultat. Med ytterligare behörighetsgivande utbildning avses alla typer av utbildning som ger läraren eller förskolläraren behörighet att undervisa i ämnen, årskurser och skolformer utöver vad som följer av en behörighetsgivande examen. Utbildningen kan ha slutförts före, samtidigt med eller efter den behörighetsgivande examen. Ansökan kan även avse ytterligare behörighet på annan grund än utbildning (prop. 2012/13:187 s. 42).

Det ska anges på legitimationen vilken behörighet läraren eller förskolläraren har att bedriva undervisning i skolväsendet, dvs. vilken eller vilka skolformer eller fritidshem, årskurser eller motsvarande, ämnen eller ämnesområden som behörigheten avser (2 kap. 16 § fjärde stycket skollagen och 4 kap. 4 § behörighetsförordningen). Det är alltså inte legitimationen i sig utan behörigheten som styr var i skolväsendet läraren eller förskolläraren får undervisa.

I skollagen finns vissa undantag från kraven på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning i skolväsendet (2 kap. 17 §). Bland annat får lärare som saknar legitimation och behörighet för undervisningen trots det bedriva undervisning i fristående skolor och fristående fritidshem med särskild pedagogisk inriktning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har bemyndigats att meddela föreskrifter om vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses. Enligt förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare avses med särskild pedagogisk inriktning waldorfpedagogisk inriktning (1 kap. 4 §).

Av 27 kap. 4 § första stycket skollagen framgår att Lärarnas ansvarsnämnd efter anmälan av Skolinspektionen prövar frågor om lärares och förskollärares fortsatta rätt att inneha legitimation och om varning ska meddelas. Grunderna för disciplinpåföljd regleras i 2 kap. 23 § skollagen. I 28 kap. 4 § skollagen sägs bl.a. att beslut av Lärarnas ansvarsnämnd får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Pågående arbete m.m.

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner, överlämnade i juni 2017 delbetänkandet Utbildning, undervisning och ledning – reformvård till stöd för en bättre skola (SOU 2017:51). Av delbetänkandet framgår bl.a. att utredningen identifierat ett antal problem som följer av hur reglerna i behörighetsförordningen är utformade. Utredningen presenterar bl.a. följande förslag på ändringar (s. 134 f.):

- Behörighet grundat på erfarenhet: En legitimerad lärare eller förskollärare som under sammanlagt minst 8 läsår under de senaste 15 åren före den 1 juli 2015 har bedrivit undervisning i fritidshemmet, i förskoleklassen, i utbildning i svenska för invandrare eller undervisning som avser särskilt stöd trots att hans eller hennes utbildning inte ger behörighet till detta ska vara behörig att bedriva undervisningen. En legitimerad lärare eller förskollärare som under sammanlagt minst 8 läsår under de senaste 15 åren har bedrivit undervisning i ett ämne eller ett ämnesområde men där undervisningen bedrivits i mer än en skolform ska vara behörig att undervisa i ämnet eller ämnesområdet i aktuella årskurser och skolformer förutsatt att ämnet eller ämnesområdet har samma ämnesplan i de olika skolformerna. För en legitimerad lärare eller förskollärare som är född senast den 1 juli 1958 är den tid som undervisningen ska ha bedrivits minst 4 läsår eller motsvarande tid under de senaste 15 åren.
- Behörighet att undervisa i grundskolans årskurs 1–3 i praktiska och estetiska ämnen: Den som är behörig att undervisa i ett eller flera praktiska eller estetiska ämnen i någon av grundskolans årskurs 4–9 eller gymnasieskolan ska vara behörig att undervisa i detta eller dessa ämnen även i grundskolans årskurs 1–3.
- Behörighet att undervisa i ämnen i grundskolans årskurs 4–6: Det ska vara möjligt för legitimerade lärare att bli behöriga att undervisa som lärare i enstaka ämnen i årskurs 4–6. Det ska inte längre krävas att läraren kompletterar sina behörigheter med minst fyra ämnen, varav tre av ämnena är svenska, matematik och engelska, för behörighet att undervisa i årskurs 4–6. För att denna behörighet ska kunna ges ska det krävas att den kompletterande utbildningen i ämnet kan anses motsvara kraven i en grundlärarexamen med inriktning mot arbete i årskurs 4–6 både i fråga om poängomfattning och ämneskunskaper.
- Behörighet att undervisa i gymnasieskolans introduktionsprogram: Den som är behörig att undervisa i ett eller flera ämnen i gymnasieskolan eller i grundskolans årskurs 7–9 ska även vara behörig att bedriva undervisning i detta eller dessa ämnen i gymnasieskolans introduktionsprogram.
- Behörighet för yrkeslärare att undervisa i andra ämnen än yrkesämnena i gymnasieskolan: En lärare som har avlagt en yrkeslärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) ska, utöver att vara behörig att undervisa i det eller de yrkesämnena för vilka lärarens yrkeskunskaper är relevanta, även vara behörig att undervisa i andra ämnen för vilka lärarens kompetens är relevant.

Utredningen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Vissa övriga förslag från utredningen som berör legitimation och behörighet behandlades i proposition 2017/18:194 Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan och kvaliteten i förskola och fritidshem ska stärkas och i proposition 2017/18:182 Samling för skolan. Riksdagen

beslutade med anledning av framlagda förslag att undantaget i skollagen för fritidspedagoger eller motsvarande att få bedriva undervisning i fritidshemmet utan legitimation eller behörighet ska tas bort fr.o.m. den 1 juli 2019 (bet. 2017/18:UbU31, rskr. 2017/18:430). Riksdagen ställde sig också bakom förslaget att förlänga tiden till utgången av juni 2021 när det gäller övergångsbestämmelserna om undantag från krav på legitimation och behörighet för att få bedriva undervisning och besluta om betyg i grundskolan, specialskolan, gymnasieskolan och särskild utbildning för vuxna (bet. 2017/18:UbU27, rskr. 2017/18:310).

2017 års Skolmyndighetsutredning

Av 2017 års Skolmyndighetsutrednings betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) framgår bl.a. följande. Lärar- och förskolläraryrkena behöver liksom rektors- och förskolechefer yrkena bli attraktivare så att alla elever och barn får sin utbildning av legitimerade och behöriga lärare eller förskollärare och så att rektorer och förskolechefer utövar ett gott ledarskap utifrån bl.a. kraven i skollagen och andra författningar. Professionerna behöver lyftas fram och ges likvärdiga möjligheter att utveckla sin professionalism. Utredningen föreslår därför att Institutet för professioner i skolväsendet ska inrättas och förläggas till Stockholmsområdet. Det ska samverka med en ny föreslagen skolmyndighet i syfte att få regional anknytning. Institutet föreslås få i uppgift att utfärda legitimation till lärare och förskollärare, besluta om standarder för yrkesutvecklingen, erbjuda professionsprogram med en tydlig progression och även annan kompetensutveckling till rektorer, förskolechefer, lärare och förskollärare. Skolchefer eller motsvarande och lokala politiker inom skolväsendet bör komma i fråga för kortare kompetensutvecklingsinsatser. Pågående satsningar som Lärarlönelyftet, karriärstegsreformen och Lärarlyftet II föreslås föras över från Skolverket till Institutet för professioner i skolväsendet. Detta medför hantering av statsbidrag som avser kompetensutveckling. Likaså föreslås att institutet ska ansvara för befattningsutbildningen för rektorer m.fl. Lärarnas ansvarsnämnd föreslås bli förlagt till institutet. Betänkandet bereds i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om att på olika sätt ändra legitimations- och behörighetsreglerna eller vidta åtgärder för att underlätta för en viss lärarkategori att undervisa i svensk skola och på så sätt ta till vara deras kompetens vill utskottet invänta beredningen som pågår av delbetänkandet från Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (SOU 2017:51). I utredningens betänkande finns ett antal förslag om ändringar av reglerna för lärares legitimation och behörighet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:2046 (L) yrkande 2 och 2018/19:2835 (M) yrkande 17.

När det sedan gäller yrkandet om en granskning och översyn av Lärarnas ansvarsnämnd vill utskottet påminna om att 2017 års Skolmyndighetsutredning i sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) föreslår att en ny myndighet, Institutet för professioner i skolväsendet, ska inrättas. Institutet föreslås få i uppgift att bl.a. utfärda legitimation till lärare och förskollärare. Vidare föreslås Lärarnas ansvarsnämnd bli förlagt till institutet. Beredning av betänkandet pågår i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) och utskottet ser inget behov av att föregripa beredningen och avstyrker motion 2018/19:2578 (M).

Fortbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. inrättandet av ett professionsprogram för lärare, regelbunden fortbildning av lärare, en statlig kompetensutvecklingsgaranti för lärare och fortbildning av obehörig personal inom förskola och skola.

Jämför reservation 16 (M), 17 (SD), 18 (C) och 19 (V).

Motionerna

I motion 2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2 begärs en översyn av behovet av utbildning för att de som arbetar i skolan ska kunna ge rätt stöd till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

I kommittémotion 2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5 efterfrågas kompetensutvecklingsåtgärder om kränkande behandling, hot och våld för alla lärare och rektorer.

I kommittémotion 2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1 framhålls att ett bättre genomförande av förskolans läroplan förutsätter en stärkt kompetens hos förskollärarna. Förskolelyftet bör därför enligt motionärerna permanentas och kompletteras med digital kompetens.

Motionärerna i kommittémotion 2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) efterfrågar fortbildningsinsatser i fler ämnen, likt Matematiklyftet. I yrkande 12 föreslås att alla lärare ska omfattas av en individuell kompetensutvecklingsplan. Enligt motionärerna är det på sikt rimligt med ett krav på regelbunden fortbildning för att behålla sin lärarlegitimation. I yrkande 13 framförs att ett professionsprogram för lärares fortbildning bör inrättas. I yrkande 19 föreslås att en webbaserad modell ska tas fram av berörda myndigheter för att kunna erbjuda ett kompetenslyft för lärare i frågor om att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan.

I motion 2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2 efterfrågas utbildning i digital kompetens inom lärarfortbildningen. Motionärerna framhåller att lärare som klarar av att knyta samman en pedagogisk idé med

moderna digitala hjälpmedel bidrar enligt skolforskningen till att elever presterar bättre i skolan.

I motion 2018/19:1540 av Lotta Olsson (M) betonas behovet av god kompetens i fråga om adhd och dyslexi för lärare i förskolan, grundskolan och gymnasieskolan.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att fortbildning av lärare ska ske regelbundet så att lärarna får ökad kompetens och inte bara vidmakthåller den kunskap de fick under sin lärarutbildning. Denna fortbildning ska ske via ett certifieringssystem på två nivåer: en basnivå och en mer avancerad nivå. I yrkande 3 begärs att en utbildningstrappa för lärare ska införas där tydliga krav ställs på att agera som mentor för lärarkollegor längre ned på utbildningstrappan och skolor med sämre resultat för att kliva högre upp på utbildningstrappan. I yrkande 31 begärs bl.a. att utbildning i hedersproblematik ska erbjudas som obligatorisk fortbildning för skolpersonal i utsatta områden. I yrkande 39 föreslås bl.a. att lärare ska besöka andra lärares lektioner och återkoppla till de besökta lärarna för att dessa ska kunna utvecklas i lärarrollen.

I kommittémotion 2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20 betonas att alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43.

I motion 2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD) föreslås en utbildning för skolpersonal i heders- och radikaliseringsproblematik motsvarande 80–120 timmar i de områden och kommuner där en sådan utbildning är relevant. Skolpersonalen behöver enligt motionärerna fortbildning för att kunna upptäcka och hjälpa enskilda elever som befinner sig i en utsatt situation.

I kommittémotion 2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4 begärs bl.a. intensifierade insatser när det gäller lärarna i naturvetenskapliga ämnen i grundskolan.

I motion 2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 3 föreslås att all skolpersonal ska utbildas i psykisk ohälsa för att tidigt kunna uppmärksamma barn som är drabbade av psykisk ohälsa.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 11 föreslås en översyn av möjligheterna att införa ett nationellt digitalt lärarlyft och införa en statlig kompetensutvecklingsgaranti för förskollärare, lärare och skolledare för att säkerställa att dessa yrkesgrupper får den kompetensutveckling de behöver. I yrkande 15 föreslås dels att det ska bli enklare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare under tiden de arbetar i förskolan, dels att möjligheterna till kompetensutveckling för pedagoger i förskolan ska förbättras.

I kommittémotion 2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 14 efterfrågas en översyn av möjligheterna att ge elever en bra sex- och samlevnadsundervisning genom att bl.a. lärare och rektorer får fortbildning på området.

I kommittémotion 2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5 föreslås en utredning av möjligheten att ställa högre krav på huvudmännen att möjliggöra fortbildning av obehörig personal inom förskolan till förskollärare och av obehörig personal inom skolan till lärare. Enligt motionärerna saknas i dag tillräckliga incitament för många huvudmän att hjälpa sina vikarier att bli behöriga förskollärare eller lärare.

I partimotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13 föreslås att det ska införas ett professionsprogram för lärare och rektorer i linje med förslagen från Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (SOU 2018:17).

I motion 2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3 begärs en utbyggnad av kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande.

I motion 2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4 föreslås att den utbildningsinsats som Nationellt centrum för språk-, läs- och skrivutveckling erbjuder bör förlängas och förstärkas till att omfatta språk-, läs- och skrivutvecklare i alla skolformer från förskolan till gymnasieskolan samt fritidshemmet.

Bakgrund och gällande rätt

Av 2 kap. 34 § skollagen (2010:800) framgår att huvudmännen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmännen ska vidare se till att förskollärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Enligt förordningen (2015:1047) med instruktion för Statens skolverk ska verket svara för nationellt prioriterad fortbildning och ge stöd i form av annan kompetensutveckling för personal (7 §). Myndigheten ska vidare särskilt ansvara för den statliga befattningsutbildningen enligt förordningen (2011:183) om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer och förskolechefer (8 §).

Med stöd av förordningen (2002:760) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor får lärosätena på uppdrag av myndigheter anordna uppdragsutbildning för andra än anställda hos uppdragsgivaren. Exempel på sådan utbildning är den utbildning som lärosätena anordnar på uppdrag av Skolverket, t.ex. fortbildning av lärare och förskollärare och befattningsutbildningen för rektorer.

2015 års skolkommision

I skolkommisionens delbetänkande från maj 2016 (SOU 2016:38) redovisar kommissionen sin långsiktiga plan när det gäller kompetensförsörjning. Kommissionen gör bl.a. bedömningen att ett nationellt professionsprogram för lärare bör införas och att kompetensutvecklingen av lärare och rektorer ska systematiseras och göras mer likvärdig.

I skolkommissionens slutbetänkande (SOU 2017:35) framhåller kommissionen att professionsprogrammets övergripande syfte ska vara att främja lärares och skolledares professionella utveckling samt skolutveckling, för att därmed skapa generella förutsättningar för kapacitetsbyggande i skolväsendet och en stärkt undervisning och bidra till positiva effekter på elevers kunskapsutveckling och skolors resultat. Lärare, skolledare, skolhuvudmän och lärarutbildare ska vara delaktiga i utvecklandet och förvaltandet av programmet, genom den nationella funktion för lärar- och skolledarutveckling som kommissionen också föreslår. Inom ramen för programmet ska det finnas ett antal kvalifikationsnivåer vilka ska vara tydligt definierade med beskrivningar av vad lärare och skolledare bör kunna och ha kompetens att göra. Programmet ska tydligt och transparent definiera progression, och bör omfatta olika utvecklingsspår för lärares och skolledares professionella utveckling. Progression ska baseras på specifika kvalifikationer och ska ha en tydlig koppling till kompetensutveckling. Utredningen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner

Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76, 2017:111) överlämnade den 12 mars 2018 slutbetänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). Utredningen föreslår bl.a. ett professionsprogram som ska omfatta legitimerade lärare och förskollärare samt rektorer och förskolechefer anställda i skolväsendet. Professionsprogrammet bygger på tre antaganden.

- Det behövs ett samlat och förstärkt grepp för utveckling av lärares och rektorers yrkesskicklighet, dvs. professionsprogrammet behöver en kompetensutvecklande del.
- Det behövs tydliga beskrivningar av lärar- och rektorskompetens från grundläggande nivå upp till mycket avancerad nivå liksom tillförlitliga processer för att identifiera och erkänna olika nivåer av kompetens.
- Det behövs mer utvecklade modeller för att använda kompetens så att identifierad och erkänd kompetens kan användas mer strategiskt.

Professionsprogrammet utgår från vetskapen om att undervisningsskicklighet utvecklas över tid och under vissa förutsättningar samt att en lärare under sitt yrkesliv genomgår flera faser, från nytexaminerad till en alltmer erfaren och skicklig lärare. Programmet innebär att olika kompetensutvecklingsinsatser, möjligheter till mer kvalificerade arbetsuppgifter och andra utvecklingsmöjligheter på ett tydligt, likvärdigt och förutsägbart sätt knyts till dessa olika faser.

För att en lärare eller rektor ska bli verkligt framgångsrik i sin yrkesgärning krävs kontinuerlig kompetensutveckling genom hela yrkeslivet som är primärt inriktad på att utveckla undervisningen och undervisningsskickligheten. Men svenska lärare och rektorer ägnar mindre tid åt kompetensutveckling än lärare i andra länder, och fortbildning med inriktning på undervisningsämnen och ämnesdidaktik har under de senaste decennierna fått stå tillbaka för verksamhetsutveckling. Utredningen föreslår att skollagen ändras så att legitimerade lärare och rektorer ges möjlighet att kontinuerligt ta del av kompetensutvecklingsinsatser som stärker yrkesskickligheten. Utredningen menar också att det är nödvändigt att lärare och rektorer generellt får ett större eget inflytande över innehållet i kompetensutvecklingen samt hur denna ska genomföras, t.ex. genom deltagande i en kollegial process eller i en kurs eller genom att läraren driver ett utvecklingsprojekt. Samtidigt är det viktigt att rektorn och huvudmannen även fortsättningsvis har inflytande över inriktningen på lärarnas och rektorernas kompetensutveckling för att verksamheten som helhet ska utvecklas i önskad riktning. Det kan också finnas behov av kompetens nationellt som behöver tillgodoses. Över tid behöver därför insatser definierade av varje nivå rymmas.

Professionsprogrammets utformning ska göra det tydligt hur lärare och rektorer kan inrikta sin kompetensutveckling för att kunna nå en högre kompetensnivå eller komma i fråga för en förstelärartjänst som delvis finansieras av staten.

Utredningen föreslår att professionsprogrammet omfattar en möjlighet till nationellt erkännande av en enskild lärares eller rektors kunskap och kompetens på olika nivåer – detta för att skapa tillförlitliga processer för att identifiera och erkänna olika nivåer av kompetens som bl.a. kan användas vid tillsättning av karriärtjänster. Utredningen föreslår att fyra nationellt reglerade kompetensnivåer inrättas för legitimerade lärare: legitimerad lärare, erfaren lärare, meriterad lärare samt särskilt meriterad lärare. Motsvarande nivåer ska finnas för legitimerade förskollärare. Utredningen föreslår att två nationellt reglerade nivåer införs för rektorer: rektor och meriterad rektor.

Utredningen har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

2017 års Skolmyndighetsutredning

2017 års Skolmyndighetsutredning har i sitt betänkande Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola (SOU 2018:41) framhållit att lärar- och förskolläraryrkena liksom rektors- och förskolechefsyrkena behöver bli attraktivare så att alla elever och barn får sin utbildning av legitimerade och behöriga lärare eller förskollärare och så att rektorer och förskolechefer utövar ett gott ledarskap utifrån bl.a. kraven i skollagen och andra författningar. Professionerna behöver lyftas fram och ges likvärdiga möjligheter att utveckla sin professionalism. Utredningen föreslår därför att Institutet för professioner i skolväsendet ska inrättas och förläggas

till Stockholmsområdet. Det ska samverka med den föreslagna Skolmyndigheten i syfte att få regional anknötning. Institutet föreslås få i uppgift att meddela legitimation till lärare och förskollärare, besluta om standarder för yrkesutvecklingen, erbjuda professionsprogram med en tydlig progression och även annan kompetensutveckling till rektorer, förskolechefer, lärare och förskollärare. Skolchefer eller motsvarande och lokala politiker inom skolväsendet bör komma i fråga för kortare kompetensutvecklingsinsatser. Pågående satsningar som Lärarlönelyftet, karriärstegsreformen och Lärarlyftet II föreslås föras över från Skolverket till Institutet för professioner i skolväsendet. Detta medför hantering av statsbidrag som avser kompetensutveckling. Likaså föreslås att institutet ska ansvara för befattningsutbildningen för rektorer m.fl. Betänkandet bereds i Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

De nationella skolutvecklingsprogrammen

Inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen (U2015/03844/S) genomför Skolverket en rad fortbildningsinsatser. Skolverket presenterade under hösten 2015 och vintern 2016 en plan för genomförandet av åtta nationella skolutvecklingsprogram (dnr 2015:899), inom bl.a. digitalisering, nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande, kunskaper och värden, skola och arbetsliv, vidare studier samt systematiskt kvalitetsarbete. Inom ramen för de olika programmen erbjuder Skolverket eller planerar Skolverket att erbjuda t.ex. olika kompetensutvecklingsinsatser som genomförs ute på skolor och hos huvudmän eller genom uppdragsutbildningar vid universitet och högskolor. Läslyftet (se nedan) ingår t.ex. i det nationella skolutvecklingsprogrammet om kunskaper och värden, tillsammans med bl.a. en liknande satsning för att utveckla undervisningen i naturvetenskap och teknik för lärare vid grundskolor och gymnasieskolor inom dessa ämnen. När det t.ex. gäller digitalisering erbjuder Skolverket ett antal högskolekurser i programmering vid olika lärosäten, webbkurs i programmering för alla som arbetar i skolan och förskolan samt undervisning och lärande med digitala verktyg som är en kompetensutveckling genom kollegialt lärande för bl.a. lärare.

Urval av Skolverkets övriga pågående och avslutade fortbildningsinsatser

Matematiklyftet

Skolverket hade under perioden 2012–2016 i uppdrag att svara för en ämnesdidaktisk fortbildningsinsats för matematiklärare, det s.k. Matematiklyftet. Fortbildningen skedde genom kollegialt lärande, med hjälp av Skolverkets webbaserade lärportal för matematik. Under åren 2012–2016 deltog över 35 000 matematiklärare i satsningen, vilket motsvarar 76 procent av alla matematiklärare i grund- och gymnasieskolan. Skolverket slutredovisade uppdraget till regeringen i november 2016 (dnr 2011:643).

Läsllyftet

Skolverket fick 2013 i uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning för lärare i läs- och skrivutveckling där fokus ska vara på det kollegiala lärandet, det s.k. Läsllyftet (U2013/07215/S). Genom ett tilläggsuppdrag i december 2016 vidgades målgruppen till att även omfatta förskollärare och skolbibliotekarier (U2016/05733/S). I budgetpropositionen för 2018 förstärktes och förlängdes satsningen. Under läsåren 2016–2018 har ca 21 000 lärare och ca 115 skolbibliotekarier deltagit i satsningen. Det innebär att ca 29 000 lärare har deltagit i satsningen sedan den inleddes. När det gäller förskolan uppgår antalet deltagare till ca 8 500 för 2017 och 2018 (prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 s. 94).

Våldsbejakande extremism m.m.

Skolverket fick i och med 2018 års regleringsbrev i uppdrag att undersöka vilken roll utbildningen inom skolväsendet har enligt gällande regelverk i arbetet mot våldsbejakande extremism (U2018/00162/GV, U2018/00209/GV). Utgångspunkten för utredningen ska vara utbildningens syfte men även ansvar och skyldigheter för skolhuvudmannen när det gäller enskilda barn och elever samt hur skolväsendet ska samverka med aktörer som socialtjänsten och polisen i dessa frågor. Skolverket ska också förstärka de insatser som genomförs för att stödja lärare att bemöta olika former av intolerans och extremism. Uppdraget har slutredovisats i december 2018 (dnr 7.5.2-2108:1674).

Skolverket har under 2018 gett ut stödmaterialet Hedersrelaterat våld och förtryck – skolans ansvar och möjligheter. Stödmaterialet togs ursprungligen fram 2010 och har reviderats i samband med utgivningen av den nya upplagan.

Förskolelyftet

Skolverket hade under 2012–2015 i uppdrag (U2011/06674/S) att svara för fortbildning av förskollärare och förskolechefer inom ramen för det s.k. Förskolelyftet.

Fortbildning av personal inom förskoleklass och fritidshem till följd av läroplansförändringar

Skolverket har enligt regleringsbrevet för 2019 i tidigare regleringsbrev fått i uppdrag att kartlägga och analysera behovet av fortbildning för personal som är verksam i förskoleklass och fritidshem utifrån de nya avsnitten i berörda läroplaner. Med utgångspunkt från behovet ska olika fortbildningsinsatser genomföras under 2017–2019. Insatserna ska riktas mot de olika personalkategorierna i verksamheten. Viss fortbildning ska riktas mot förskollärare i förskoleklass inom områdena språk och kommunikation samt matematiska resonemang och uttrycksformer. Skolverket ska senast den 15 december 2019 redovisa till regeringen (Utbildningsdepartementet) vilka fortbildningsinsatser som har genomförts och bedöma om avsedda effekter har nåtts.

Insatser mot sexuella trakasserier

Skolverket har enligt regleringsbrevet för 2019 i tidigare regleringsbrev fått i uppdrag att vidta insatser mot sexuella trakasserier. Skolverket ska i syfte att stärka det förebyggande arbetet mot sexuella trakasserier genomföra insatser för att utveckla sex- och samlevnadsundervisningen och arbetet mot kränkande behandling i skolan. Uppdraget redovisades till regeringen (Utbildningsdepartementet) den 20 mars 2019. Av redovisningen framgår bl.a. att Skolverket har genomfört ett antal insatser i enlighet med uppdraget. Några exempel är nya stödmaterial på Skolverkets webbplats och en ny webbkurs för lärare i grundskolans senare år om undervisning i sex och samlevnad. Utöver detta har Skolverket även reviderat och vidareutvecklat befintliga insatser för att också de ska svara mot uppdragets syfte. Ytterligare stödinsatser är under framtagande och planeras vara klara under 2019.

Specialpedagogik för lärande

Specialpedagogik för lärande är en insats som ingår i programmet Elevhälsa och barns omsorg inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen. Kompetensutvecklingssatsningen vänder sig till alla lärare i grundskolan, sameskolan och inom motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem. Genom att delta i Specialpedagogik för lärande kan lärarna stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolan så att fler elever når målen, få ökade kunskaper om specialpedagogiska förhållningssätt, metoder och arbetssätt samt utveckla undervisning och lärmiljö för att möta elevers olika behov och förutsättningar.

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att fler speciallärare och lärare i svenska som andraspråk ska utbildas. Specialpedagogik för lärande byggs ut. Vidare ska ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) införas under 2019. Möjligheterna att arbeta på en skola och studera parallellt till lärare ska förbättras. Undervisningen i sex och samlevnad ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen liksom kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta ska genomföras från 2021.

Utskottets ställningstagande

Skolverket genomför och har genomfört ett flertal fortbildningsinsatser för lärare och föskollärare. Dessutom vill utskottet påminna om att Skolverket svarar för nationellt prioriterad fortbildning och att ge stöd i form av annan kompetensutveckling för personal.

Utskottet vill också framhålla förslaget om ett professionsprogram och förslag om att skollagen ska ändras så att legitimerade lärare och rektorer ges möjlighet att kontinuerligt ta del av kompetensutvecklingsinsatser som stärker yrkesskickligheten från Utredningen om en bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (SOU 2018:17). Utskottet vill avvakta beredningen av förslagen från utredningen.

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är partierna överens om ett flertal åtgärder som har bäring på de aktuella yrkandena enligt följande. Fler speciallärare och lärare i svenska som andraspråk ska fortbildas. Specialpedagogik för lärande byggs ut. Vidare ska ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) införas under 2019. Möjligheterna att arbeta på en skola och studera till lärare parallellt ska förbättras. Undervisning i sex och samlevnad ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen liksom kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta ska genomföras från 2021. Utskottet anser att det fortsatta arbetet ska avvaktas.

I övrigt hänvisar utskottet till huvudmannens ansvar för fortbildning och till den fortbildning och kompetensutveckling som erbjuds genom huvudmannens försorg.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att några åtgärder från riksdagen inte är motiverade och avstyrker motionerna 2018/19:30 (SD), 2018/19:164 (SD) yrkande 4, 2018/19:378 (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39, 2018/19:546 (SD) yrkande 3, 2018/19:668 (V) yrkande 5, 2018/19:856 (SD) yrkande 20, 2018/19:1403 (MP) yrkande 3, 2018/19:1532 (M) yrkande 2, 2018/19:1540 (M), 2018/19:1639 (SD) yrkande 43, 2018/19:2117 (S) yrkande 2, 2018/19:2301 (MP) yrkande 13, 2018/19:2334 (MP) yrkande 4, 2018/19:2824 (M) yrkande 5, 2018/19:2834 (M) yrkande 1, 2018/19:2835 (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19, 2018/19:2841 (C) yrkandena 11 och 15 samt 2018/19:2843 (C) yrkande 14.

Skolledare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. rekryteringen av rektorer och rektorsutbildningen.

Jämför reservation 20 (SD), 21 (KD) och 22 (L).

Motionerna

I motion 2018/19:939 av Karin Enström (M) efterfrågas en översyn av möjligheten att inrätta ett ledarskapsprogram för rektorer med fokus på tydligare krav och regler i skolan.

Motionärerna i kommittémotion 2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2 föreslår att rektorer i framtiden bör rekryteras bland erfarna och kunniga lärare. Motsvarande yrkande finns i kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12.

I kommittémotion 2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21 föreslås att rektorsutbildningen ska innehålla kunskaper om elevers funktionsnedsättning. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44.

Enligt motion 2018/19:355 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 bör det genomföras en översyn av dagens system för rekrytering av rektorer så att fler rektorer kan rekryteras internt inom respektive skola. I yrkande 2 framförs att regeringen bör tillsätta en utredning om hur andelen rektorer med lärarbakgrund kan öka.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 17 begärs att rektorsutbildningen öppnas för fler. För dem som ännu inte fått en rektorstjänst kan detta ske i form av en akademisk utbildning i pedagogiskt ledarskap. Utbildningen ska därmed motsvara både den nuvarande statliga befattningsutbildningen och fortbildningen Pedagogiskt ledarskap för rektorer.

I partimotion 2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 begärs att rektorsutbildningen ska innehålla tydliga krav på kunskaper om elever med funktionsnedsättning.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen

Ledningen av utbildningen regleras i 2 kap. 9–12 §§ skollagen (2010:800). Av bestämmelserna framgår rektorns och förskolechefens arbetsuppgifter och behörighetskrav.

Enligt 9 § ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor, och det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska ledas och samordnas av en förskolechef. Dessa ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Av 10 § följer att rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn och förskolechefen fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Som rektor eller förskolechef får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt (11 §).

Enligt 12 § ska varje huvudman se till att rektorerna går en särskild befattningsutbildning eller en utbildning som kan jämföras med denna. Utbildningen ska påbörjas snarast möjligt efter det att rektorn har tillträtt sin anställning och vara genomförd inom fyra år efter tillträdesdagen. Denna skyldighet gäller dock inte för bl.a. rektorer som tidigare gått befattningsutbildningen eller en äldre statlig rektorsutbildning eller genom

utbildning eller yrkeserfarenhet har förvärvat kunskaper som av en högskola som anordnar befattningsutbildning har jämställts med sådan utbildning.

Notera att den som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor i stället för förskolechef fr.o.m. den 1 juli 2019 (prop. 2017/18:194, bet. 2017/18:UbU31, rskr. 2017/18:430).

Rektorsprogrammet

Rektorsprogrammet är en grundläggande statlig befattningsutbildning för skolledare. Utbildningen löper över tre år, är en akademisk utbildning på avancerad nivå och har tre kunskapsområden: skoljuridik och myndighetsutövning, mål- och resultatstyrning samt skolledarskap. Studierna omfattar 30 högskolepoäng. Skolledaren behöver avsätta ca 20 procent av sin arbetstid under tre år till studierna. Enligt 2 kap. 2 § förordningen (2011:183) om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer och förskolechefer är syftet med utbildningen att ge rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion kunskaper om de krav som anges i föreskrifter som gäller inom skolan, förskolan och fritidshemmet, samt att utveckla deras roll som ledare så att verksamhetens kvalitet kan säkerställas. Målet med utbildningen är att deltagarna får sådana kunskaper att de kan ansvara för att elever och barn får en likvärdig och rättssäker utbildning, skapa förutsättningar för målpuppfyllelse på såväl individ- som verksamhetsnivå samt ansvara för att verksamheten som helhet utvecklas.

Fortbildning i pedagogiskt ledarskap för rektorer

Pedagogiskt ledarskap för rektorer (tidigare Rektorslyftet) är en statlig fortbildning för rektorer. Målgruppen är de rektorer eller biträdande rektorer som har gått befattningsutbildningen för rektorer, som beskrivs ovan eller en äldre statlig rektorsutbildning. Skolledaren ska därefter ha arbetat minst ett år som rektor eller biträdande rektor med ansvar för läroplansstyrd verksamhet. Fortbildningen är på avancerad akademisk nivå. Studierna är på 7,5 högskolepoäng och löper över en termin. Staten och huvudmannen delar på kostnaden. Staten betalar fortbildningen och huvudmannen betalar kostnaden för internat, kurslitteratur och lön under studietiden.

Utredningen om rektorernas arbetssituation inom skolväsendet

Utredningen om rektorernas arbetssituation inom skolväsendet lämnade i mars 2015 sitt betänkande Rektorn och styrkedjan (SOU 2015:22) till regeringen. Utredaren har lämnat förslag på ett flerårigt nationellt handlingsprogram i syfte att stärka skolans styrkedja i relation till de nationella målen. Inom ramen för handlingsprogrammet föreslog utredaren bl.a. att en ny statlig rekryteringsutbildning inrättas som riktar sig till lärare eller andra som är intresserade av framtida ledaruppdrag på olika nivåer inom skolan. Enligt förslaget ska utbildningens syfte vara att främja rekryteringen av skolledare,

men också att ge kompetensutveckling för personer som har eller kommer att ha andra ledaruppgifter som exempelvis arbetslagsledare. Betänkandet har remitterats och frågan om rekryteringsutbildning bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) inom ramen för arbetet med Skolkommisionens förslag om professionsprogram där ett utvecklingsspår avser lärare som vill bli skolledare.

2015 års skolkommision

Skolkommisionen gör i sitt slutbetänkande Samling för skolan – Nationell strategi för kunskap och likvärdighet (SOU 2017:35) bedömningen att det behövs bättre villkor för befattningsutbildningen för rektorer. Rektorer måste ges goda förutsättningar för sitt uppdrag. Befattningsutbildningen för rektorer är en betydelsefull del av detta. Det är angeläget att skolhuvudmännen värnar den tid rektorn behöver för att tillgodogöra sig utbildningen. Kommisionen föreslår även att ett nationellt professionsprogram ska inrättas, bl.a. i syfte att främja lärares och skolledares professionella utveckling och skolutveckling samt skapa generella förutsättningar för kapacitetsbyggande i skolväsendet. Ett av professionsprogrammets utvecklingsspår avser lärare som vill bli skolledare. Kommisionen menar att ett första steg inom utvecklingsspåret med fokus på skolledarskap kan utgöras av en utbildning liknande den statliga rekryteringsutbildning som föreslogs i betänkandet Rektorn och styrkedjan (SOU 2015:22).

Utredningen har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 är man överens om att ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) ska införas under 2019.

Se under avsnittet Fortbildning för mer information om betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17). Utredningen har remitterats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är väl medvetet om de utmaningar som dagens rektorer och förskolechefer står inför. Skolledarna har också en nyckelroll när det gäller utvecklingen av skolan och förskolan och ansvarar för att dessa verksamheter utvecklas mot uppställda mål. Detta ställer stora krav på skolledarnas kompetens. Utskottet vill understryka huvudmännens ansvar för att

skolledarna har nödvändig kompetens för att leda verksamheten mot högre målpuppfyllelse.

Utskottet vill när det gäller yrkanden om vem som ska rekryteras som rektor och yrkandet om att öka andelen rektorer med lärarbakgrund framhålla att 2 kap. 11 § skollagen fastställer att endast den som genom utbildning och erfarenhet har pedagogisk insikt får anställas som rektor eller förskolechef. Utskottet kan inte se annat än att regelverket är väl avvägt och avstyrker därmed motionerna 2018/19:355 (SD) yrkandena 1 och 2, 2018/19:375 (SD) yrkande 2 och 2018/19:378 (SD) yrkande 12.

När det sedan gäller yrkandena om att öppna rektorsutbildningen för personer som i dag inte är rektorer anser utskottet att man inte bör föregripa den pågående beredningen av de förslag som lämnades av Utredningen om rektorernas arbetssituation inom skolväsendet (SOU 2015:22). Dessa förslag bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) inom ramen för arbetet med Skolkommisionens förslag om professionsprogram där ett utvecklingsspår avser lärare som vill bli skolledare. Utskottet avstyrker därmed 2018/19:2893 (KD) yrkande 17.

När det slutligen gäller yrkandena om att befattningsutbildningens innehåll vill utskottet inte föregripa beredningen av betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) som bl.a. innehåller förslag på ett professionsprogram för rektorer. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla att i den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är partierna överens om att ett professionsprogram för lärare och rektorer med grund i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17) ska införas under 2019.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:856 (SD) yrkande 21, 2018/19:939 (M), 2018/19:1639 (SD) yrkande 44 och 2018/19:2053 (L) yrkande 12.

Elevhälsa

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. stärkt elevhälsa, tillgången till elevhälsa och suicidprevention.

Jämför reservation 23 (M), 24 (SD), 25 (C), 26 (V), 27 (KD) och 28 (L).

Motionerna

I motion 2018/19:1993 av Hans Hoff (S) framhålls vikten av att stärka arbetet mot psykisk ohälsa i skolan med t.ex. mindfulness.

I kommittémotion 2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9 föreslås en översyn av skollagen i syfte att ge elever bättre tillgång till skolsköterska och skolkurator.

I motion 2018/19:2178 av Saila Quicklund (M) framförs att en förstärkt elevhälsa bör utredas. Tillsammans med skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och psykologer samt idrottslärare bör även fysioterapeuter ingå i skolans elevvårdande team.

I kommittémotion 2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16 föreslås en förstärkt skolpsykiatri och kuratorsverksamhet för att bemöta den växande psykiska ohälsan bland unga.

Motionärerna i motion 2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10 föreslår att suicidpreventiva program ska inrättas i fler skolor.

I motion 2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 1 framhålls behovet av terminsvisa möten med skolkurator för att komma till rätta med den psykiska ohälsan bland unga. I yrkande 2 betonas vikten av en skolkurator på samtliga skolenheter.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8 framförs att det är angeläget att tillgången på skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och psykologer är god i skolan. Motionärerna anser därför att det behövs en ökad samverkan mellan skolhälsovården, barnvården, barn- och ungdomspsykiatrin, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen.

Motionären i motion 2018/19:2344 av Magnus Ek (C) vill låta utreda införandet av psykiska hälsokontroller i skolan som motsvarar de vanliga fysiska hälsokontrollerna.

I partimotion 2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 begärs att regeringen ska låta utreda möjligheterna att införa ett nyckeltal för elevhälsa om att det ska finnas skolläkare, skolsköterska, kurator och psykolog vid varje skolenhet.

I kommittémotion 2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10 efterfrågas förslag om hur elevhälsan kan stärkas och riktlinjer för hur hälsoundersökningar av nyanlända barn ska gå till.

I partimotion 2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54 efterfrågas en utvärdering av effekten av ett skolbaserat självmordspreventivt program i Sverige. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35.

I partimotion 2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 begärs att skolhälsovården ska fråga eleverna om våldsutsatthet. Det bör enligt motionärerna finnas tydliga riktlinjer för skolhälsovården om att den rutinmässigt ska ställa frågor om våld.

I motion 2018/19:507 av Joar Forssell (L) begärs att införandet av psykiska hälsokontroller i skolan ska utredas.

I partimotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås att det statliga stödet för att bygga ut elevhälsan ökas så att fler

skolläkare, skolsköterskor, psykologer och kuratorer kan anställas i skolan. Ett liknande förslag finns i kommittémotion 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen

I 2 kap. 25–28 §§ skollagen (2010:800) finns bestämmelser om elevhälsa för eleverna i samtliga skolformer. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator samt personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Varje elev i grundskolan, grundsärskolan och specialsolan ska erbjudas minst tre hälsobesök som omfattar allmänna hälsokontroller, och varje elev i sameskolan (består av sex årskurser) ska erbjudas minst två hälsobesök. Hälsobesöken ska vara jämnt fördelade under skoltiden. Mellan hälsobesöken ska eleven erbjudas undersökning av syn och hörsel och andra begränsade hälsokontroller. Varje elev i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska erbjudas minst ett hälsobesök som innefattar en allmän hälsokontroll. Elever får dessutom vid behov anlita elevhälsan för enklare sjukvårdsinsatser.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) anges att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper. Det är också angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. I förarbetena anges också att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Urval av Skolverkets arbete

Skolverket slutredovisade uppdraget om att genomföra insatser för en förstärkt elevhälsa den 29 mars 2016 (dnr 2012:1077). Sammantaget har Skolverket betalat ut drygt 540 miljoner kronor till huvudmän som har utökat sin personal inom elevhälsan. Huvudmän har kunnat ansöka om statsbidrag för följande personalkategorier: skolläkare, skolsköterska, skolkurator, skolpsykolog, lärare med specialpedagogisk kompetens och speciallärare. Det utbetalda bidragsbeloppet har resulterat i en förstärkning motsvarande 2 164 heltidstjänster runt om i landet. Skolverket har också inom ramen för uppdraget erbjudit utbildningsinsatser och tagit fram stödmaterial och andra typer av kunskapsstöd. Verket har vidare deltagit i andra myndigheters arbete med att ta fram kunskapsstöd och underlag.

Skolverket fick 2016 ett nytt uppdrag av regeringen att fördela statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan och specialpedagogik (förordningen [2016:400] om statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser). Bidraget ska gå till att anställa eller ge uppdrag åt skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer, skolpsykologer, speciallärare och lärare med specialpedagogisk kompetens. Sedan 2017 kan bidraget även sökas för att behålla det utökade antal tjänster en huvudman tidigare fått bidrag för, förutsatt att den uppnådda ökade personaltätheten bibehålls.

Vidare beslutade regeringen den 23 juni 2016 att ge Skolverket i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra det förebyggande och främjande arbetet inom elevhälsan i syfte att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (U2016/02937/S och U2016/02926/BS delvis). Uppdraget slutredovisades i januari 2019 (dnr 2016:1616). Skolverket har genomfört uppdraget främst via två övergripande insatser: utvecklingsmedel och forskarmedverkan. Under åren 2016–2019 har 167 hälsofrämjande skolutvecklingsinsatser beviljats för huvudmän från förskoleklass till gymnasienivå över hela landet. Av slutredovisningen framgår bl.a. att lärandet i hälsofrämjande skolutveckling alljämt behöver utvecklas. Genom insatsen har det blivit tydligt att elevhälsouppdraget behöver organiseras utifrån en skolgemensam kultur där betydelsen av ett hälsofrämjande arbete, och detta sätt att tänka och utveckla skolan, behöver genomsyra all verksamhet på skolan. Det hälsofrämjande arbetet behöver också bedrivas systematiskt och långsiktigt för att bli hållbart över tid.

Skolverket har inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen (se bl.a. U2015/03844/S och avsnittet Läraryrket ovan) tagit fram bl.a. ett program om elevhälsa och barns omsorg. Programmet syftar till att skapa bättre förutsättningar för att arbeta främjande och förebyggande för att stödja barnen och eleverna i deras lärande och hälsa i utvecklingen mot utbildningens mål. Inom ramen för programmet ingår bl.a. ovanstående möjlighet för huvudmän att ansöka om statsbidrag för pågående eller nya insatser som kan bidra till hälsofrämjande skolutveckling. Skolverket ska årligen följa upp genomförandet av de nationella skolutvecklingsprogrammen. I april 2018 redovisade Skolverket en utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen avseende 2016 och 2017 (U2018/01873/S).

Regeringen har i mars 2017 gett Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag (U2017/01236/GV) att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. En slutredovisning med resultatet av uppföljningen, utvärderingen och hur slutsatserna av arbetet har spridits ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 januari 2021.

2015 års skolkommision

Av 2015 års skolkommisions slutbetänkande (SOU 2017:35) framgår bl.a. följande. Kommissionen förordar att staten efter fortsatt utredning ska ange en miniminivå för varje huvudmans resurser till undervisning och elevhälsa. Vidare föreslår kommissionen att regeringen ska utreda förutsättningarna för ett sektorsbidrag eller andra former av nationell finansiering av skolan. Ett sektorsbidrag innebär att staten fördelar medel till hela eller stora delar av kommunernas skolverksamhet. Ett sektorsbidrag kan exempelvis gå till undervisning och elevhälsa alternativt till hela skolverksamheten. Kommissionen föreslår ett villkorat statsbidrag till huvudmännen för undervisning och elevhälsa. Bidraget baseras på socioekonomiskt betingade förutsättningar, med infasning över tre år. Bidraget avser förskoleklassen och grundskolan. Kommissionen föreslår vidare att skolans uppdrag att främja elevers hälsa och välbefinnande ska förtydligas i läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet samt läroplanen för gymnasieskolan. Berörda myndigheters ansvar och samverkan i fråga om elevhälsoområdet bör förtydligas och omfattas av den myndighetsöversyn som kommissionen föreslår. Kunskapsuppyggnaden och kunskapsspridningen i fråga om arbetssätt och metoder inom elevhälsoområdet behöver förbättras. Det handlar dels om hur skolors generella hälsofrämjande arbete kan utformas för att ha effekt och vara en integrerad del i skolans verksamhet, dels om att utarbeta evidensbaserade program för att motverka psykisk ohälsa. Betänkandet har remissbehandlats och bereds inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Utredning om bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås

En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utredaren ska bl.a. analysera hur elevhälsoarbetet kan utvecklas och föreslå insatser som kan bidra till att skapa ett mer aktivt och väl fungerande elevhälsoarbete och därmed stärka elevhälsans kompensatoriska roll. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2019 (dir. 2017:88, 2018:33 och 2018:58).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man när det gäller elevhälsa överens om att det ska definieras i lag vilken tillgång som är en acceptabel lägstanivå. Ändringen ska enligt överenskommelsen utredas 2020–2021 och träda i kraft 2022. Vidare är man överens om att psykiatrin och elevhälsan ska stärkas. Staten och SKL ska sluta ett avtal om ett större statligt ansvarstagande med ökande resurser för att

bl.a. stärka elevhälsans främjande och förebyggande arbete, motverka mobbning och göra särskilda satsningar riktade mot riskgrupper (avtalet tas fram under 2019 med sikte på budgetpropositionen 2020).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka elevhälsans roll och betydelse för elevers välbefinnande och möjlighet att utvecklas mot utbildningens mål. Utskottet kan konstatera att flera insatser har genomförts och fortfarande pågår för att förstärka elevhälsan i skolan, särskilt genom medel för att förstärka personaltäteten i de kategorier som enligt skollagen har i uppdrag att arbeta med elevhälsa, inklusive satsningar på specialpedagogisk personal. Skolverket har också, i samverkan med andra ansvariga myndigheter, tagit fram stödmaterial och utbildat berörd personal. Skolverkets uppföljningar visar att de satsningar som har gjorts på personalförstärkning inom elevhälsan har haft positiva effekter på elevers möjlighet att få mer stöd för att nå kunskapsmålen. Enligt utskottet innebär inte minst de satsningar som görs på fortsatta personalförstärkning att det finns förutsättningar för elevhälsan att fortsätta utvecklas och hantera många viktiga frågor, inte minst psykisk ohälsa och suicidproblematik samt olika trauman och hälsoproblem som nyanlända elever kan bära på. Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att i den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är de ingående partierna bl.a. överens om att det ska definieras i lag vilken tillgång till elevhälsa som är en acceptabel lägstanivå och att elevhälsan ska stärkas. Ändringen ska enligt överenskommelsen utredas 2020–2021 och träda i kraft 2022. Mot bakgrund av det anförda och med hänvisning till att utskottet inte vill föregripa beredningen av förslag om elevhälsan i Skolkommisionens slutbetänkande (SOU 2017:25) och vill avvakta dels den pågående utredningen om elevhälsan (dir. 2017:88), dels det fortsatta arbetet när det gäller förslagen om elevhälsa i den sakpolitiska överenskommelsen avstyrks motionerna 2018/19:359 (SD) yrkande 10, 2018/19:507 (L), 2018/19:546 (SD) yrkandena 1 och 2, 2018/19:756 (V) yrkande 10, 2018/19:855 (SD) yrkande 16, 2018/19:1760 (V) yrkande 4, 2018/19:1993 (S), 2018/19:2178 (M), 2018/19:2267 (L) yrkande 21, 2018/19:2301 (MP) yrkande 7, 2018/19:2344 (C), 2018/19:2731 (MP) yrkande 6, 2018/19:2791 (M) yrkande 9, 2018/19:2841 (C) yrkande 8, 2018/19:2893 (KD) yrkande 35 och 2018/19:2989 (KD) yrkande 54.

Idrott och hälsa m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. antalet idrottstimmar i grundskolan, fysisk aktivitet i skolan och att återinföra de reglerade friluftsdagarna i svensk skola.

Jämför reservation 29 (SD), 30 (V) och 31 (KD).

Motionerna

I motion 2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S) framhålls vikten av fysisk aktivitet i skolan. Daglig rörelse får enligt motionärerna eleverna att må bättre och förbättrar lärandet samt skapar ökad trivsel.

I motion 2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M) begärs att ämnet idrott och hälsa ska utökas i grundskolan.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 28 begärs en översyn av möjligheten att utöka den schemalagda idrottsundervisningen så att den innehåller något rörelsemoment varje dag.

I kommittémotion 2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att man utreder möjligheterna att återinföra de reglerade friluftsdagarna i svensk skola. I yrkande 4 anför motionärerna att man bör ge Skolverket i uppdrag att återkomma med en rapport och förslag för att införa reglerade friluftsdagar.

I motion 2018/19:2345 av Magnus Ek (C) begärs en utredning av förutsättningarna för fler skolor att integrera pulshöjande aktiviteter i skoldagen.

I kommittémotion 2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 7 begärs att åtgärder vidtas med anledning av de brister som framkommit i Skolinspektionens kvalitetsgranskningar av ämnet idrott och hälsa i syfte att säkerställa att läroplanen efterlevs. I yrkande 8 föreslås att Skolverket ges i uppdrag att ge direktiv till huvudmännen om målsättningar för simkunnighet även på gymnasienivå. I yrkande 9 begärs att Skolverket följer upp simundervisningen i grundskolan och sätter hårdare press på huvudmännen så att alla elever inom grundskolan klarar kraven på simkunnighet.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 36 föreslås att antalet undervisningstimmar i idrott och hälsa utökas till 700 timmar i grundskolan och att antalet timmar i elevens val minskas med motsvarande antal timmar. Det ska vidare enligt motionärerna preciseras hur fördelningen ska se ut mellan årskurserna.

I kommittémotion 2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås att det i läroplanerna ska införas ett förstärkt ansvar för att i utbildningen inkludera inslag som leder till ökad rörelse bland eleverna. Det finns enligt motionärerna studier som visar på positiva kopplingar mellan fysisk aktivitet, motorisk träning och skolprestationer.

I kommittémotion 2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås att ett försök ska göras med undervisning för psykisk hälsa inom ramen för ämnet idrott och hälsa.

Bakgrund och gällande rätt

Av 10 kap. 4 § skollagen (2010:800) framgår vilka ämnen som ska finnas i grundskolan, däribland idrott och hälsa. För varje ämne ska det enligt 10 kap. 8 § finnas en kursplan. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner (10 kap. 8 §). Utöver undervisningen i de särskilda ämnena finns elevens val och skolans val (10 kap. 4 §). Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Skolverket har godkänt en plan för undervisningen. En del av eller hela utrymmet för skolans val (600 timmar) ska kunna användas till ett sådant lokalt tillval. Det kan handla om ett speciellt område som inte täcks av kursplanerna.

Av 10 kap. 5 § skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. I timplanen för grundskolan framgår att undervisningstiden i idrott och hälsa totalt uppgår till 500 timmar (bil. 1 till skolförordningen [2011:185]). Av 9 kap. 4 § skolförordningen framgår att huvudmannen efter förslag från rektorn beslutar om fördelning mellan årskurserna av undervisningstiden i grundskolan.

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, reviderad 2016) anges att skolan ska sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen. Vidare framgår att hälso- och livsstilsfrågor ska uppmärksammas. Eleverna ska ges förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att få delta i fysiska aktiviteter och vistelse i olika naturmiljöer. Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att uppleva rörelseglädje och att därigenom utveckla ett intresse för att vara fysiskt aktiva. Vidare ska undervisningen bidra till en förståelse för hur fysisk aktivitet och utevistelse kan påverka hälsa och välbefinnande.

I grundskolans kursplan för ämnet idrott och hälsa anges att eleverna genom undervisningen i ämnet sammanfattningsvis ska ges förutsättningar att

- utveckla sin förmåga att röra sig allsidigt i olika fysiska sammanhang
- planera, praktiskt genomföra och värdera idrott och andra fysiska aktiviteter utifrån olika synsätt på hälsa, rörelse och livsstil
- genomföra och anpassa utevistelser och friluftsliv efter olika förhållanden och miljöer
- förebygga risker vid fysisk aktivitet samt hantera nödsituationer på land och i vatten.

Dessutom anges i kursplanen ämnets centrala innehåll i olika årskurser samt kunskapskrav.

Det finns inte några uttryckliga krav på kunskaper i simning i gymnasieskolans kurser i idrott och hälsa. Däremot finns det kunskapskrav på åtgärder vid nödsituationer vid drunkningstillbud (se centralt innehåll för kursen Idrott och hälsa 1, 100 poäng). För att få godkänt betyg i idrott och hälsa i årskurs 6, alltså minst betyget E, ska en elev

- kunna simma 200 meter, varav minst 50 meter på rygg och resten på valfritt simsätt
- kunna hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap under olika årstider.

Samma krav gäller för godkänt betyg i årskurs 9, men eleven ska dessutom kunna hantera nödsituationer vid vattnet med hjälp av alternativa hjälpmedel under olika årstider.

Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen beslutade den 12 maj 2016 om ett tillkännagivande, enligt vilket regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att utöka undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa i grundskolan med 100 timmar, vilket motsvarar en ökning av ämnet med 20 procent (bet. 2015/16:UbU14, rskr. 2015/16:228).

Regeringen beslutade den 12 juli 2018 förordning om ändring i skolförordningen (2011:185). Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2019 (SFS 2018:1512). Beslutet innebär att den garanterade undervisningstiden i idrott och hälsa utökas med 100 timmar i grundskolan. Beslutet innebär också att den garanterade undervisningstiden i elevens val minskar med lika många timmar. Utökningen sker i årskurs 6–9 där 20 timmar fördelas i mellanstadiet med tyngdpunkt på årskurs 6 och 80 timmar i högstadiet. I skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 bedömer regeringen att tillkännagivandet är slutbehandlat (s. 176). Konstitutionsutskottet behandlar skrivelsen under våren 2019.

Samling för daglig rörelse

I maj 2017 lanserade regeringen initiativet Samling för daglig rörelse – insatser för att fler barn och unga ska röra på sig varje dag. Inom ramen för initiativet har regeringen bl.a. beslutat att undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa utökas med 100 timmar i grundskolan fr.o.m. 2019, se ovan. Bland de övriga inslagen i initiativet Samling för daglig rörelse märks bl.a. ett ”rörelsenätverk” som består av Riksidrottsförbundet, Gymnastik- och idrottshögskolan, Svenskt Friluftsliv samt Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund/Svenska Idrottslärares förening för att skapa en kontinuerlig dialog om bl.a. kompetensutveckling och fler behöriga lärare i idrott och hälsa. Vidare gör Riksidrottsförbundet inom ramen för den nya rörelsesatsningen en kraftsamling för mer idrott, rörelse och utveckling av rörelseförståelse inom ramen för skoldagen. Satsningen görs i anslutning till skoldagen och leds på

regional nivå av distriktsidrottsförbunden i samverkan med kommuner och andra huvudmän.

Urval av Skolverkets arbete

Regeringen gav i mars 2018 Skolverket i uppdrag (U2018/1430/S) att lämna förslag på vad som behövs för att alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer ska röra sig mer. I Skolverkets slutredovisning (dnr 2018:838) som överlämnades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i februari 2019 framgår bl.a. följande. Skolverket föreslår en ny skrivning, som är tydligare och konkretare än den som finns i dag om daglig fysisk aktivitet i samtliga läroplaner. I Skolverkets förslag framgår att eleverna ska ges möjlighet och uppmuntras att delta i hälsofrämjande fysiska aktiviteter under skoldagen. Att rektor ansvarar för att detta sker förtydligas också i en ny punkt under rubriken Rektors ansvar. Skolverket bedömer att de föreslagna ändringarna kan medföra visst behov av kompetensutveckling av skolpersonal inom området fysisk aktivitet och speciellt kunskap kring elevers olika förutsättningar. Skolverket kommer därför att göra insatser för genomförande och kompetensutveckling i samband med att ändringarna i läroplanerna beslutas. Skolverket har analyserat behovet av ytterligare insatser för att mer rörelse i skolan ska kunna realiseras i praktiken. Utifrån redovisade forskningsresultat och erfarenheter från de nordiska grannländerna har Skolverket gett exempel på tänkbara nationella insatser för att stödja arbetet på det lokala planet, exempelvis ett nationellt centrum och utökat samarbete mellan myndigheter.

Skolinspektionen

Regeringen gav den 6 april 2017 Skolinspektionen i uppdrag (U2017/01691/GV) att genomföra en kvalitetsgranskning av undervisningen i ämnet idrott och hälsa i grundskolans årskurs 7–9. Skolinspektionen överlämnade sin granskningsrapport i juni 2018 (dnr 2017:3948). Granskningen omfattar dels i vilken utsträckning undervisningen i idrott och hälsa planeras och bedrivs utifrån kursplanen, dels i vilken utsträckning undervisningen i idrott och hälsa genomförs med allmändidaktiska kvaliteter. Några av de viktigaste iakttagelserna som Skolinspektionen framhåller är bl.a. följande. Observationerna i granskningen visar att en femtedel av eleverna inte regelbundet deltar i undervisningen. Granskningen visar även att undervisningen har ett innehåll där fokus huvudsakligen läggs på fysisk aktivitet. De besökta skolorna och elevenkäten visar att bollspel och bollekar upptar ett stort utrymme i undervisningen följt av aktiviteter som syftar till att förbättra elevernas kondition och styrka. Undervisning inom kunskapsområdet hälsa och livsstil ges ett begränsat utrymme och integreras sällan i undervisningens praktiska delar. Granskningen visar också att kunskapsområdet friluftsliv och utevistelse på i stort sett samtliga besökta skolor ges ett mycket begränsat utrymme.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av att barn och ungdomar ges goda möjligheter till fysisk aktivitet. Det är bra för välbefinnandet, för folkhälsan och för skolresultaten. Utskottet vill också lyfta fram det faktum att skolan har ett ansvar för barns och ungas fysiska aktivitet utöver det reglerade antalet undervisningstimmar för ämnet idrott och hälsa. I grundskolan har skolan ett ansvar för att erbjuda daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen, och gymnasieskolan har ett ansvar för att sträva efter att ge eleverna förutsättningar för att bedriva fysiska aktiviteter. Utskottet vill understryka vikten av att skolan följer läroplanerna i detta avseende. Hur skolan organiserar och hanterar detta ansvar är däremot en fråga för den enskilda huvudmannen och skolan. Utskottet vill också påminna om att Skolverket nyligen föreslagit en ny skrivning om daglig fysisk aktivitet i samtliga läroplaner för grundskolan och motsvarande skolformer, som är tydligare och konkretare än den som finns i dag. Förslaget bereds i Regeringskansliet.

När det gäller yrkanden om omfattningen av undervisningstiden i ämnet idrott och hälsa ser utskottet ingen anledning att i dag föreslå någon ytterligare undervisningstid utöver den utökning från 500 till 600 timmar i grundskolan som regeringen beslutat om. Beslutet innebär också att den garanterade undervisningstiden i elevens val minskar med lika många timmar. Utökningen sker i årskurs 6–9 där 20 timmar fördelas i mellanstadiet med tyngdpunkt på årskurs 6 och 80 timmar i högstadiet. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2019. Därmed avstyrks motionerna 2018/19:378 (SD) yrkande 28, 2018/19:1950 (M) och 2018/19:2893 (KD) yrkande 36.

När det gäller övriga yrkanden ser utskottet inga skäl för riksdagen att vidta några åtgärder och avstyrker därmed motionerna 2018/19:384 (V) yrkandena 7–9, 2018/19:2236 (S), 2018/19:2301 (MP) yrkande 8, 2018/19:2321 (SD) yrkandena 3 och 4, 2018/19:2345 (C) och 2018/19:2731 (MP) yrkande 7.

Elevers frånvaro

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. uppföljning av frånvaron i skolan.

Jämför reservation 32 (M).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 efterfrågas skärpta krav på att skolor och huvudmän följer upp och vidtar åtgärder när elever har problematisk och ogiltig frånvaro. Motionärerna efterfrågar också en nationell uppföljning för att åtgärda ogiltig frånvaro.

I motion 2018/19:1652 av Marta Obminska (M) framförs att det behövs en uppföljning av den ogiltiga frånvaron i grundskolan, för att uppmärksamma sådant som beror på hedersrelaterat förtryck och våld.

I motion 2018/19:1402 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 1 efterfrågas en snabb uppföljning av elevens frånvaro i skolan.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen

I 7 kap. skollagen (2010:800) finns det bestämmelser om skolplikt och rätt till utbildning. En elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli (7 kap. 17 § första stycket). Om en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan utan giltigt skäl uteblir från den obligatoriska verksamheten, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (7 kap. 17 § fjärde stycket). En elev i en skolform som avses i 17 § får beviljas kortare ledighet för enskilda angelägenheter. Om det finns synnerliga skäl får längre ledighet beviljas. Rektorn beslutar om ledighet. Rektorn får inte uppdras åt någon annan att fatta beslut om ledighet som avser längre tid än tio dagar (7 kap. 18 §).

Enligt 7 kap. 20–22 §§ skollagen är det vidare den som har vårdnaden om ett skolpliktigt barn som ska se till att barnet fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess förskoleklass, grundskola eller grundsärskola på något annat sätt får föreskriven utbildning. Kommunen, huvudmannen för specialskolan och huvudmannen för sameskolan har även till ansvar att se till att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. När en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en skolenhet med en annan huvudman än hemkommunen eller det hos en sådan huvudman har inletts en utredning om elevens frånvaro ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen. Enligt 7 kap. 23 § skollagen får hemkommunen förelägga en elevs vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske. För en elev i specialskolan eller sameskolan eller förskoleklass vid en skolenhet med specialskola eller sameskola är det i stället huvudmannen för respektive skolform som får förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Ett föreläggande får förenas med vite.

Även för elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan finns bestämmelser om krav på att delta i utbildningen om det inte finns giltiga skäl att utebli. Om en elev i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare samma dag

informerar om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag (15 kap. 16 § och 18 kap. 16 § skollagen).

Skolverket har beslutat om allmänna råd för arbetet med att främja närvaro och att uppmärksamma, utreda och åtgärda frånvaro i skolan (SKOLFS 2012:34).

Ny lagstiftning

Proposition 2017/18:182 Samling för skolan överlämnades till riksdagen den 15 mars 2018. I propositionen föreslogs att vid upprepad eller längre frånvaro i de obligatoriska skolformerna ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När utredningen om en elevs frånvaro inleds ska rektorn snarast se till att frånvaron anmäls till huvudmannen. Vidare ska hemkommunen alltid informeras när en utredning om frånvaro inleds. Hemkommunen ska också vid behov samordna arbetet kring elever med upprepad eller längre frånvaro. Riksdagen ställde sig bakom lagförslaget i här aktuella delar, och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018 (bet. 2017/18:UbU27, rskr. 2017/18:310).

Proposition 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla överlämnades till riksdagen den 15 mars 2018. I propositionen föreslogs bl.a. att vid upprepad eller längre frånvaro i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas.

Riksdagen ställde sig bakom lagförslaget i aktuella delar, och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018 (bet. 2017/18:UbU23, rskr. 2017/18:309).

Vissa kartläggningar om ogiltig frånvaro

Problemet med ogiltig frånvaro har uppmärksammats under lång tid. Skolverket har genomfört kartläggningar av den ogiltiga frånvaron som presenterats i två rapporter (Skolverkets rapport 308, 2008 och 341, 2010). I rapporterna konstateras att orsakerna till elevers frånvaro ofta är komplexa och att de kan delas upp i två kategorier: skolrelaterade orsaker och orsaker kopplade till elevens hem- och familjesituation. Den senaste nationella kartläggningen av ogiltig frånvaro genomfördes av Skolinspektionen och publicerades 2016 (Omfattande ogiltig frånvaro i Sveriges grundskolor, Skolinspektionen 2016). Skolinspektionen framhåller i rapporten att det hösten 2015 var nästan 1 700 elever som hade rapporterats ha ogiltig sammanhängande frånvaro i en månad eller mer. Med nästan 1 miljon skolpliktiga elever i Sverige motsvarar detta 1,7 av 1 000 elever. Detta resultat

går även i linje med Skolverkets tidigare kartläggningar. Resultaten visar vidare att drygt 18 000 elever rapporterades ha ogiltig upprepad ströfrånvaro. Med upprepad ströfrånvaro avsågs ogiltig frånvaro från enstaka lektioner/dagar motsvarande ca 5–20 procent frånvaro som pågått under minst två månader. Skolinspektionen konstaterar att 18 000 elever med upprepad ströfrånvaro är ett stort problem och en indikation på att fler insatser behövs. Resultaten visar också att den ogiltiga frånvaron är mest utbredd i årskurserna 7–9, men även i årskurs 1–6 förekommer både ogiltig sammanhängande frånvaro och ogiltig upprepad ströfrånvaro. Upprepad ströfrånvaro är något vanligare bland pojkar än flickor, och i årskurs 7–9 är den mer vanligt förekommande i kommunala skolor än i fristående skolor. Skolinspektionen framhåller även i rapporten att två tredjedelar av rektorerna som svarade på enkäten uppger att de uppmärksammat oroande giltig frånvaro på skolan. Omfattande, men formellt giltig, frånvaro kan eventuellt dölja samma typ av problematik som ligger bakom den ogiltiga frånvaron.

Uppdrag till Skolverket

Skolverket fick i regleringsbrevet för 2016 i uppdrag av regeringen att genomföra verksamhetsnära insatser för huvudmän och gymnasieskolor för att förebygga avhopp från gymnasieskolan. Uppdraget är ett led i de åtgärder som regeringen föreslår i Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar (U2015/05478/UF). Uppdraget pågick mellan 2016 och 2018 och slutredovisades i februari 2019 (dnr 7.2.1–2016:32). Totalt deltog 47 skolor i insatserna som byggde på att skolorna själva anmälde intresse att vara med. De deltagande skolorna har träffat en eller två av Skolverkets experter vid tre tillfällen under ungefär två månader. Majoriteten är nöjd med Skolverkets insats och uppger att den gett dem verktyg och ökad kunskap för att minska antalet avhopp. Den åtgärd som rektorerna tycker är mest effektiv för att minska avhopp från gymnasieskolan är att bygga relationer med eleverna. Att relationen fungerar även om eleven är frånvarande. En fungerande relation kan vara det som gör att eleven kommer tillbaka till skolan. Dessutom slår många rektorer fast att det är viktigt med tydliga rutiner för frånvaro och att insatserna sätts in snabbt. Flera rektorer menar att de behöver mer resurser för att kunna utveckla det förebyggande arbetet. Både mer personal generellt och personal med specialkompetenser efterfrågas. Här påverkar skolans elevunderlag – om det finns många elever som har särskilda behov är också behovet ännu större av mer resurser. Ytterligare en framgångsfaktor är att personalen inte byts ut för ofta.

Regeringen gav i mars 2017 Skolverket och Socialstyrelsen i uppdrag (U2017/01236/GV) att tillsammans genomföra ett treårigt utvecklingsarbete som ska syfta till att förbättra samverkan mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser. En slutredovisning med resultatet av uppföljningen, utvärderingen

och hur slutsatserna av arbetet har spridits ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 31 januari 2021.

Interpellation

I en interpellation (ip. 2018/19:47) besvarad av statsrådet Anna Ekström den 15 februari 2019 ställdes en fråga om utredningen Saknad! Uppmärksamma elevers frånvaro och agera (SOU 2016:94) och bedömningen att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att samla in och redovisa nationell statistik om frånvaro. Statsrådet uttalade i sitt svar att bedömningen från utredningen ”är föremål för fortsatta överväganden inom Regeringskansliet”.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att huvudmannen har ett tydligt ansvar enligt skollagen för att se till att barn och elever deltar i undervisningen och fullgör sin skolplikt. Det finns också bestämmelser i skollagen om att rektorn, eller huvudmannen i tillämpliga fall, ska informera vårdnadshavaren om en elev har varit frånvarande liksom att vårdnadshavaren har ansvar för att se till att eleven fullgör sin skolplikt. Utskottet vill vidare framhålla att lagstiftningsåtgärder som riksdagen ställde sig bakom våren 2018 innehöll lagändringar för att minska elevers upprepade eller längre frånvaro från utbildningen inom den obligatoriska verksamheten och förtydliganden av rektorns ansvar för att utreda upprepade eller längre frånvaro. Utskottet vill också påminna om att frågan om regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att samla in och redovisa nationell statistik om frånvaro är föremål för fortsatta överväganden inom Regeringskansliet (ip. 2018/19:47). Utskottet kan mot bakgrund av det ovan anförda inte se något behov av att ändra det gällande regelverket eller vidta några andra åtgärder och avstyrker därmed motionerna 2018/19:1402 (MP) yrkande 1, 2018/19:1652 (M) och 2018/19:2824 (M) yrkande 3.

Elever med särskilda behov

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en satsning på särskilt begåvade elever, att elever med behov av särskilt stöd ska få en bättre anpassad klassrumsmiljö och undervisning av lärare med rätt utbildning i specialpedagogik.

Jämför reservation 33 (SD) och 34 (KD).

Motionerna

I motion 2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 1 vill motionären att skolsituationen för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ska ses över. Enligt motionären tyder den information som finns på att skolgången för dessa elever brister i anpassning, med stora konsekvenser för individ och samhälle som följd. I yrkande 3 betonas behovet av samverkan mellan skola, sjukvård och socialtjänst för att ge bättre stöd till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

I motion 2018/19:1673 av Marta Obminska (M) efterfrågas extra stöd för elever som man befärar inte kommer att nå undervisningens mål. Motionären önskar en översyn av den faktiska efterlevnaden av regelverket som anger att kommuner och skolor är skyldiga att ge särskilt stöd samt, vid behov, ett förslag om förtydligad och skärpt lagstiftning.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 11 begärs att skolan ska göra en satsning på särskilt begåvade elever, innebärande bl.a. att låta dem gå snabbare fram i sina studier. I yrkande 20 efterfrågas en satsning på skolelever med särskilda behov. Motionärerna vill därför öka antalet specialpedagoger och övrig personal i skolorna för att hjälpa dessa elever.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 7 framhålls behovet av att låta elever med behov av särskilt stöd få en bättre anpassad klassrumsmiljö och undervisning av lärare med rätt utbildning i specialpedagogik. I yrkande 8 efterfrågar motionärerna en sammanställning av kunskapsläget för att få en samordning och bättre kvalitet i diagnostiseringen av dyslexi. I dag använder olika yrkesgrupper olika modeller för att utreda läs- och skrivsvårigheter, och resultaten sammanfaller inte alltid. För den enskilda eleven kan en felaktig bedömning få allvarliga konsekvenser, menar motionärerna.

I motion 2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 1 framhålls vikten av att anpassa undervisningen till vad som är bäst för varje enskild elev. Bland annat ska förskolor och skolor därför vara organiserade på ett sådant sätt att det möjliggör flexibla lösningar med större och mindre undervisningsgrupper. I yrkande 4 efterfrågas en förbättrad uppföljning av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Enligt motionären

saknas en uppföljning av dessa elever vad gäller skolresultat och deltagande på arbetsmarknaden efter avslutad skolgång.

I motion 2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att lämpliga myndigheter ska ges i uppdrag att ta fram ett skolutvecklingsprogram för lärare och rektorer för att stödja undervisningen av särskilt begåvade barn. I yrkande 2 framhålls bl.a. vikten av att stärka samarbetet mellan stadierna i skolan så att de elever som kan utvecklas betydligt bättre i ett ämne i en högre årskurs får möjlighet till detta. I yrkande 4 betonas att lagstiftningen behöver säkra rättigheter för den elev som gått före till en högre årskurs. I yrkande 5 efterfrågar motionären ett förslag på utformning av ett stöd för organisationer som arbetar för elever med särskild begåvning genom att t.ex. hjälpa dem med att leta stipendier och skapa mötesplatser.

Bakgrund och gällande rätt

Skollagen

Av förarbetena till skollagen (2010:800) framgår att med funktionsnedsättning avses en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga (prop. 2009/10:165 s. 334). Detta överensstämmer med definitionen i Socialstyrelsens termbank och innebär att bl.a. elever med syn- och hörselnedsättningar, rörelsehinder, nedsättningar inom ramen för autismspektrat, adhd och dyslexi omfattas (prop. 2013/14:148 s. 29).

I skollagen finns det bestämmelser som uttrycker skolans kompensatoriska uppdrag. Det har tydliggjorts att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 b §). Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9 och 10 §§). Skolan ska i utbildningen ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § andra stycket).

Av 3 kap. 3 § skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Bestämmelsen förtydligades den 1 juli 2014 på så sätt att det i en ny mening anges att elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Tillägget syftar till att förtydliga att den som har en funktionsnedsättning som medför svårigheter att nå kunskapskraven inte bara ska ges tillräckligt stöd för att nå den lägsta

godtagbara kunskapsnivån (prop. 2013/14:148, bet. 2013/14:UbU21, rskr. 2013/14:292).

Bestämmelserna i skollagen om stödinsatser i skolan ändrades den 1 juli 2014 och innebär bl.a. att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 a §). Med sådant stöd avses som huvudregel anpassningar som lärare kan göra i den dagliga undervisningen. Det innebär att stöd i form av extra anpassningar ska ligga inom ramen för det stöd som ska ges till alla elever enligt 1 kap. 4 § och den ledning och stimulans för lärande och personlig utveckling som alla elever ska ges enligt 3 kap. 3 §. Till stöd i form av extra anpassningar hör bl.a. enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid. Även särskilda läromedel eller utrustning i form av t.ex. tidsstöd, dvs. hjälpmedel för att förstå och passa tider, samt digital teknik med anpassade programvaror kan som huvudregel anses falla inom ramen för stöd i form av extra anpassningar (prop. 2013/14:160 s. 36, bet. 2013/14:UbU19, rskr. 2013/14:291).

A 3 kap. 8 § skollagen framgår bl.a. att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. En ny formulering av de ovanstående paragraferna (3 kap. 5 a och 8 §§) trädde i kraft den 29 juni 2018 (prop. 2017/18:14, bet. 2017/18:UbU5, rskr. 2017/18:44), i syfte att säkerställa att bestämmelserna om extra anpassningar och särskilt stöd kompletteras genom att nationella bedömningsstöd läggs till som ytterligare ett exempel på ett verktyg för att identifiera en elevs behov av extra anpassningar respektive särskilt stöd.

Utredning om bättre möjligheter för elever i de obligatoriska skolformerna att nå de kunskapskrav som minst ska nås

En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Utredaren ska bl.a. kartlägga och analysera brister i stödarbetet samt föreslå hur arbetet kan förbättras. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2019 (dir. 2017:88, 2018:33 och 2018:58).

Proposition 2017/18:195 Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser

Regeringen överlämnade proposition 2017/18:195 Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser till riksdagen den 21 mars 2018. I propositionen föreslogs att det skulle införas bestämmelser i skollagen (2010:800) om en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen och lågstadiet i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Syftet med garantin är att en elev i behov av stöd, tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov.

Garantin innebär att elever i behov av stöd ska få adekvata stödinsatser bl.a. genom att förskollärare och lärare samråder med personal med specialpedagogisk kompetens. Redan i förskoleklassen ska elevens språkliga medvetenhet och matematiska tänkande kartläggas med stöd av ett nationellt kartläggningsmaterial. Om det utifrån användningen av kartläggningsmaterialet, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov finns en indikation på att en elev i förskoleklassen eller i lågstadiet inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås i svenska, svenska som andraspråk eller matematik, ska ansvarig förskollärare eller lärare göra en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling för att avgöra om eleven är i behov av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller särskilt stöd, för att nå de kunskapskrav som ska uppnås. Om ett sådant behov finns ska det göras en planering av extra anpassningar eller en anmälan till rektorn för att utreda behovet av särskilt stöd. Om det vid användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt prov direkt kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som ska uppnås behöver en särskild bedömning inte göras, utan åtgärder ska i så fall sättas in skyndsamt. Vidtagna extra anpassningar ska följas upp i slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet. Resultatet av uppföljningen ska överföras till ansvarig lärare i nästa årskurs. Den särskilda bedömningen samt planering och uppföljning av extra anpassningar ska som huvudregel genomföras i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Garantin ska anses vara uppfylld när de åtgärder som garantin omfattar har vidtagits. I detta ingår att de extra anpassningar som har planerats också har genomförts och följts upp för att säkerställa att de gett resultat. Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2019. Riksdagen beslutade i maj 2018 i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 2017/18:UbU10, rskr. 2017/18:333). Riksdagen ställde sig då också bakom två tillkännagivanden till regeringen som föreslogs i betänkandet från utskottet enligt följande.

- Regeringen bör göra en översyn och analys av den lagstiftning som gäller rätten till särskilt stöd och av skolornas praktiska tillämpning av lagstiftningen, där särskilt brister i de lägsta årskurserna ska belysas, samt ge Skolinspektionen ett uppdrag att under två år särskilt granska skolornas arbete med stöd till elever som inte når kunskapsmålen.
- Regeringen bör ge en lämplig myndighet i uppdrag att göra en utvärdering av effekterna av att införa den föreslagna lagstiftningen om en garanti för tidiga stödinsatser.

I skrivelse 2018/19:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2018 gör regeringen bedömningen att tillkännagivandet om rätten till särskilt stöd inte är slutbehandlat. Tillkännagivandet om att göra en utvärdering av effekterna av att införa den föreslagna lagstiftningen om en garanti för tidiga stödinsatser bedömer regeringen vara slutbehandlad (s. 182–183). Konstitutionsutskottet behandlar skrivelsen under våren 2019.

Specialpedagogiska skolmyndighetens stöd

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ska verka för att alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna och de vuxenstuderande. Myndigheten ansvarar för specialpedagogiskt stöd samt för utbildning i specialskolan och i förskoleklassen och fritidshemmet vid en skolenhet med specialskola (förordningen [2011:130] med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten).

När det särskilt gäller läs- och skrivsvårigheter (dyslexi) har SPSM bl.a. tagit fram stödmaterialet Pedagogisk utredning av läs- och skrivsvårigheter (dyslexi) på förfrågan av specialpedagoger runt om i landet. Stödmaterialet är resultatet av ett samarbete mellan SPSM, Stockholms universitet och Linnéuniversitetet samt ett nätverk som består av ca 60 specialpedagoger och speciallärare med fördjupning i dyslexi. Materialet syftar till att ge stöd i arbetet med att utreda elevers läs- och skrivsvårigheter (dyslexi) på ett likvärdigt sätt. Tanken är också att materialet ska vara ett stöd för att kvalitetssäkra de pedagogiska utredningarna. Utredningen är giltig för stöd i skolformerna grundskola, gymnasium, vuxenutbildning och högskola/universitet.

SPSM lanserade vidare under 2016 stödtjänsten Hitta läromedel, som syftar till att underlätta att hitta läromedel för elever i behov av stöd. Tjänsten innehåller både läromedel från svenska läromedelsföretag och läromedel från SPSM.

Skolverket

Skolverket har gett ut ett stödmaterial om att arbeta med särskilt begåvade elever.

Urval av pågående och avslutade satsningar och uppdrag

Fortbildning i specialpedagogik

Enligt förordningen (2015:938) om statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik har Skolverket ansvar för att bevilja statsbidrag till skolhuvudmän för fortbildning i specialpedagogik i syfte att generellt stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolan. Statsbidrag får lämnas för fortbildning i specialpedagogik för legitimerade lärare i grundskolan och sameskolan och i utbildning som motsvarar grundskolan vid särskilda ungdomshem och handledare i specialpedagogik. Inom ramen för satsningen har Skolverket tagit fram en webbaserad lärportal för kompetensutvecklingen. Satsningen pågår 2016–2019.

Personalförstärkningar inom elevhälsan och specialpedagogik

Skolverket fick 2016 i uppdrag av regeringen att fördela statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan och specialpedagogik (förordningen [2016:400] om statsbidrag för personalförstärkningar inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning när det gäller sådana insatser). Bidraget ska gå till att anställa eller ge uppdrag åt skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer, skolpsykologer, speciallärare och lärare med specialpedagogisk kompetens. Från 2017 kan bidraget även sökas för att behålla det utökade antal tjänster en huvudman tidigare fått bidrag för, förutsatt att den uppnådda ökade personaltätheten bibehålls.

Läraryftet II

Inom ramen för Läraryftet II, som är en fortbildningsinsats för lärare, lämnas ett högre bidragsbelopp till de huvudmän som har deltagande lärare i speciallärarutbildning. Under 2016 förbättrades dessutom villkoren ytterligare för lärare och förskollärare som deltar i utbildning till speciallärare och specialpedagog, samt i utbildning i svenska som andraspråk, då det sökbara statsbidraget täcker delar av deltagarens lönekostnad under utbildningstiden (prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 s. 70).

Spetsutbildning

Sedan höstterminen 2012 pågår en försöksverksamhet med riksrekryterande spetsutbildning i årskurs 7–9. Syftet är att ge eleverna möjlighet till fördjupning och breddning i ett eller flera ämnen och att stimulera de elever som lätt når kunskapskraven eller har speciella talanger. Detta är ett sätt att fånga upp och erbjuda dessa elever en individanpassad undervisning och uppmuntra dem att nå längre i sin kunskapsutveckling. Inom spetsutbildningarna kan eleverna läsa gymnasiekurser och få betyg i det ämne eller de ämnen som spetsutbildningen är inriktad mot. I övrigt följer eleverna den ordinarie undervisningen i skolan. Försöksverksamheten med riksrekryterande spetsutbildning i grundskolan utvärderas i en rapport som Skolverket vartannat år lämnar in senast vid utgången av april. Försöksverksamheten pågår t.o.m. läsåret 2024.

Det finns också en försöksverksamhet med gymnasial spetsutbildning som ska ge elever möjlighet att fördjupa och bredda sina kunskaper inom humaniora, matematik, naturvetenskap, samhällsvetenskap, ekonomi eller teknikvetenskap. Spetsutbildningarna inom försöksverksamheten är riksrekryterande. Försöksverksamheten startade 2009 och har förlängts till 2024.

Specialpedagogik för lärande

Specialpedagogik för lärande är en insats som ingår i programmet Elevhälsa och barns omsorg inom ramen för de nationella skolutvecklingsprogrammen. Kompetensutvecklingsatsningen som Skolverket ansvarar för vänder sig till alla lärare i grundskolan, sameskolan och inom motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem. Genom att delta i Specialpedagogik för lärande kan

lärarna stärka den specialpedagogiska kompetensen i skolan så att fler elever når målen, få ökade kunskaper om specialpedagogiska förhållningssätt, metoder och arbetssätt samt utveckla undervisning och lärmiljö för att möta elevers olika behov och förutsättningar.

Utvärdering av garantin för tidiga stödinsatser

Den 6 september 2018 gav regeringen Skolinspektionen i uppdrag att, inom ramen för sitt kvalitetsgranskingsuppdrag, följa upp och utvärdera den garanti för tidiga stödinsatser som regeringen har föreslagit i propositionen Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser (prop. 2017/18:195). I utvärderingen ska myndigheten också analysera om och i så fall hur lärarnas administrativa arbete påverkas av garantin. Utvärderingen ska ha ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Det ska införas läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Det ska vara möjligt för högstadieelever att läsa kurser på gymnasial nivå och som gymnasieelev att läsa högskolekurser. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen. Vidare sägs att inkluderingstanken har gått för långt: det ska därför bli lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupper. Ett uppdrag ska ges till Skolverket om detta under hösten 2019. Resursskolor ska utvecklas. Insatser görs för att stärka särskolan. Skolans kunskap och stöd för barn med neuropsykiatriska svårigheter ska öka. Specialpedagogik för lärande byggs ut. Fler speciallärare ska fortbildas. Kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen. Detta ska genomföras från 2021.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 anförde statsministern bl.a. att ingen elev ska lämnas efter och den som vill ska kunna springa före. Läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Det ska bli lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupp. Stöd för barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska öka. Resursskolor ska utvecklas och särskolan stärkas. Läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan ska införas så att den elev som riskerar att inte bli behörig till gymnasiet kan få mer undervisning i de ämnen den behöver. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen. Högstadieelever ska kunna läsa gymnasiekurser och gymnasieelever ska kunna läsa kurser på högskolenivå.

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om elever med särskilda behov vill utskottet inledningsvis framhålla att skollagen anger att alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Utskottet vill i det sammanhanget särskilt uppmärksamma den lagändring som riksdagen beslutade om 2014 som innebär att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla kunskapskraven ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Likaså har lagändringar tydliggjort att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller i form av särskilt stöd. Utskottet vill också påminna om proposition 2017/18:195 Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser som riksdagen ställde sig bakom våren 2018 och som innehöll förslag för att säkerställa att alla elever i den svenska skolan som är i behov av stöd, tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov. Utskottet vill även påminna om kommunernas ansvar för resursfördelningen genom bestämmelsen om att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

En särskild utredare har fått i uppdrag att bl.a. kartlägga och analysera skolornas stöd- och elevhälsoarbete och lämna förslag i syfte att skapa bättre förutsättningar för elever, såväl flickor som pojkar, att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2019 (dir. 2017:88, 2018:33 och 2018:58).

Utskottet konstaterar vidare att regeringen har beslutat om statsbidrag för fortbildning och personalförstärkning inom elevhälsa och specialpedagogik samt att Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten bidrar med råd och stödmaterial till huvudmännen och skolorna i fråga om stöd i undervisningen.

Utskottet vill särskilt när det gäller yrkandet om särskilt begåvade elever framhålla den pågående försöksverksamheten med riksrekryterande spetsutbildning i årskurs 7–9 samt gymnasieskolan. Utskottet vill också hänvisa till det stöd som kan fås via Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolverkets stödmaterial gällande särskilt begåvade elever.

I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är partierna överens om ett flertal åtgärder som har bäring på de aktuella yrkandena enligt följande. Läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Det ska införas läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Det ska vara möjligt för högstadiel elever att läsa kurser på gymnasial nivå och som gymnasieelev att läsa högskolekurser. Förhöjd studietakt ska kunna ges till elever som snabbare når kunskapsmålen. Vidare sägs att inkluderingsstanken har gått för långt: det ska därför bli lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupper. Ett uppdrag ska ges till Skolverket om detta under hösten 2019. Resursskolor ska utvecklas. Insatser

görs för att stärka särskolan. Skolans kunskap och stöd för barn med neuropsykiatriska svårigheter ska öka. Specialpedagogik för lärande byggs ut. Fler speciallärare ska fortbildas. Kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ska vara en obligatorisk del av lärarutbildningen. Detta ska genomföras från 2021. Statsministern återkom till flera av förslagen i den sakpolitiska överenskommelsen i regeringsförklaringen.

Sammanfattningsvis hänvisar utskottet till pågående arbeten och satsningar samt gällande regelverk och vidtagna lagstiftningsåtgärder och avstyrker därmed motionerna 2018/19:378 (SD) yrkandena 11 och 20, 2018/19:1403 (MP) yrkandena 1 och 4, 2018/19:1673 (M), 2018/19:2117 (S) yrkandena 1 och 3, 2018/19:2313 (MP) yrkandena 1, 2, 4 och 5 och 2018/19:2893 (KD) yrkandena 7 och 8.

Nyanlända elever

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utökad undervisningstid i svenska för nyanlända, ett förtydligande av regelverket för förberedelseklassen samt undervisningstid och timplan för nyanlända.

Jämför reservation 35 (M), 36 (SD), 37 (C), 38 (V), 39 (KD), 40 (L), 41 (M, SD, KD), 42 (M, KD), 43 (M, C, KD, L) och 44 (M, SD) samt särskilt yttrande 3 (C, L) och 4 (C, L).

Motionerna

Motionärerna i kommittémotion 2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 84 begär en översyn av hur nyanlända barn och unga kan få utökad undervisningstid i svenska. I yrkande 86 föreslås en översyn av regelverket kring förberedelseklassen för att säkerställa att ingen elev blir kvar i förberedelseklassen längre än nödvändigt. I yrkande 87 efterfrågas långtgående befogenheter för rektorer att prioritera om i timplanen för nyanlända så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena. I vissa fall kan det enligt motionärerna bli aktuellt att även använda delar av lov i detta syfte.

I partimotion 2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21 efterfrågas en översyn av möjligheten att genomföra en kortare samhällsorientering vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev vid grund- och gymnasieskolor. Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3.

I kommittémotion 2018/19:2921 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 35 begärs en översyn av frågan om barn utan rätt att vistas i landet ska ha rätt till skolgång.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 21 föreslås att det införs en obligatorisk förberedelseskola för nyanlända elever. I yrkande 25 föreslås att samtalsspråket för nyanlända under lektionstid när de nyanlända lämnat förberedelseklassen, med undantag för språklektioner, alltid ska vara svenska. Undantag ska dock enligt motionärerna gälla skolor för nationella minoriteter samt internationella skolor.

I motion 2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD) begärs att ändringar ska göras i skollagen (2010:800) och andra författningar med innebörden att benämningen ”bosatta i Sverige” ändras till ”folkbokförda i Sverige” i syfte att begränsa tillgången till utbildningssystemet.

I kommittémotion 2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24 föreslås en utredning av förutsättningarna för att intensifiera och utöka nyanlända elevers undervisningstid och även utöka antalet undervisningstimmar i svenska. Ett liknande förslag förs fram i kommittémotion 2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16.

I kommittémotion 2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 17 efterfrågas en utökad rätt att få undervisning på sitt eget språk. Enligt motionärerna är det viktigt att nyanlända elever lär sig svenska, men den starka fokuseringen på det svenska språket riskerar att hämma det övriga lärandet. I yrkande 18 efterfrågas en översyn av möjligheterna att införa skolplikt för asylsökande barn för att säkerställa deras rätt till utbildning.

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24 framhåller motionärerna att regelverket för förberedelseklassen behöver förtydligas, bl.a. för att undvika att eleverna blir kvar för länge i förberedelseklasserna och för att öka möjligheterna för nyanlända att under en period få fokusera mer på ämnet svenska.

I partimotion 2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 betonas språkets betydelse för att nyanlända ska klara skolan. I yrkande 14 framhålls att de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige under uppväxten måste ges tid att uppnå kunskapsmålen i den svenska grundskolan. Motionärerna föreslår därför förlängd skolplikt, prioriterad timplan och kortare sommarlov för att nå behörighet till gymnasiet.

I kommittémotion 2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 efterfrågas mer flexibilitet från skolans sida när det gäller mer anpassade studier för asylsökande som den unge har användning för även utanför Sverige.

Bakgrund och gällande rätt

Gällande rätt

Bestämmelser om skolplikt m.m.

Barn som är bosatta i Sverige har skolplikt. Med bosatt i Sverige avses enligt 7 kap. 2 § och 29 kap. 2 § första stycket skollagen den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481). Skolplikten motsvaras

av en rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola (2 kap. 18 § regeringsformen och 7 kap. 2 § första stycket och 3 § skollagen). De utbildningar som avses med allmän skola är grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Hemkommunen har ansvar för att skolpliktiga barn får föreskriven utbildning och fullgör sin skolgång. Detta gäller oavsett var eleven går i skolan. Ansvaret innebär att hemkommunen måste hålla sig informerad om skolgång och frånvaro (7 kap. 21 §, se även huvudmannens informationsansvar enligt 7 kap. 22 § skollagen).

Utöver skolpliktiga elever har även vissa andra kategorier av elever rätt till utbildning. Det gäller elever som inte är folkbokförda här, men som vid tillämpningen av skollagen ska anses bosatta här (29 kap. 2 § andra stycket skollagen). Detta gäller den som är asylsökande i enlighet med vissa bestämmelser i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., barn som inte omfattas av nämnda lag, som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd (29 kap. 2 § andra stycket 1 skollagen jämförd med 1 a § lagen om mottagande av asylsökande m.fl.) och den som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 § utlänningslagen (2005:716). Den som har rätt till utbildning enligt skollagen till följd av EU-rätten m.m., den som är familjemedlem till en person som tillhör en främmande makts beskickning eller lönade konsulat m.m. och den som vistas här utan stöd av myndighetsbeslut eller författning anses också som bosatt i landet i skollagens mening.

Den kommun där en asylsökande elev stadigvarande vistas är att anse som hemkommun i skollagens mening (29 kap. 6 § skollagen). Det innebär att det är den kommunen som har skyldighet att erbjuda utbildning enligt skollagen. Eleven ska erbjudas utbildning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan så snart det är lämpligt med hänsyn till elevens personliga förhållanden. Detta bör dock ske senast en månad efter ankomsten (4 kap. 1 a § skolförordningen och 12 kap. 14 § gymnasieförordningen). Vad som avses med ”ankomsten” är inte närmare reglerat, men i Skolverkets allmänna råd anges att det utifrån barnets bästa är lämpligt att räkna från när barnet eller ungdomen har ankommit till landet (Skolverket [2016] Allmänna råd med kommentarer – Utbildning för nyanlända elever [SKOLFS 2016:2]).

Nya bestämmelser om nyanlända och förberedelseklass m.m.

Den 1 januari 2016 trädde nya bestämmelser (prop. 2014/15:45, bet. 2014/15:UbU6, rskr. 2014/15:177) i skollagen i kraft om mottagande av och skolgång för nyanlända elever (3 kap. 12 a–f §§). Genom ändringarna fördes en definition av nyanländ in i skollagen (3 kap. 12 a §). Med nyanländ ska enligt skollagen avses den som har varit bosatt utomlands och som numera är bosatt här i landet eller ska anses bosatt här och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet.

Vidare infördes bestämmelser i skollagen om att en nyanländs kunskaper ska bedömas (3 kap. 12 c och d §§). En sådan bedömning ska göras även för vissa andra elever som har varit bosatta utomlands, om det behövs. Resultatet av bedömningen ska enligt bestämmelserna ingå i underlaget för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt för planeringen av undervisningen och tidsfördelningen mellan ämnena.

Därutöver anges det i 3 kap. 12 e § att en nyanländ elev och en elev vars kunskaper har bedömts enligt ovanstående ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden i övrigt. Rektorn ska besluta om en sådan elevs placering i årskurs så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven har tagits emot. Eleven ska inom samma tid placeras i den undervisningsgrupp som eleven normalt ska tillhöra.

Med de nya bestämmelserna skrevs även de s.k. förberedelseklasserna in i skollagen. Enligt 3 kap. 12 f § skollagen ska rektorn få besluta att en nyanländ elev som saknar tillräckliga kunskaper i det svenska språket för att kunna följa och tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen delvis får undervisas i förberedelseklass. Även en annan elev, som har varit bosatt utomlands vars kunskaper har bedömts, ska under motsvarande förutsättningar få undervisas delvis i förberedelseklass. En elevs undervisning i förberedelseklass i ett visst ämne ska avbrytas så snart eleven bedöms ha tillräckliga kunskaper för att kunna delta i den ordinarie undervisningen i ämnet. Undervisning i förberedelseklass ska inte få pågå längre än två år.

Nya bestämmelser om anpassad timplan och individuell studieplan

Regeringen överlämnade den 21 mars 2018 proposition 2017/18:194 Fler nyanlända ska uppnå behörighet till gymnasieskolan och kvaliteten i förskola och fritidshem ska stärkas till riksdagen. Riksdagen antog i juni 2018 förslagen i propositionen (bet. 2017/18:UbU31, rskr. 2017/18:430). Bland förslagen i propositionen fanns ett om att det ska införas ökade möjligheter till anpassning av nyanlända elevers utbildning (anpassad timplan). Förslaget innebär att rektorn ska få besluta att en nyanländ elev som har tagits emot i högstadiet i grundskolan eller specialsolan ska ges undervisning som avviker från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad timplan), om rektorn efter att elevens kunskaper har bedömts eller senare bedömer att eleven kommer att ha svårt att nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan inom ramen för skolplikten eller motsvarande rätt till utbildning samt om eleven och elevens vårdnadshavare har samtyckt till den anpassade timplanen.

Det kan tilläggas att anpassad timplan inte ska sammanblandas med prioriterad timplan, som regleras på förordningsnivå, och är en annan åtgärd som kan vidtas till stöd för nyanlända. En nyanländ elev (eller en annan elev) vars kunskaper bedömts får efter beslut av rektorn ges mer undervisning i svenska eller svenska som andraspråk än övriga elever i samma årskurs under

högst ett år genom en omfördelning av undervisningstid (9 kap. 4 a § skolförordningen [2011:185]).

Vidare föreslogs i den ovannämnda propositionen att nyanlända elever som tas emot i högstadiet ska få en individuell studieplan. Det innebär att för nyanlända elever som har tagits emot i högstadiet i grundskolan eller i specialskolan och vars kunskaper har bedömts ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån nya bedömningar som görs av den nyanlända elevens ämneskunskaper.

Nya bestämmelser om introduktionsprogram

Proposition 2017/18:183 En gymnasieutbildning för alla överlämnades till riksdagen den 15 mars 2018. I propositionen föreslogs bl.a. att strukturen och kvaliteten på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan ska förbättras. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. Eleverna ska ha rätt till en garanterad minsta undervisningstid, och nyanlända elevers kunskaper ska bedömas vid mottagandet till språkintröduktion. Rätten att fullfölja utbildningen ska knytas till elevens individuella studieplan. Preparandutbildningen ska ersättas av en bredare utbildning inom programriktat val. Riksdagen ställde sig bakom lagförslagen i här aktuella delar och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2018 med undantag av förslaget om utbildningsplanen för introduktionsprogram som träder i kraft den 1 juli 2019 (bet. 2017/18:UbU23, rskr. 2017/18:309).

Urval av Skolverkets arbete

Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever

Skolverket tagit fram allmänna råd om utbildning för nyanlända elever (SKOLFS 2016:2). De allmänna råden ger vägledning om hur hemkommuner, huvudmän, rektorer, lärare och övrig skolpersonal kan eller bör arbeta med mottagandet av och den fortsatta utbildningen för nyanlända elever för att leva upp till författningarnas krav. När det särskilt gäller undervisning i förberedelseklass beskriver Skolverket i de allmänna råden att lärare och övrig skolpersonal löpande behöver bedöma hur elevens kunskaper i olika ämnen utvecklas under tiden i förberedelseklassen. På så sätt kan eleven förberedas på att successivt få ökad undervisning i den ordinarie undervisningsgruppen.

Skolverket har med anledning av de nya bestämmelserna även tagit fram material som stöd till skolors kartläggning av nyanlända elevers kunskaper. Materialet är avsett att användas för elever i de obligatoriska skolformerna, men kan även användas i gymnasieskolans språkintröduktion.

Kartläggning av nyanlända elevers utbildning och kunskaper

Skolverket har enligt regleringsbrevet för 2019 i tidigare regleringsbrev fått i uppdrag att ta fram stöd för att underlätta huvudmännens kartläggning av tidigare utbildning och kunskaper, inklusive yrkeserfarenhet, hos nyanlända elever i gymnasieåldern. Uppdraget ska genomföras med stöd av Universitets- och högskolerådet. Skolverket delredovisade uppdraget till regeringen (Utbildningsdepartementet) den 26 mars 2019. Uppdraget ska slutredovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 31 mars 2021.

Samverkan för bästa skola

Skolverket har sedan 2015 även i uppdrag att, som en del i satsningen Samverkan för bästa skola, i dialog med skolhuvudmän genomföra insatser i syfte att höja kunskapsresultaten och öka likvärdigheten inom och mellan skolor (U2015/03357/S). Insatserna ska riktas till skolor med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier, och som har eller bedöms få svårt att förbättra sina resultat på egen hand. Bedömningen av vilka skolor som ska prioriteras ska främst baseras på underlag från Skolinspektionen. Skolverket ska komma överens med varje berörd huvudman om hur insatserna ska utformas och genomföras. Regeringen fattade i januari 2017 beslut om att bredda Samverkan för bästa skola till att, utöver grundskolan och motsvarande skolformer samt gymnasie- och gymnasiesärskolan, även innefatta förskolan och förskoleklassen (U2017/00301/S). Skolverket ska följa upp satsningen och årligen senast den 15 mars redovisa hur genomförandet av uppdraget fortlöper.

Stärka utbildningens kvalitet för nyanlända

Skolverket fick 2015 i uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska (U2015/03356/S, ersatt av U2017/00300/S och sedan U2018/00404/S). Skolverket genomför både generella och riktade insatser för att stärka huvudmännens förmåga att erbjuda nyanlända barn och elever en utbildning av hög och likvärdig kvalitet, från förskola till vuxenutbildning. Generella insatser riktar sig till personal på olika nivåer och inom olika områden, inklusive huvudmän. Det kan t.ex. handla om kompetensutveckling och införande av nya material. Enligt Skolverket är deltagarna generellt sett nöjda med innehållet och anser att insatserna bidragit med relevanta kunskaper. Den största utmaningen är att säkerställa att insatserna även bidrar till att utveckla verksamheten bestående. De riktade insatserna är tillgängliga för de huvudmän som Skolverket genom urval samverkar närmare med under en period om två till tre år. Dessa insatser utgår från de lokala behoven hos respektive huvudman och identifieras genom en nulägesanalys. Insatserna handlar framför allt om kompetensutveckling inom t.ex. styrning och verksamhetsutveckling, undervisning och lärande, och förutsättningar för lärande och trygghet. Hittills har 75 huvudmän deltagit i de riktade insatserna (prop. 2018/19:1 utg.omr. 16 s. 90).

Rapport från OECD

OECD har på uppdrag av regeringen genomfört en granskning av Sveriges politik för integration av utlandsfödda elever i grund- och gymnasieskolan. I en ny rapport riktas 20 rekommendationer till Sverige inom områdena det fria skolvälet, undervisningskapacitet, språkutbildning samt ledarskap för mångfald. OECD råder bl.a. Sverige att motverka det fria skolvälets negativa effekter på segregationen genom att införa särskilda kvoter för socioekonomiskt missgynnade elever. Det bör kompletteras med förstärkt skolpeng för dessa elever samtidigt som incitamenten för fristående skolor att ta emot nyanlända elever stärks. OECD framhåller också betydelsen av att fler karriärtjänster riktas till skolor som arbetar utifrån svåra förutsättningar. Men OECD rekommenderar Sverige att bredda gruppen av skolor som får extra tilldelning av karriärtjänster till att inte enbart omfatta utanförskapsområden. Ett mer träffsäkert sätt för att fördela dessa tjänster till de skolor som har de svåraste förutsättningarna bör i stället införas. De lärare som arbetar på dessa skolor bör dessutom få förkortad undervisningstid och mer tid för förberedelser, kollegialt samarbete och föräldrakontakter. OECD understryker också betydelsen av att läroplanens skrivningar om mångkulturell medvetenhet tillämpas i alla skolor över hela landet. Det är viktigt att lärarna är medvetna om de signaler de sänder när de väljer teman, exempel och lyfter fram människor. De bör bidra till att ge positiva budskap till alla elever oavsett ursprung om vilka de är och vilka de kan bli i framtiden (Strength through diversity's Spotlight Report for Sweden, OECD Education Working Papers, nr 194, januari 2019).

Den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Det ska införas läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Mer tid i skolan måste ges till de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige för att de ska klara skolan genom en förlängd skolplikt och kortare sommarlov. Fler lärare i svenska som andraspråk ska fortbildas.

Regeringsförklaringen

I regeringsförklaringen från den 21 januari 2019 anförde statsministern bl.a. att ingen elev ska lämnas efter och att den som vill ska kunna springa före. Läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan ska införas så att den elev som riskerar att inte bli behörig till gymnasiet kan få mer undervisning i de ämnen den behöver.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att asylsökande barn och ungdomar så snabbt som möjligt får tillgång till utbildning. Nyanlända elever är en heterogen grupp med olika kunskaper och erfarenheter. Det är därför viktigt att anpassa undervisningen efter nyanlända elevers behov och förutsättningar.

Utskottet vill påminna om att riksdagen under våren 2018 beslutat om ett antal förändringar i lagstiftningen som berör nyanlända genom nya bestämmelser om anpassad timplan och individuell studieplan samt introduktionsprogram. Därutöver har Skolverket ett flertal uppdrag som berör nyanländas utbildning. I den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är partierna överens om ett flertal åtgärder som helt eller delvis har bäring på nyanlända elever enligt följande. Läsa-skriva-räkna-garantin ska förverkligas. Det ska införas läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan. Mer tid i skolan måste ges till de nyanlända ungdomar som kommer sent till Sverige för att de ska klara skolan genom en förlängd skolplikt och kortare sommarlov. Fler lärare i svenska som andraspråk ska fortbildas.

Utskottet kan konstatera att flertalet av de aktuella yrkandena berörs av de åtgärder som avses vidtas enligt sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 och som också delvis redogörs för i regeringsförklaringen, och utskottet vill därför avvakta det fortsatta arbetet. Utskottet vill i övrigt hänvisa till pågående arbete, nyligen vidtagna lagstiftningsåtgärder och satsningar samt till att nuvarande lagstiftning får anses väl avvägd. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:219 (SD), 2018/19:378 (SD) yrkandena 21 och 25, 2018/19:756 (V) yrkandena 17 och 18, 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkandena 84, 86 och 87, 2018/19:2836 (M) yrkande 3, 2018/19:2841 (C) yrkande 24, 2018/19:2842 (C) yrkande 16, 2018/19:2893 (KD) yrkande 24, 2018/19:2918 (M) yrkande 21, 2018/19:2921 (M) yrkande 35, 2018/19:2922 (L) yrkande 11 och 2018/19:2923 (L) yrkandena 12 och 14.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elevers inflytande, begreppet särskola, skolmåltider, enhetlig klädsel i skolan, skolskjuts och karensavdrag.

Jämför reservation 45 (V), 46 (L), 47 (L), 48 (SD), 49 (SD), 50 (KD) och 51 (SD).

Motionerna

Elevers inflytande

I partimotion 2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 5 begärs att elevernas rätt till reellt inflytande över sin utbildning och arbetsmiljö förtydligas i skollagen (2010:800). I yrkande 8 efterfrågar motionärerna att elevers individuella inflytande och elevers rätt till inflytande genom sammanslutningar särskiljs i skollagen. I yrkande 9 föreslås att elevers rätt att själva avgöra vilka organisationsformer som ska användas för att få inflytande tydliggörs i skollagen. Det är enligt motionärerna viktigt att huvudmannen och rektorerna inte försöker styra elevernas sammanslutningar. I yrkande 10 framförs att möjligheten att organisera sig i elevkårer bör tydliggöras i skollagen. Detta är viktigt för att även denna organisationsform ska ses som legitim, menar motionärerna.

I partimotion 2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 begärs en ändring i skollagen för att ge lärare ökade befogenheter. Lärare och rektorer känner sig i dag enligt motionärerna pressade av att föräldrar och elever ifrågasätter undervisningsmetoder, betyg och provresultat. Motionärerna vill därför att 4 kap. 9 § skollagen förtydligas så att formuleringen ”barn och elever ska ges inflytande över utbildningen” får ett tillägg som anger att inflytandet inte gäller undervisningen.

Begreppet särskola

I motion 2018/19:1627 av Gustaf Lantz (S) begärs att begreppet särskola ska avskaffas för att ersättas med en mer ändamålsenlig term. Enligt motionären bör det utredas vidare om begreppet utvecklingsskola är den mest ändamålsenliga termen att ersätta begreppet särskola med. Motsvarande förslag finns i motion 2018/19:2679 av Gustaf Lantz (S).

I partimotion 2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 begärs att begreppet särskola ska ersättas med ett mer inkluderande namn. Motionärerna hänvisar bl.a. till att det finns kommuner som medvetet valt att undvika särskolebeteckningen och att begreppet särskola är stigmatiserande. Ett möjligt nytt namn är enligt motionärerna utvecklingsskola.

Skolmåltider

I motion 2018/19:1420 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) framhålls att man bör överväga ett tillägg i skollagen om att skolmåltiden ska vara god, trivsamt, näringsriktig, hållbar, säker och integrerad i verksamheten.

Motionärerna i kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 35 efterfrågar en matreform i den svenska grundskolan. Motionärerna vill bl.a. att skolmaten ska ha högt näringsvärde, vara svensk, närproducerad och lagad på plats. I yrkande 36 föreslås att kött från djur som slaktats utan bedövning inte ska få förekomma i svenska skolor.

I motion 2018/19:2798 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD) yrkande 2 efterfrågas en översyn av möjligheterna att stödja skolor som erbjuder elever en god och hälsosam kost. I yrkande 5 efterfrågas ett förtydligande av skollagen innebärande att de elever som av medicinska skäl behöver ett intyg för specialkost ska kunna få det avgiftsfritt.

Enhetlig klädsel i skolan

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 45 föreslås att fristående skolor eller kommunala huvudmän ska kunna införa enhetlig klädsel för alla elever i skolor.

Skolskjuts

I kommittémotion 2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 29 begärs att kommunerna ska tillämpa reglerna om skolskjuts lika oavsett huvudman. Friskolor bör enligt motionärerna behandlas på samma sätt som kommunala skolor.

Karensavdrag

I kommittémotion 2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att karensavdraget för förskollärare och fritidspedagoger i förskolan och grundskolan ska avskaffas. Enligt motionärerna har skolpersonal en förhöjd risk att bli smittade av sjukdomar jämfört med andra yrkesgrupper.

I kommittémotion 2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 föreslås att karensavdraget för förskollärare, lärare och fritidspedagoger i förskolan och grundskolan ska avskaffas.

I kommittémotion 2018/19:380 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7 föreslås att karensavdraget för förskollärare i förskolan ska avskaffas.

Bakgrund och gällande rätt

Elevers inflytande

Enligt 4 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska barn och elever ges inflytande över utbildningen och fortlöpande stimuleras att aktivt ta del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem.

Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas. Elevernas ansvar och inflytande betonas även i läroplanerna.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 310) anges att det vid varje förskole- och skolenhet ska bedrivas ett systematiskt arbete med barnens och elevernas inflytande. Skolväsendet ska enligt förarbetena bidra till fostran av demokratiska medborgare och har därmed ett viktigt socialisationsuppdrag. Detta förutsätter att barn redan från förskoleåldern har en viss grad av inflytande genom att kunna påverka sin egen situation och verksamhetens innehåll. Möjligheterna till inflytande för barn och elever kan i vissa avseenden behöva utvecklas och förbättras och hinder för deltagande och inflytande undanröjas. Barn och elever ska ges inflytande över undervisningen, förskole- och skolmiljön och verksamheten i övrigt.

Eleverna bör vidare enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 311) ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Skolorna bör därför ha rutiner för hur frågor slussas från t.ex. klassnivå till ett forum för samråd. På individ- och gruppnivå bör barns och elevers inflytande över undervisningen ges en vid tolkning och innefatta alla frågor som rör dem. Det finns enligt förarbetena ingen motsättning mellan barns och elevers rätt till inflytande och att rektorn och förskolechefen har ansvaret för det pedagogiska arbetet eller att lärare och förskollärare har ansvaret för undervisningen.

Regeringen gav i juli 2015 Skolverket i uppdrag att ta fram och genomföra s.k. nationella skolutvecklingsprogram som riktar sig till huvudmän och skolor (se bl.a. U2015/03844/S och avsnittet ovan om läraryrket). Skolverket har inom ramen för uppdraget bl.a. presenterat en genomförandeplan för ett program om kunskaper och värden. Detta program innehåller bl.a. kompetensutveckling för lärare i grund- och gymnasieskola om delaktighet och inflytande i undervisningen. Inom ramen för kompetensutvecklingen får lärare på sin egen skola möjlighet att diskutera vad elevinflytande och delaktighet är och kan vara i undervisningen, på vilket sätt det kan öka motivation och lärande hos alla elever och hur det kan gestalta sig i vardagen. Skolverket ska årligen följa upp genomförandet av uppdraget om nationella skolutvecklingsprogram. I april 2018 redovisade Skolverket en utvärdering av de nationella skolutvecklingsprogrammen för 2016 och 2017 (U2018/01873/S).

Skolverket har även tagit fram föreskrifter om elevmedverkan i skolenhetens arbetsmiljöarbete genom elevskyddsombud för grundskolans årskurs 7–9, specialskolans årskurs 7–10 och gymnasieskolan (SKOLFS 2015:7).

Organisationerna Sveriges elevråd, Sveriges elevråd – SVEA samt Sveriges Elevkårer organiserar elevråd, elevkårer och elevskyddsombud på

grund- och gymnasieskolor. Organisationerna får bidrag i form av verksamhetsstöd bl.a. från Skolverket.

Begreppet särskola

Av 1 kap. 1 § skollagen framgår att skolväsendet omfattar bl.a. skolformerna grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Ytterligare bestämmelser finns bl.a. i 11 kap. Grundsärskolan, 18 kap. Allmänna bestämmelser om gymnasiesärskolan och 19 kap. Utbildning på program i gymnasiesärskolan. Även i 1985 års skollag (1985:1100) återfanns begreppet särskola. Begreppet särskola är enligt Svenska Akademiens ordbok historiskt belagt sedan 1920.

I den sakpolitiska överenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna från januari 2019 (januariavtalet) är man överens om att insatser ska göras för att stärka särskolan.

Skolmåltider

Av skollagen framgår att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan har rätt till kostnadsfria och näringsriktiga skolmåltider (se bl.a. 10 kap. 10 §). Näringsriktiga skolmåltider ingår i Skolinspektionens tillsyn, och det är huvudmannen som har ansvar för att kontrollera att skolmaten uppfyller skollagens krav på näringsriktiga skolmåltider.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 374) bör de svenska näringsrekommendationerna vara en utgångspunkt vid bedömningen av vad som är en näringsriktig måltid.

Livsmedelsverket har 2018 uppdaterat sina råd Bra måltider i skolan – råd för förskoleklass, grundskola, gymnasieskola och fritidshem. Råden är avsedda som ett stöd i arbetet med bra skolmåltider. Råden vänder sig både till dem som planerar, lagar och serverar skolmåltider, och till skolläda och pedagogisk personal. Råden syftar till bra och näringsriktiga skolmåltider med mycket matglädje. Som stöd i arbetet med att sätta upp mål för och följa upp kvaliteten i stort har Livsmedelsverket tagit fram Måltidsmodellen. Modellen består av sex olika områden, som alla är viktiga för att matgästerna ska må bra av maten och känna matglädje.

- God och trivsamt – Att måltiden upplevs som god och trivsamt är viktigt för att maten ska hamna i magen.
- Näringsriktig och säker – En bra måltid är även näringsriktig och säker att äta.
- Hållbar – Med hållbara matens måltider som bidrar till en hållbar utveckling. Tonvikten ligger på miljö men social hållbarhet, dvs. bra livsvillkor för människor, är också en viktig dimension.

- Integrerad – Med integrerad menas att måltiden tas till vara som en resurs i verksamheten, exempelvis i den pedagogiska verksamheten eller i omvårdnaden.

För att skolorna ska ha möjlighet att på ett enkelt sätt mäta matens näringsriktighet har SKL tillsammans med bl.a. Livsmedelsverket och Karolinska institutet tagit fram det webbaserade verktyget Skolmat Sverige. Verktyget hjälper skolor och kommuner att se om de följer det lagstadgade kravet om näringsriktighet. Utöver detta erbjuder det kostnadsfria verktyget ett helhetsperspektiv för att utveckla måltidskvaliteten.

Enhetlig klädsel i skolan

Enligt ett beslut från Skolinspektionen (beslut den 4 december 2017, dnr 401-2017:7883) är det inte möjligt för en skola att införa krav på enhetlig klädsel (skoluniform) då det strider mot skollagen. Skolinspektionen redovisade följande rättsliga reglering i ärendet.

Enligt 1 kap. 4 § första stycket skollagen ska utbildningen inom skolväsendet syfta till att barn och elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

Vidare framgår enligt 1 kap. 5 § första stycket skollagen att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår bl.a. att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 5 kap. 6 § första stycket skollagen framgår att rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande.

I det aktuella ärendet innehöll en skolas ordningsregler bestämmelser om att eleverna skulle bära enhetlig klädsel som de kostnadsfritt fick av skolan. Om en elev bröt mot reglerna skulle skolan vidta disciplinära åtgärder mot eleven. Skolinspektionen framhöll att elevernas klädsel bör ses som ett individuellt uttryck som bestäms av eleverna själva. Därför är det inte möjligt att ordningsreglerna innehåller krav på enhetlig klädsel. Skolinspektionen framhöll i sammanhanget att det normalt inte är olagligt att kostnadsfritt erbjuda eleverna en enhetlig klädsel, vilket exempelvis förekommer på yrkesprogram och idrottsprofiler. Bristen uppstår när det finns en ordningsregel om enhetlig klädsel och att skolan tillämpar disciplinära åtgärder om en elev bryter mot klädkoden.

Skolskjuts

Rätten till kostnadsfri skolskjuts i hemkommunen gäller för elever i den kommunala grundskolan och grundsärskolan samt för elever i gymnasiesärskolan med offentlig huvudman, om eleven går i den skola kommunen placerat honom eller henne i. Rätten till kostnadsfri skolskjuts gäller från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Elevens hemkommun ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

En elev som med hänsyn till sina personliga förhållanden har särskilda skäl att få gå i en skola som anordnas av en annan kommun än hemkommunen (se t.ex. 10 kap. 25 § skollagen) och som på grund av skolgången måste övernatta i skolkommunen har rätt till skolskjuts mellan den tillfälliga bostaden och den plats där utbildningen bedrivs under samma förutsättningar som gäller för elever som bor i kommunen. Denna rätt gäller för elever i grundskolan, grundsärskolan och gymnasiesärskolan. Det är den kommun som anordnar utbildningen som ska anordna skolskjutsen. Kommunens kostnader för detta ska ersättas av elevens hemkommun (se 10 kap. 32, 33 och 40 §§, 11 kap. 31, 32 och 39 §§ och 18 kap. 30 och 31 §§ skollagen).

En kommun kan även vara skyldig att anordna skolskjuts till fristående skolor inom kommunen eller andra kommunala skolor än den som kommunen skulle ha placerat eleven i om skolskjutsen kan ske utan organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för kommunen. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens dom i mål nr 501-13 är kommunen skyldig att tillhandahålla kostnadsfri skolskjuts för en elev som valt en annan skola än den kommunen anvisat om det kan ske utan merkostnader för kommunen.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola (dir. 2018:71). Syftet är att öka likvärdigheten inom berörda skolformer. När det gäller uppdraget att föreslå åtgärder för minskad skolsegregation sägs bl.a. att utredaren ska analysera och ta ställning till behovet av följdändringar i andra bestämmelser, exempelvis bestämmelsen om rätten till skolskjuts. Uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2020.

Karensavdrag

Riksdagen ställde sig våren 2018 bakom förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och sjuklönelagen (lagen [1991:1047] om sjuklön). Förslaget innebär att det införs ett lagstadgat karensavdrag i sjuklönelagen och i sjukförsäkringen. Avdraget ersätter den nuvarande karensdagen. Karensavdraget i socialförsäkringsbalken ska utgöra en hel kalenderdagsberäknad sjukpenningdag. Om sjukpenningen ska arbetstidsberäknas, föreslås ett karensavdrag motsvarande 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning av sjukpenning. Karensavdraget i lagen om sjuklön ska uppgå till 20 procent av en genomsnittlig veckoersättning av

sjuklön. Lagändringarna med vissa övergångsbestämmelser trädde i kraft den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:96, bet. 2017/18:SfU24, rskr. 2017/18:311). Socialförsäkringsutskottet anför i sitt avslag av ett motionsyrkande om att vissa särskilt utsatta yrkesgrupper som vårdpersonal, anställda inom förskolan samt vissa lärare och fritidspedagoger inom grundskolan inte ska omfattas av något karensavdrag följande (bet. 2017/18:SfU24 s. 10–11).

Utskottet anser liksom motionärerna att det finns kategorier av anställda som är mer utsatta för smitta på sina arbetsplatser och som rent ekonomiskt kan drabbas mer än andra i samband med sjukfrånvaro. Emellertid anser utskottet att undantagsregler för vissa grupper skulle göra systemet än mer komplicerat och svåröverskådligt och att det sannolikt skulle upplevas som orättvist. Ett av motiven till regeringens förslag är som nämnts att skapa ett rättvisare system. Utskottet ser inga skäl att göra ett tillkännagivande till regeringen om att ta bort karensavdraget för vissa yrkesgrupper.

Utskottets ställningstagande

Elevers inflytande

När det gäller yrkanden om skollagens bestämmelser om elevers inflytande vill utskottet inledningsvis framhålla att skolväsendet vilar på demokratins grund. Förutom att det i undervisningen förmedlas kunskap om grundläggande demokratiska värderingar ska undervisningen också bedrivas i demokratiska arbetsformer. På detta sätt kan elevernas förmåga att utöva inflytande och ta ansvar utvecklas. Enligt utskottets mening är frågan om elevens inflytande över sin utbildning en viktig komponent i elevernas lärande. Skolverket bidrar också inom området med stöd och råd. Utskottet anser att rådande bestämmelser om inflytande för elever i skolan är väl avvägda och ser ingen anledning till förändringar av dessa. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:1760 (V) yrkandena 5 och 8–10 och 2018/19:2046 (L) yrkande 1.

Begreppet särskola

När det gäller yrkanden om att byta ut begreppet särskola vill utskottet anför följande. Olika begrepps betydelse och vilka associationer ett begrepp väcker kan variera över tid. Det är självfallet viktigt att ett så centralt begrepp som särskola väl speglar den tid vi lever i nu. Begreppet särskola har en lång historisk bakgrund och finns i såväl 1985 års skollag som i den nu gällande skollagen. Utskottet vill i det sammanhanget framhålla att i den sakpolitiska överenskommelsen från januari 2019 är partierna överens om att insatser ska göras för att stärka särskolan. Frågan om begreppet särskola bör därför lämpligen behandlas inom ramen för det fortsatta arbetet med att stärka särskolan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2018/19:1627 (S), 2018/19:2053 (L) yrkande 13 och 2018/19:2679 (S).

Skolmåltider

Utskottet vill framhålla det ansvar skolhuvudmannen har enligt skollagen att tillhandahålla näringsriktiga skolmåltider. Utskottet vill även peka på det stödmaterial om skolmat som finns tillgängligt för personal som arbetar med skolmaten och rektorer. Enligt utskottet finns det inte något skäl att detaljreglera frågan om skolmåltider i skollagen på de sätt som framförs i de olika yrkandena. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:378 (SD) yrkandena 35 och 36, 2018/19:1420 (M) och 2018/19:2798 (SD) yrkandena 2 och 5.

Enhetlig klädsel i skolan

När det gäller yrkandet om att en enskild skola eller huvudman ska kunna införa enhetlig klädsel (skoluniform) på skolan för alla elever anser utskottet att det gällande regelverket är väl avvägt och avstyrker motion 2018/19:378 (SD) yrkande 45.

Skolskjuts

När det gäller yrkandet om att kommunerna ska tillämpa reglerna om skolskjuts lika oavsett huvudman vill utskottet inte föregripa den pågående utredningen om åtgärder för att minska skolsegregationen och förbättra resurstilldelningen till förskoleklass och grundskola (dir. 2018:71) där det enligt utredningsdirektiven kan bli aktuellt med följdändringar i bestämmelsen om rätten till skolskjuts. Utskottet avstyrker motion 2018/19:2893 (KD) yrkande 29.

Karensavdrag

När det gäller yrkandet om att avskaffa karensavdraget för förskollärare, lärare och fritidspedagoger i förskolan och grundskolan vill utskottet anföra följande. Riksdagen ställde sig våren 2018 bakom förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och sjuklönelagen. Förslaget innebär att det införs ett lagstadgat karensavdrag i sjuklönelagen och i sjukförsäkringen. Lagändringarna med vissa övergångsbestämmelser trädde i kraft den 1 januari 2019 (prop. 2017/18:96, bet. 2017/18:SfU24, rskr. 2017/18:311). I det aktuella betänkandet där förslaget om karensavdrag behandlades avstyrkte socialförsäkringsutskottet ett motionsyrkande om att vissa särskilt utsatta yrkesgrupper som vårdpersonal, anställda inom förskolan samt vissa lärare och fritidspedagoger inom grundskolan inte ska omfattas av något karensavdrag. Socialförsäkringsutskottet ansåg i sin motivering att undantagsregler för vissa grupper skulle göra systemet än mer komplicerat och svåröverskådligt och att det sannolikt skulle upplevas som orättvist. Ett av motiven till regeringens förslag var nämligen att skapa ett rättvisare system. Utbildningsutskottet har ingen annan uppfattning i denna fråga än socialförsäkringsutskottet och

avstyrker därmed motionerna 2018/19:374 (SD) yrkande 3, 2018/19:378 (SD) yrkande 9 och 2018/19:380 (SD) yrkande 7.

Reservationer

1. Lärarnas administration, punkt 1 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 18 och avslår motionerna

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 11–13 och 25.

Ställningstagande

Den svenska skolan har i många avseenden blivit otryggare de senaste decennierna även om bilden inte är entydig och inte gäller alla skolor. Det är i dag obligatoriskt med rastvakter, vilket på många skolor har ökat tryggheten. Samtidigt har våld och hot blivit vanligare på många skolor i utsatta områden. Också lärarnas arbetsmiljö har försämrats kraftigt på många håll, speciellt i utsatta områden. Samtidigt har lärarnas arbetsbelastning ökat, främst på grund av ökad administration och ett ökat socialt ansvar för eleverna. Det finns också rapporter om ökad psykisk ohälsa bland elever.

För att komma till rätta med dessa problem vill vi anställa fler skolsköterskor, skolpsykologer, kuratorer, vaktmästare och administrativ personal. Då får vi fler vuxna runt skolbarnen och vi får också professionell personal som kan avlasta lärarna med att ta hand om kringuppgifter som tar tid från kärnuppgiften. Detta kommer också att öka chanserna att någon vuxen upptäcker och tar tag i elever som mår dåligt.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

2. Lärarnas administration, punkt 1 (V)

av Iona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6 och
avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 18 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 11–13 och 25.

Ställningstagande

Arbetsmiljön i skolan måste förbättras. Skolan är Sveriges största arbetsplats men samtidigt också en av de sämsta. Det finns få yrkesgrupper som skulle tänka sig att arbeta under förhållanden som skolans personal (ofta kvinnor) tvingas göra. Stora mängder administration, för få kollegor och icke anpassade lokaler är bara några av de saker som hör till vardagen för lärarna. En orsak till detta är de ekonomiska resurserna och hur de fördelas, men det handlar även om systemfel som kommunerna har anammat från det privata näringslivet och som lett till att lärarna och skolledarna tvingas frångå sina respektive kärnuppdrag. Det är viktigt att lyfta lärarnas arbetsvillkor för att kunna motverka bristen på lärare. Arbetsmiljön och arbetssituationen är ett av de vanligaste skälen till att lärare väljer att arbeta med något annat än skolan.

Regeringen bör lägga fram förslag på åtgärder som på allvar förbättrar lärarnas arbetsmiljö.

3. Lärarnas administration, punkt 1 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 11–13 och 25 samt
avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 18 och

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 6.

Ställningstagande

Det civila samhället ska kunna bidra i ökad utsträckning till en tryggare skola. Jag vill därför underlätta för det civila samhället att bidra och delta i skolans verksamhet för att både öka tryggheten i skolan men också för att avlasta

lärarna. Fler vuxna i skolan ger ökad trygghet på raster och i klassrum. De kan även hjälpa till med exempelvis läsläsning.

Det behövs också fler vuxna i skolan som kan ge avlastning i klassrummen och vara i korridoren och på skolgården under rasterna.

För att öka den lärarledda ämnesundervisningen krävs det att lärarnas olika uppgifter och ansvar ses över och vid behov tas bort.

För att underlätta för nyanlända lärare att snabbt komma in i skolans verksamhet bör flera av lärarnas sidouppgifter kunna utföras av nyanlända lärare för att dels avlasta lärarna, dels underlätta för den nyanlände att lära sig svenska och det svenska skolsystemet. På så sätt kommer de nyanlända lärarna in och lär sig den svenska skolan och är delaktiga i arbetet utan att ha samma ansvar som en lärare.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

4. Nationella riktlinjer, punkt 2 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 96.

Ställningstagande

Sverige behöver fler skickliga lärare, och fler lärare ska få använda sin tid till undervisning. Yrkets status ska stärkas så att fler vill bli lärare och för att fler ska vilja stanna kvar och arbeta i detta viktiga yrke. En angelägen åtgärd för att åstadkomma detta är att fler yrkeskategorier avlastar lärarna i klassrummet, så att lärarna kan lägga sin tid på undervisning. Mer tid för undervisning är av stor vikt eftersom kontakten mellan lärare och elev är central för att höja elevernas kunskaper. Nationella riktlinjer bör därför tas fram för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

5. Lärarassistenter, punkt 3 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16 och avslår motionerna

2018/19:1541 av Lotta Olsson (M),

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 12 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Allt fler skolor anställer nu lärarassistenter för att avlasta lärarna med administrativt arbete så att de kan fokusera på kärnverksamheten – undervisningen. Arbetsuppgifterna handlar om att organisera nationella prov, boka lokaler, planera in föräldrasamtal, frånvaroadministration m.m. Detta är en positiv utveckling som bidrar till att uppvärdera läraryrket. Arbetet som lärarassistent kan också vara en första väg in i arbete i skolans värld för ungdomar. I utanförskapsområden är behovet av administrativ avlastning ofta särskilt stort. Undervisningen kräver mer tid och det finns fler elever med sociala problem som kräver extra mycket samverkan mellan elevhälsa, föräldrar och myndigheter. Den bristfälliga arbetsmiljön för lärarna på dessa skolor i utanförskapsområden är också en anledning till att många skickliga lärare väljer bort att arbeta där, då arbetsdagens timmar inte räcker till för att klara den höga arbetsbelastningen. Det behövs därför en särskild satsning på lärarassistenter för att vända skolresultaten i utanförskapsområden.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

6. Lärarassistenter, punkt 3 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 12 och avslår motionerna

2018/19:1541 av Lotta Olsson (M),

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 10 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

För att lärare ska få möjlighet att lägga mer tid på undervisningen måste den administrativa börda som i dag ligger på lärare och skolledare minska. Dokumentation som inte leder till att förbättra elevens lärande ska bort. Jag vill också att det införs lärarassistenter som kan stödja lärare med t.ex. blankett- och informationshantering, administration, assistans kring teknik och förberedande av undervisningslokaler. Jag vill också undersöka möjligheterna att införa konceptet med undervisande lärarassistenter som används i bl.a. Malmö.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

7. Lärarassistenter, punkt 3 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 10 och avslår motionerna

2018/19:1541 av Lotta Olsson (M),

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 12 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Lärare måste få tid att vara lärare. För att ge lärare mer tid för att exempelvis förbereda lektioner samt fokusera på undervisningen bör en ny yrkeskategori införas i skolan: lärarassistenter. Lärarassistenter ska kunna ta över administrativa och praktiska uppgifter för att frigöra tid åt lärarna så att de kan ägna sig åt sina kärnuppgifter i skolan. Reformen bör följas upp och utvärderas.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

8. Karriärstegsreformen, punkt 4 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Alliansregeringen införde karriärlärartjänster och målet var att fler än var femte lärare med pedagogisk högskoleexamen skulle få möjlighet till en förstelärartjänst. Regeringen har nu stoppat den utbyggnaden. Det är beklagligt. I stället behöver karriärlärarsystemet fortsätta att byggas ut. Vi vill fortsätta bygga ut antalet karriärtjänster så att de uppgår till 22 000 tjänster.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

9. Karriärstegsreformen, punkt 4 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10 och avslår motionerna

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11.

Ställningstagande

Jag vill ha ett tydligt och transparent karriärsystem för både lärare och skollärdare och jag vill även att förskollärarna omfattas av förstelärarreformen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

10. Karriärstegsreformen, punkt 4 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1 och
avslår motionerna
2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3,
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11 och
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har redan från början när karriärstegsreformen infördes påpekat att det behövs en betydligt starkare statlig styrning för att nå de eftersträvade effekterna. Nu när det har gått några år sedan införandet kan vi konstatera att förstelärarreformen inte har fungerat. Vilka som utsetts har ibland skett på godtyckliga grunder, och ofta har inte uppdraget inneburit några nya arbetsuppgifter utan bara ett lönepåslag. Trots att det råder stor politisk enighet om vikten av kollegialt lärande har förstelärarreformen haft motsatt effekt genom den splittring den skapat i lärarkollegiet. Det är viktigt att lärare får möjlighet till utveckling på sin arbetsplats. Det bör därför övervägas hur förstelärarsystemet kan ersättas med andra möjligheter till karriärutveckling för lärare baserade på tydliga konkreta meriter så som det som föreslås i betänkandet Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling (SOU 2018:17).

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

11. Karriärstegsreformen, punkt 4 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3 och avslår motionerna

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 1,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 11 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 10.

Ställningstagande

För att göra läraryrket mer attraktivt och skapa möjligheter att utvecklas i yrket införde alliansregeringen ett särskilt statsbidrag som ger en löneökning på 5 000 kronor per månad till särskilt skickliga lärare med en karriärtjänst som förstelärare. Den tidigare rödgröna regeringen sänkte ambitionen och valde att inte fortsätta att bygga ut karriärtjänstformen i den takt som alliansregeringen planerade. Karriärtjänsterna bör utvecklas.

Vi föreslår därför att befattningen som huvudlärare inrättas i alla ämnen och att en huvudlärare ska ha 5 000 kronor mer i lön per månad än övriga lärare. Huvudläraren ska finnas i låg- och mellanstadiet i ämnen där det förekommer nationella prov och i samtliga ämnen på högstadiet och i gymnasieskolan. Att lektorer med en avlagd doktors- eller licentiatexamen finns anställda i gymnasieskolan och i högstadiet utvecklar ämneslärarna, stärker samarbetet med högskolor och universitet samt skapar en ytterligare karriärväg. Vi föreslår att lektorer i olika ämnen inrättas och att en lektor ska ha 10 000 kronor mer i lön per månad än övriga lärare. Det finns vidare ett stort behov av att införa metodik, dvs. undervisningsskicklighet, i lärarutbildningen. Utbildningen i metodik ska bedrivas av yrkesskickliga förstelärare som är verksamma i skolväsendet. Vi föreslår att tjänster som metodiklektorer ska inrättas vid lärarhögskolorna och att en metodiklektor ska ha ett lönepåslag på 5 000 kronor i månaden. Tjänsterna som huvudlärare och lektor ska regleras i skollagen (2010:800).

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

12. Karriärtjänster i utanförskapsområden, punkt 5 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 88 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15.

Ställningstagande

Nyanlända elever, särskilt de som kommit till Sverige högre upp i åldrarna, har kanske de allra svåraste förutsättningarna att klara skolan. Det behövs därför reformer som ser till att de ges en så bra start som möjligt i svensk skola. Bland annat är det avgörande att de skickligaste lärarna finns där de behövs som mest. Därför föreslår vi att fler karriärtjänster inrättas i utanförskapsområden.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

13. Introduktionsperioden för lärare, punkt 6 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Det är viktigt att se över hur de nytexaminerade lärarna kan få en bättre introduktion till läraryrket. Vi vill att det ska tillsättas en utredning som ska lämna förslag på hur introduktionen till yrket kan bli enklare.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

14. Legitimation, punkt 7 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17 och
avslår motionerna
2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och
2018/19:2578 av Ida Drougge (M).

Ställningstagande

När det på kort tid kommer många nya elever till skolan behöver vi använda alla resurser vi har, inte minst pensionerade lärare. Med dagens regler kan många pensionerade lärare inte göra sitt jobb och t.ex. sätta betyg, eftersom de saknar lärarlegitimation. Dessa stelbenta regler står i vägen och är ett slöseri med kompetens och resurser. Vi vill därför införa ett tillfälligt regelverk som ser till att pensionerade lärare ska kunna anställas som ordinarie lärare på skolor.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

15. Legitimation, punkt 7 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2 och
avslår motionerna

2018/19:2578 av Ida Drougge (M) och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Den nuvarande utformningen av lärarlegitimationen innebär bl.a. att endast legitimerade lärare får anställas som lärare utan tidsbegränsning hos en skolhuvudman. Vidare får endast den som har legitimation och behörighet undervisa och sätta betyg. Legitimationsreformen var ett viktigt steg för att höja kvaliteten i undervisningen. Det behövs på sikt ytterligare skärpning av regelverket. För att öka undervisningens kvalitet bör huvudprincipen vara att legitimerade lärare endast ska kunna undervisa och sätta betyg i de ämnen som framgår av lärarens examen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

16. Fortbildning, punkt 8 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5,
2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1 och
2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19 samt
avslår motionerna
2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD),
2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39,
2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande
3,
2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,
2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20,
2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3,
2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,
2018/19:1540 av Lotta Olsson (M),
2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43,
2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13,
2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 11 och 15 samt
2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Matematiklyftet, en fortbildning i didaktik för lärare som undervisar i matematik, har utvärderats med goda resultat. Men liknande kunskapslyft behövs också inom andra områden. Skolornas förebyggande och åtgärdande arbete för att öka tryggheten i skolan måste stärkas. Därför ska alla lärare och rektorer erbjudas en kompetensutvecklingssatsning om kränkande behandling, hot och våld. Kompetensutvecklingssatsningen ska vara evidensbaserad och utvecklas med stöd i aktuell forskning. Vi anser att lämpliga myndigheter bör få i uppdrag att utarbeta en webbaserad pilotmodell, liknande Matematiklyftet, i syfte att kunna erbjuda ett digitalt kompetenslyft i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan.

För att fullt ut förverkliga förskolans nya läroplan behöver förskolläraernas kompetens stärkas. Detta är inte minst viktigt för att stärka läroplanens inslag av matematik, naturvetenskap och teknik. Förskolläraernas möjligheter till kompetensutveckling måste därför stärkas, och Förskolelyftet bör permanentas.

Att vara lärare i dag kräver att man ständigt vidareutvecklar sin kompetens och fyller på sin kunskapsbank. Kunskap är i många avseenden en färskvara, och det gäller inte minst kunskapen om att lära ut. Vi vill därför att lämplig myndighet ska få i uppdrag att se över hur alla skolhuvudmän kan åläggas krav

på att ge alla lärare en individuell kompetensutvecklingsplan för att garantera regelbunden fortbildning.

Ett professionsprogram som säkerställer lärares kompetensutveckling bör även inrättas. Vi anser att programmet bör utgå från gemensamma nationella målsättningar för att säkerställa kvaliteten och möjlighet till uppföljning av programmet. Det är viktigt att programmet också synkroniseras med systemet för karriärtjänster.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

17. Fortbildning, punkt 8 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD),

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20 och

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43 och

avslår motionerna

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 3,

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3,

2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,

2018/19:1540 av Lotta Olsson (M),

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5,

2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 11 och 15 samt

2018/19:2843 av Annika Carlsson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Fortbildning av lärare ska ske regelbundet så att lärarna får ökad kompetens och inte bara vidmakthåller den kunskap de fick under sin lärarutbildning. Vi

föreslår att denna fortbildning ska ske genom ett certifieringssystem på två nivåer, en basnivå och en mer avancerad nivå, där basnivån är obligatorisk och den avancerade är frivillig. Lärare som önskar få djupare kunskaper men även önskar få möjlighet att framöver bli mentorer för nyare kollegor måste genomgå en fördjupad utbildning. Denna genomförs externt på högskola eller universitet. Efter avslutad utbildning blir läraren certifierad på en ny högre nivå i en utbildningstrappa. För att komma till toppen av trappan krävs det att man som lärare ska ha deltagit i de team som skickats till skolor med sämre resultat. För att kunna bli antagen till ett team krävs det att man har avancerat till de högre nivåerna och har mycket god kunskap och erfarenhet i rollen som lärare och ledare. Teamets uppgift blir att ta över ledningen av och utbildningen i skolan. Detta för att vända resultaten samtidigt som den personal som ersätts får gå bredvid för att lära sig.

Forskning i kombination med läraryrket ska uppmuntras och ska finansieras genom att huvudmannen söker bidrag från staten. Vi vill också att lärare besöker andra lärares lektioner och ger återkoppling till den besökta läraren efteråt. Det ska vara en naturlig del av vardagen för lärare i skolan och är viktigt för att kunna utvecklas som lärare.

Alla lärare ska ha grundläggande kunskaper hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning.

För att tillgodose en kunskapsintensiv arbetsmarknad behöver eleverna vara duktiga på de naturvetenskapliga ämnena redan i grundskolan, vilket i sin tur ställer krav på skickliga lärare. Vi vill därför intensifiera insatserna inom utbildningsväsendet i naturvetenskapliga ämnen både vad gäller lärarutbildning och lärarfortbildning.

Vi har i dag svårigheter med hedersproblematik i Sverige. Det är främst i vissa förorter som problemet är stort. För att lättare kunna upptäcka och hjälpa unga skolelever som hamnar i en värderingskonflikt mellan våra moderna värderingar och en mer klanbetonad syn på samhället är det nödvändigt att personal i grundskolan och gymnasieskolan har en adekvat utbildning på området. Vi vill därför att utbildning i hedersproblematik ingår som en kortare kurs i lärarutbildningen, samt ges som obligatorisk vidareutbildning för skolpersonal i utsatta områden. Vi föreslår att en kvalitetsutbildning på 80–120 timmar, initierad och finansierad av staten, ska finnas till hands i de områden och kommuner där en sådan utbildning är relevant. Det är kommunerna och enskilda utbildningsanordnare som beslutar ifall personalen ska fullgöra utbildningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

18. Fortbildning, punkt 8 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 11 och 15 samt

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 14 och

avslår motionerna

2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD),

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39,

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 3,

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20,

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3,

2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,

2018/19:1540 av Lotta Olsson (M),

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5,

2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1 och

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19.

Ställningstagande

En statlig kompetensutvecklingsgaranti bör införas för att säkerställa och finna system för att förskollärare, lärare och skollärdare fortlöpande får den kompetensutveckling de behöver och håller sig uppdaterade på ny forskning. Det bör genomföras en tydlig och långsiktig satsning på ett nationellt digitalt lärarlyft. Det är vidare viktigt att öka möjligheterna till kompetensutveckling för pedagogerna i förskolan. Det bör även underlättas för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare under tiden de arbetar i förskolan.

Under metoo-debatten blev det tydligt att tjejer och kvinnor alltid har blivit utsatta för sexuella trakasserier och sexuella övergrepp. Många fler förstod hur utbredd detta problem är i vårt samhälle. Därför bör bl.a. en översyn göras av möjligheterna att ge elever en bra undervisning i sex och samlevnad genom att

det blir obligatoriskt på lärarutbildningen med kunskaper på området samt att lärare och rektorer får fortbildning på området.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

19. Fortbildning, punkt 8 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V) yrkande 5 och avslår motionerna

2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD),

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 2, 3, 31 och 39,

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkande 3,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 20,

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 3,

2018/19:1532 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,

2018/19:1540 av Lotta Olsson (M),

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 43,

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkande 2,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 13,

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 5,

2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 1,

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkandena 4, 12, 13 och 19,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkandena 11 och 15 samt

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Dagens lärarbrist innebär att det i praktiken är möjligt att som obehörig få arbeta i flera år i sträck på samma skola. Den som väljer att fortsätta jobba som lärarvikarie under flera år bör också ha kapaciteten att klara av att ta en lärarexamen. I dag saknas tillräckliga incitament för många huvudmän att stötta sina vikarier att läsa in en lärar- eller förskolläraryrke. Det är billigare att ha obehöriga lärarvikarier, och så länge det finns någon med

ämnesbehörighet på skolan går det att sätta betyg. Obehöriga men yrkesverksamma lärarvikarier är en outnyttjad resurs.

Regeringen bör därför utreda möjligheten att ställa högre krav på att huvudmännen möjliggör fortbildning av obehörig personal inom förskolan till förskollärare och obehörig personal inom skolan till lärare.

20. Skolledare, punkt 9 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21 och

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44 och

avslår motionerna

2018/19:355 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2018/19:939 av Karin Enström (M),

2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Det pedagogiska ansvaret för undervisningen ligger på lärarna, men rektorn har en ledande funktion att fylla. Genom ett nära samarbete med lärarkollegiet kan rektorn skapa förutsättningar för lärarkollegiet att utveckla den pedagogiska verksamheten. Därför anser vi att rektorer på sikt bör rekryteras bland behöriga lärare från en högre certifieringsnivå enligt tidigare föreslagen modell för fortbildning för lärare. Detta stärker rektoreernas pedagogiska profil, samtidigt som den administrativa bördan ska anpassas därefter. Detta är en modell vi är övertygade om kommer att bidra till en mer effektiv och ändamålsenlig styrning av skolan. Vi vill också att rektorsutbildningen ska innehålla kunskaper om elever med funktionsnedsättning.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

21. Skolledare, punkt 9 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 17 och
avslår motionerna
2018/19:355 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,
2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,
2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21,
2018/19:939 av Karin Enström (M),
2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44 och
2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12.

Ställningstagande

Rektorsutbildningen fungerar i dag bra. Den bör därför öppnas även för den som vill bli rektor, inte som i dag enbart för dem som har en rektorstjänst. För dem som ännu inte fått en rektorstjänst kan detta ske i form av en akademisk utbildning i pedagogiskt ledarskap. Utbildningen ska därmed motsvara både den nuvarande statliga befattningsutbildningen och fortbildningen Pedagogiskt ledarskap för rektorer. En befattning som rektor kan vara ett naturligt mål för den som går utbildningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

22. Skolledare, punkt 9 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 12 och
avslår motionerna
2018/19:355 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,
2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12,
2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 21,
2018/19:939 av Karin Enström (M),
2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkande 44 och
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 17.

Ställningstagande

Alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning, med insikten att detta inte nödvändigtvis innebär ett specialpedagogiskt behov. En elev med rörelsehinder eller synnedsättning kan t.ex. behöva hjälpmedel och en tillgänglig fysisk miljö utan att för den skull behöva någon särskild anpassning av själva undervisningen. Även rektorsutbildningen måste innehålla tydliga krav på kunskaper om elever med funktionsnedsättning.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

23. Elevhälsa, punkt 10 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna
2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,
2018/19:507 av Joar Forssell (L),
2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,
2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10,
2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,
2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,
2018/19:1993 av Hans Hoff (S),
2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),
2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,
2018/19:2344 av Magnus Ek (C),
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Enligt skollagen (2010:800) ska alla elever ha tillgång till bl.a. skolsköterska och skolkurator. Alla barn har dessutom rätt till ett visst antal hälsobesök under sin skolgång. Det är en god utgångspunkt. Skollagen anger dock inte i vilken utsträckning denna personal ska finnas tillgänglig. Det innebär i praktiken att stora variationer uppstår både mellan skolor och mellan kommuner, vilket i sin tur innebär varierande förutsättningar för stöd till barn som behöver det. En översyn av skollagen bör därför genomföras för att elever ska få bättre tillgång till elevhälsan, inklusive skolkurator.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

24. Elevhälsa, punkt 10 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16 och avslår motionerna

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,

2018/19:507 av Joar Forssell (L),

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:1993 av Hans Hoff (S),

2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,

2018/19:2344 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Många gånger kan självmord förhindras helt enkelt genom att tillfällen försvinner och impulsiva handlingar bromsas. Den psykiska ohälsan bland unga har ökat så kraftigt att den nu är ett av våra största folkhälsoproblem. Psykisk ohälsa i någon form ligger bakom 90 procent av alla självmord som begås i Sverige. Vikten av en god och tillgänglig psykiatrisk vård, särskilt för barn och ungdomar, kan därför inte nog framhållas och det krävs omfattande insatser för att stärka denna. Dessutom fordras förstärkningar inom skolpsykiatri och kuratorsverksamheten, inte minst då många unga drar sig för att söka extern psykiatrisk vård.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

25. Elevhälsa, punkt 10 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8 och avslår motionerna

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,

2018/19:507 av Joar Forssell (L),

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:1993 av Hans Hoff (S),

2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,

2018/19:2344 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Det bör ställas högre krav på kommunernas skolhälsovård och elevhälsoteam. Det är angeläget att tillgången på skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och

psykologer är god i skolan. Det behövs därför en ökad samverkan mellan skolhälsovården, barnvården, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

26. Elevhälsa, punkt 10 (V)

av Ilona Sztatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:756 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 10 och

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,

2018/19:507 av Joar Forssell (L),

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD)
yrkandena 1 och 2,

2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,

2018/19:1993 av Hans Hoff (S),

2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,

2018/19:2344 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

För att kunna arbeta förebyggande måste alla lärare ha kunskap om barns och ungdomars hälsa. För att skolsköterska, kurator och psykolog ska kunna ingå i det förebyggande arbetet måste de finnas närvarande i skolverksamheten. Elever ska enkelt och omedelbart kunna komma i kontakt med dem, lärare ska kunna få handledning och dessa yrkesgrupper kan vid behov ingå i arbetslagens arbete. Regeringen bör låta utreda möjligheterna att införa ett nyckeltal för elevhälsa som går i linje med de krav som drivs av bl.a. Barnombudsmannen om att det ska finnas skolläkare, skolsköterska, kurator och psykolog vid varje skolenhet.

I Skolinspektionens tillsyn (2017) får elevhälsan skarp kritik. Mer än var tredje grundskola och varannan gymnasieskola får anmärkningar om brister i elevhälsan när det gäller att möta elever som mår dåligt. Ofta saknas en fast psykolog, och det är bara i akuta situationer som en skolpsykolog tas in utifrån. Regeringen bör därför återkomma med förslag om hur elevhälsan kan stärkas och riktlinjer för hur hälsoundersökningar av nyanlända barn ska gå till.

27. Elevhälsa, punkt 10 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54 och

avslår motionerna

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,

2018/19:507 av Joar Forssell (L),

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 10,

2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,

2018/19:1993 av Hans Hoff (S),

2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),

2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21,

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,

2018/19:2344 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9 och

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Ett skolbaserat suicidpreventivt arbete som vi erfarit har varit framgångsrikt är ett program kallat Trust (To Reach Ultimate Success Together) som initierades i Miami under slutet av 1980-talet. Syftet med programmet var att minska narkotikaanvändningen och den psykiska ohälsan bland unga i Miami. En stor mängd kuratorer anställdes vid Miamis skolor med målet att ha en högutbildad kurator per 275–400 elever. Folkhälsomyndigheten har i en litteraturöversikt (Utblick Folkhälsa) visat att skolbaserad prevention kan

minska suicidförsök och suicidtankar, men belyser samtidigt att få skolbaserade program är utvärderade med randomiserade kontrollerade studier, som ger det säkraste vetenskapliga underlaget vid utvärderingar av effekten av en insats. Baserat på de positiva effekterna av Trustprogrammet i Miami bör effekten av ett liknande skolbaserat suicidpreventionsprogram i Sverige på lämpligt sätt utvärderas.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

28. Elevhälsa, punkt 10 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 21 och
avslår motionerna
2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 10,
2018/19:507 av Joar Forssell (L),
2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD)
yrkandena 1 och 2,
2018/19:756 av Christina Hög Larsen m.fl. (V) yrkande 10,
2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 16,
2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,
2018/19:1993 av Hans Hoff (S),
2018/19:2178 av Saila Quicklund (M),
2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 7,
2018/19:2344 av Magnus Ek (C),
2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 6,
2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 9,
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 8,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 35 och
2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD) yrkande 54.

Ställningstagande

Enligt skollagen (2010:800) ska elevhälsan främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Varje grundskoleelev ska erbjudas minst tre hälsobesök. Att rutinmässigt fråga om våld är en förebyggande åtgärd. Det bör finnas tydliga riktlinjer för skolhälsovården om att rutinmässigt ställa frågor om våld till elever.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

29. **Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (SD)**

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 28 och

2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M),

2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8,

2018/19:2345 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 7 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi vill utöka den schemalagda idrottsundervisningen i grundskolan så att eleverna får en stunds fysisk aktivitet varje dag. För att säkerställa att barnen får tillräckligt med motion bör också fler idrottstimmar införas i skolan. Idrottsundervisningen bör vara organiserad så att den stimulerar till rörlighet och motion snarare än tävling och prestation. Stöd för förslagen hämtar vi bl.a. från Bunkefloprojektet. Det startade hösten 1999 som ett samverkansprojekt mellan skola, idrottsföreningar och forskning. Detta projekt visade att barn och ungdomar som fick en timmes fysisk aktivitet varje dag förbättrade sina studieresultat. Störst var skillnaden för pojkarna. Andra positiva bieffekter av den ökade rörligheten är att koncentration, inlärningsförmåga, självförtroende och social förmåga ökar. Denna modell kan även användas som ett led i att bekämpa den ökande barnfetman.

Antalet friluftsdagar i skolan har minskat i antal sedan 1994 när friluftsdagarna blev ett frivilligt inslag i skolans verksamhet. Vi vill utreda möjligheterna att återinföra de reglerade friluftsdagarna i svensk skola. Vidare bör lämplig myndighet ges i uppdrag att återkomma med en rapport och ett förslag om ett genomförande av reglerade friluftsdagar.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

30. Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkandena 7–9 och avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M),

2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8,

2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2345 av Magnus Ek (C),

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 7 och

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 36.

Ställningstagande

Det är viktigt att alla elevers rätt till en likvärdig utbildning i idrott och hälsa säkras. Skolinspektionens omfattande inspektioner vid olika skolor från 2010 och framåt visar på stora brister. En stor andel av lärarna som undervisar i idrott och hälsa saknar behörighet i ämnet, vilket i sin tur leder till brister i såväl undervisningen som i betygsättningen. Vidare får inte kursdelen som handlar om hälsa det utrymme som läroplanen kräver. Den senaste granskningsrapporten från Skolinspektionen (Kvalitetsgranskning av ämnet idrott och hälsa i årskurs 7–9, 2018) visar att en femtedel av eleverna inte deltar regelbundet i undervisningen. Enligt Skolinspektionen är detta oroande och insatser krävs för att åtgärda problemet. Orsakerna kan enligt rapporten vara flera och inbegriper bl.a. lärandemiljön, val av aktiviteter, undervisningens organisation, men också förhållningssätt och regler som skolorna själva tagit fram. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att läroplanen efterlevs när det gäller idrott och hälsa.

Många av de äldre elever som nyligen kommit till Sverige och som därmed missat de tidiga årskursernas simundervisning saknar simkunnighet. Det är därför viktigt att åtgärder vidtas så att samtliga elever blir simkunniga innan de går ut gymnasiet. Huvudmännen bör därför få direktiv om målsättningar kring simkunnighet även på gymnasienivå. Det finns ett tydligt samband mellan att påbörja simundervisningen i tidiga årskurser och att kunna simma i årskurs 6. I fler än hälften av de skolor där alla elever nådde kunskapskraven i årskurs 6 hade man börjat med simundervisning redan i förskoleklassen eller

i årskurs 1. Skolornas huvudmän måste se till att samtliga elever minst når kraven för simkunnighet inom ramen för läroplanen. Simundervisningen i grundskolan bör följas upp, och strängare krav bör ställas på huvudmännen så att alla elever inom grundskolan klarar kraven på simkunnighet. Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

31. Idrott och hälsa m.m., punkt 11 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 36 och avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 28,

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkandena 7–9,

2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M),

2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S),

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8,

2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

2018/19:2345 av Magnus Ek (C) och

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Svenska elever har mindre schemalagd idrott än eleverna i många andra europeiska länder. Enligt timplanen ska grundskolan ha totalt 500 idrottstimmar, i snitt 1,5 timmar i veckan. Men skolorna har stora möjligheter att bestämma detta själva. De kan både minska antalet med 20 procent och lägga in fler idrottspass. Detta innebär stora skillnader över landet och mellan och inom kommuner. Det borde inte vara upp till varje skola att välja mer idrott, utan det ska i stället läggas in i timplanen. Antalet idrottstimmar bör därför utökas från 500 till 700 i grundskolan. Det är i sammanhanget glädjande att regeringen mött Kristdemokraterna halvvägs och föreslår ytterligare 100 timmar idrott och hälsa. Kravet på totalt 700 idrottstimmar ligger dock fast, dvs. ytterligare 100 idrottstimmar. Det bör vidare preciseras hur fördelningen ska se ut mellan årskurserna. Samtidigt minskas antalet timmar för elevens val. Målet på sikt är att det varje dag ska vara idrott med fysisk aktivitet på schemat.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

32. Elevers frånvaro, punkt 12 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 och
avslår motionerna
2018/19:1402 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkande 1 och
2018/19:1652 av Marta Obminska (M).

Ställningstagande

En förutsättning för att elever ska tillgodogöra sig kunskaper i skolan är att de är närvarande. Dessvärre finns det i många skolor stora problem med både otillåten och problematisk frånvaro. Det behövs skärpta krav på att skolor och huvudmän följer upp och vidtar åtgärder när elever har problematisk och otillåten frånvaro. Alla skolor ska ha en tydlig åtgärdsstrappa med insatser från första timmens frånvaro för att så tidigt som möjligt åtgärda de problem som ligger bakom frånvaron och säkerställa att elever är på plats i klassrummet. Lämplig myndighet bör också få i uppdrag att ta fram en nationell handlingsplan mot problematisk och otillåten frånvaro samt att följa upp frånvaron på nationell nivå.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

33. Elever med särskilda behov, punkt 13 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvis (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 11 och 20 samt
avslår motionerna
2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkandena 1 och 4,
2018/19:1673 av Marta Obminska (M),

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkandena 1 och 3,
2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 1, 2, 4 och 5
samt
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Det finns i dag många satsningar och stödåtgärder för elever med problem i skolan. Vad det dock talas tyngs om är de elever som klassas som särskilt begåvade, dvs. de elever som har ovanligt lätt för sig i skolan och som behöver gå snabbare fram i sitt lärande än vad som kan anses normalt. Att vara särskilt begåvad kan i många fall vara en gåva, men det innebär även utmaningar. Elever som inte får sin särskilda begåvning uppmärksammas av skolan kan utveckla koncentrationssvårigheter eller andra svårtydda symtom. Dessa elever kan också bli stökiga eller oroliga när den vanliga undervisningen inte erbjuder några utmaningar eller upplevs som spännande. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har tagit fram en handlingsplan för att bättre uppmärksamma särskilt begåvade elever inom skolan. Det är dags att omsätta denna handlingsplan i praktiken. Dessutom bör vi skyndsamt erbjuda särskilt begåvade barn möjligheter att gå snabbare fram i undervisningen genom att läraren erbjuder egen undervisning för dessa elever samt i möjligaste mån sätter ihop studiegrupper där elever tillåts gå snabbare fram i sina studier.

Skolan av i dag präglas ofta av grupparbeten där ett stort ansvar läggs på eleverna själva, en pedagogik där barn ska söka information på egen hand samt ägna sig åt lustfylld inläring. Denna typ av pedagogik passar en del elever och då speciellt de från studievana hem. Genom denna utveckling har elever med särskilda behov hamnat på undantag. Vi vill därför att en särskild satsning görs på dessa elever genom att antalet specialpedagoger och övrig personal utökas för att ge dessa barn en chans att lyckas i skolan. Vi vill också att det ska finnas inslag i den ordinarie lärarutbildning som berör frågan om elever med särskilda behov.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

34. Elever med särskilda behov, punkt 13 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkandena 7 och 8 samt avslår motionerna

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 11 och 20,
2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP) yrkandena 1 och 4,
2018/19:1673 av Marta Obminska (M),
2018/19:2117 av Åsa Westlund (S) yrkandena 1 och 3 samt
2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 1, 2, 4 och 5.

Ställningstagande

Alla barn och unga är olika. De elever som har behov av särskilt stöd har det bättre i en miljö med personal som är specialiserad på att ge anpassad pedagogik. Därför är det bättre att elever som behöver särskilt stöd får anpassad undervisning efter sina behov både vad gäller gruppstorlek och lärarens kompetens i stället för att till varje pris integreras i den ordinarie skolan. Elever med behov av särskilt stöd måste få en bättre anpassad klassrumsmiljö och undervisning av lärare med rätt utbildning i specialpedagogik.

I dag råder oklarheter kring hur man bäst utreder läs- och skrivsvårigheter. Olika yrkesgrupper – logoped, psykologer och specialpedagoger – använder olika modeller vars resultat inte alltid sammanfaller. En felaktig bedömning kan få allvarliga konsekvenser för den enskilda eleven. Därför måste en sammanställning av kunskapsläget göras för att få en samordning och bättre kvalitet i diagnostiseringen av dyslexi.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

35. Nyanlända elever, punkt 14 (M)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M) och Marie-Louise Hänel Sandström (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21 och
avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24,

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

I dag finns ingen obligatorisk samhällsinformation till nyanlända barn och unga nyanlända. Vi menar att alla barn i Sverige bör känna till sina grundläggande rättigheter och vilka värderingar vi värnar och eftersträvar i Sverige. Därför vill vi se över möjligheterna att genomföra en kortare samhällsorientering vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev vid grund- och gymnasieskolor. Samhällsorienteringen ska vara anpassad till elevens ålder. Särskild vikt ska läggas vid frågor som demokrati, allas lika värde, barns rättigheter och jämställdhet. Samhällsorienteringen bör även innehålla praktisk information om var man som barn kan vända sig för att ta till vara sina rättigheter eller få stöd och hjälp, exempelvis den lokala ungdomsmottagningen, socialtjänsten och olika frivilligorganisationer.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

36. Nyanlända elever, punkt 14 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25 samt avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24,

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

Våra sjunkande resultat i internationella undersökningar på skolområdet beror på flera saker, men en orsak är bristande resultat för nyanlända elever. Därför krävs det en helt ny strategi på området. Till att börja med behövs en nationell läroplan för en förberedelseskola för nyanlända. Denna bör bygga på

rekommendationer som Skolverket redan har gett ut. Den obligatoriska förberedelseskolan kommer att hysa såväl förberedelseklasser som kompletterande stödundervisning. Denna nya verksamhet ska ha egna lokaler, avskilt från skolans ordinarie verksamhet.

Samtalsspråket i den svenska skolan under lektionstid bör alltid vara svenska när nyanlända elever väl har lämnat förberedelseklass, givetvis undantaget språklektioner. Att prata svenska med sina svenska och utländska kamrater på ett vardagligt sätt under lektionstid är kanske det effektivaste sättet att lära sig det nya språket. En förstärkt svenskundervisning ska också ges till elever med svårigheter i det svenska språket, där resurserna tas från den nuvarande modersmålsundervisningen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

37. Nyanlända elever, punkt 14 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24 och
2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16 och
avslår motionerna
2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,
2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,
2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24,
2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,
2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och
2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

Många nyanlända elever klarar inte att nå målen i skolan. Många har liten eller ingen skolerfarenhet, och tillsammans med dåliga kunskaper i svenska blir det svårt för många att tillgodogöra sig undervisningen. För att kompensera för detta krävs en längre period av intensifierad skolgång med fokus på de mest betydande kunskaperna. Det är av största vikt att de nyanlända eleverna snabbt lär sig språket. För att möjliggöra detta bör antalet timmar med undervisning i svenska utökas för dessa elever.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

38. Nyanlända elever, punkt 14 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24,

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

Att inte få möjlighet att tänka, skriva och läsa på sitt starkaste språk kan begränsa inläringen avsevärt. Det är viktigt att nyanlända lär sig svenska, men den starka fokuseringen på det svenska språket riskerar att hämma det övriga lärandet. Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om att utöka rätten att få undervisning på sitt eget språk.

Barns rätt till utbildning är en grundläggande rättighet. Den är fastställd i flera konventioner om mänskliga rättigheter. När barn under lång tid inte går i skolan är det därför ett stort problem, oavsett vad det beror på. I dagsläget tas asylsökande barns skolfrånvaro inte på samma allvar som andra barns frånvaro, eftersom de asylsökande barnen inte har skolplikt. För att stärka barnens rätt till utbildning behöver skolplikten utökas. Regeringen bör låta utreda möjligheterna att införa skolplikt för asylsökande barn för att säkerställa deras rätt till utbildning.

39. Nyanlända elever, punkt 14 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24 och
avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21,

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14.

Ställningstagande

Nyanlända elever ska ges samma möjligheter att tillgodogöra sig kunskapskraven i skolan. Många kommer snabbt in i den svenska skolan, men för en del krävs längre tid för att kunna tillgodogöra sig undervisningen. Att skolan skyndsamt kan göra en bedömning av elevens kunskaper när hon eller han kommer till skolan, och därigenom snabbt kan placera eleven i lämplig årskurs och undervisningsgrupp, är en nyckel till att eleven ska kunna tillgodogöra sig undervisningen. Skolan måste också undvika att eleverna blir kvar i förberedelseklasserna. De måste kunna stödja språkutvecklingen på annat sätt. Mot den bakgrunden behöver regelverket för förberedelseklassen förtydligas, bl.a. för att undvika att eleverna blir kvar för länge i förberedelseklasserna och för att öka möjligheterna för nyanlända att under en period få fokusera mer på ämnet svenska.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

40. Nyanlända elever, punkt 14 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkandena 12 och 14 samt avslår motionerna

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD),

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 21 och 25,

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkandena 17 och 18,

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M) yrkande 3,

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C) yrkande 24,

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C) yrkande 16,

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 24 och

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 21.

Ställningstagande

Språket är biljetten in i det svenska samhället. Språket handlar om frihet och självbestämmande samt om makt över sitt eget liv. Det handlar om att barn och unga ges rätt förutsättningar att klara skolan. Att kunna få ett jobb och egen lön. Att kunna delta i samhället.

Kunskap är biljetten vidare i livet, och det är därför vi liberaler kämpar för en riktigt bra skola för alla barn, även de som nyligen kommit till Sverige. Även nyanlända elever ska mötas av höga förväntningar och en undervisning som är anpassad till deras förkunskaper. De nyanlända ungdomar som kommer sent under uppväxten till Sverige måste ges tid att uppnå kunskapsmålen i svensk grundskola. Därför föreslår vi förlängd skolplikt, prioriterad timplan och kortare sommarlov för att nå behörighet till gymnasieskolan.

Unga asylsökande ska uppmuntras att gå i skolan, vilket de har rätt att göra. Asyltiden i Sverige bör användas som förberedelsestid oavsett var i världen den unge kommer att ha sin framtid. Därför bör det t.ex. finnas flexibilitet från skolans sida när det gäller mer anpassade studier för att fokusera på ämnen som den unge har användning för även utanför Sverige.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

41. Undervisningstid för nyanlända elever, punkt 15 (M, SD, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Patrick Reslow (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Gudrun Brunegård (KD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 84.

Ställningstagande

Nyanlända elever, särskilt de som kommit till Sverige högre upp i åldrarna, har kanske de allra svåraste förutsättningarna att klara skolan. Det behövs därför reformer som ser till att de ges en så bra start som möjligt i svensk skola. Det är exempelvis av största vikt att nyanlända elever snabbt lär sig språket. Därför bör det ses över hur nyanlända barn och unga kan få utökad undervisningstid i svenska.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

42. Timplan för nyanlända elever, punkt 16 (M, KD)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M) och Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 87.

Ställningstagande

De nyanlända som kommer till Sverige i förskole- och lågstadieåldern klarar sig ofta förhållandevis bra och bör ha goda förutsättningar att uppnå grundskolans kunskapsmål. De nyanlända som kommer till Sverige i mellanstadie- och högstadieåldern får däremot en alltför kort tid i skolan och hinner därmed kanske inte nå kunskapsmålen i grundskolan. Rektorer bör därför kunna få långtgående befogenheter att prioritera om i timplanen för nyanlända elever så att målen i första hand nås i de viktigaste basämnena. Att dessa elever tar del av undervisning under lov och sommarlov bör också användas som verktyg för att fler ska klara kunskapsmålen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

43. Förberedelseklassen, punkt 17 (M, C, KD, L)

av Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Gudrun Brunegård (KD), Mats Persson (L) och Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L) yrkande 86.

Ställningstagande

Ingen elev ska riskera att bli kvar längre än nödvändigt i förberedelseklassen. Regelverket kring förberedelseklasser bör därför förtydligas för att säkerställa att så inte sker.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

44. Rätt till utbildning, punkt 18 (M, SD)

av Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Patrick Reslow (SD), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2921 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 35.

Ställningstagande

I dag har barn som vistas olagligt i Sverige rätt till skolgång, från förskoleklass till gymnasiet. Före 2013 fanns ingen generell rätt till skolgång, utan kommuner fick själv avgöra från fall till fall. Vill man hindra framväxten av skuggsamhällen är det naturligtvis problematiskt att samtidigt ge rätt till skolgång. Vår utgångspunkt är att dessa regler bör återgå till det som gällde före 2013. Frågan är dock juridiskt och moraliskt komplicerad och Sverige måste beakta hur en stramare lagstiftning är förenlig med internationella

konventioner. Frågan om barn utan rätt att vistas i landet ska ha rätt till skolgång bör därför utredas vidare.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

45. Elevers inflytande, punkt 19 (V)

av Ilona Szatmari Waldau (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 8–10 samt avslår motion

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1.

Ställningstagande

Mer makt och inflytande för eleverna i skolan är ett verktyg för att skapa en bra studie- och arbetsmiljö. Skolan ska därför främja demokratiska arbetssätt där elever, personal och föräldrar är delaktiga och har inflytande över såväl formella beslut som den vardagliga verksamheten. Att kunna påverka sin situation är en betydande faktor för hälsa och inläring. Elevinflytandet handlar inte bara om sociala frågor utan har även anknytning till undervisningens organisering såsom diskussioner om förbättrad samordning av provperioder och en jämn arbetsbelastning för eleverna under läsåret, innehåll i temaveckor och inte minst trygghetsarbete. Elevernas rätt till reellt inflytande över sin utbildning och arbetsmiljö bör därför förtydligas i skollagen.

Elevers rätt till inflytande och möjligheter att organisera sig regleras i dag i skollagens fjärde kapitel. Ett av problemen med skollagens fjärde kapitel är att elevers individuella rätt till inflytande samt elevsammanslutningars påverkansarbete blandas samman. För att elevers inflytande i skolan ska utvecklas behöver de två begreppen särskiljas. Varje elev ska ha en individuell rätt att utöva inflytande. Ansvar för att säkerställa denna rättighet har i dagsläget rektorerna. Det är alltså inte ett ansvar som kan läggas på elever genom elevkårer, elevråd eller andra elevsammanslutningar. Detta ska inte förväxlas med elevers rätt att gå samman för att påverka i frågor som är av gemensamt intresse. Denna rättighet tar avstamp i grundlagens föreningsfrihet och ska heller inte vara beroende av samhällets krav eller förväntningar. Elevers individuella inflytande och elevers rätt till inflytande genom sammanslutning bör särskiljas i skollagen.

I dagsläget organiserar sig elever i olika former. Det är viktigt att huvudmännen och rektorerna inte försöker styra elevers sammanslutningar. Dessa sammanslutningar får inte ses som ett sätt att säkerställa att elever får inflytande utan som en fristående förening som värnar elevernas intressen. I skollagen och i praktiken blandas dock de olika formerna för organisering ihop. Detta skapar problem för elevers möjligheter att organisera sig fritt. Elevers rätt att själva avgöra vilka organisationsformer som ska användas för att få inflytande bör därför tydliggöras i skollagen.

Enligt Sveriges Elevkårer gick 55 procent av gymnasieeleverna på en skola med en elevkår, 27 procent var medlemmar i en elevkår, och på de skolor där elevkårer finns var ungefär hälften medlemmar i dem (2015). Dessutom visar en rapport från Sveriges Elevkårer att 75 procent av rektorerna har mycket högt eller högt förtroende för elevkåren där de finns. Trots det finns inte elevkårer omnämnda i skollagen, samtidigt som andra organisationsformer för elevers sammanslutningar finns omnämnda. Detta ger en felaktig bild bland rektorer på landets gymnasieskolor av att elevkårer inte är en lika vanlig eller legitim organisationsform som exempelvis elevråd. Möjligheten att organisera sig i elevkårer bör tydliggöras i skollagen.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

46. Elevers inflytande, punkt 19 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motion

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 5 och 8–10.

Ställningstagande

Det är viktigt att eleverna har inflytande över sin skolgång. Det kan gälla flera saker i skolan som t.ex. mat, lokaler och ordningsregler, och många lärare kommer även fortsättningsvis att diskutera undervisningen med eleverna. Det är dock läraren som har ansvar för och ytterst bestämmer hur lektioner ska läggas upp och beslutar om läxor, prov och det rent pedagogiska genomförandet av lektionerna. Skrivningen i den nuvarande skollagen är inte tillräckligt tydlig om vad det är eleverna ska ha inflytande över och vad som ska vara förbehållet professionen i skolan. Det har visat sig att lärare och rektorer känner en enormt stor press på grund av kritik från föräldrar och elever

som ifrågasätter undervisningsmetoder, betyg och provresultat. Syftet med det ökade elevinflytandet var aldrig att eleverna skulle få makten över och lägga sig i hur undervisningen ska bedrivas. Läraren måste ha ansvaret för pedagogiken och metodiken. Skollagen (4 kap. 9 §) bör förtydligas genom att lydelsen ”barn och elever ska ges inflytande över utbildningen” får ett tillägg som lyder ungefär ”dock inte över undervisningen”.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

47. Begreppet särskola, punkt 20 (L)

av Roger Haddad (L) och Mats Persson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 13 och

avslår motionerna

2018/19:1627 av Gustaf Lantz (S) och

2018/19:2679 av Gustaf Lantz (S).

Ställningstagande

Under många år har särskolans elever påtalat att skolformens namn är stigmatiserande och ger negativa associationer. Eleverna har därför efterfrågat ett byte av namn på skolformen. Detta lyfts inte minst fram i betänkandet Den framtida gymnasiesärskolan (SOU 2011:8). I betänkandet konstateras även att tre av sex undersökta kommuner valt att undvika särskolebeteckningen.

Elever ska vara och känna sig välkomna och inkluderade i skolan, oavsett skolform. Därför bör begreppet särskola bytas ut, gärna till ett namn som enligt eleverna själva bättre beskriver deras skolform. Ett möjligt nytt namn är utvecklingsskola.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

48. Skolmåltider, punkt 21 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkandena 35 och 36 samt avslår motionerna

2018/19:1420 av Alexandra Anstrell m.fl. (M) och

2018/19:2798 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD) yrkandena 2 och 5.

Ställningstagande

Vi bör sträva efter att skolmaten genomgående ska ha högt näringsvärde, vara svensk och närproducerad. Maten ska vara avgiftsfri för alla elever, på såväl grund- som gymnasieskola, detta eftersom en viktig förutsättning för kunskapsinhämtning är att kroppen har tillräcklig energi i form av näringsrik mat. Vi vill att skolmaten ska tillagas på plats i skolorna, och därför ska alla skolor ha ett tillagningskök, inte ett mottagningskök. Kött från djur som slaktats utan bedövning ska inte få förekomma i svenska skolor.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

49. Enhetlig klädsel i skolan, punkt 22 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 45.

Ställningstagande

Att eleverna på en skola har konform klädsel fyller flera viktiga funktioner. Om eleverna bär vissa gemensamma klädesplagg på en skola, minskar den hets som framför allt många flickor känner när det gäller att klä sig snyggast eller enligt senaste mode. Detta kan i vissa årskurser vara ett stort problem. En annan viktig aspekt med skolgemensam klädsel är också säkerhetsaspekten. Skolans personal kan lätt identifiera vilka som hör hemma på skolan eller inte med en enhetlig klädsel. Det är också viktigt att eleverna känner stolthet och samhörighet med den skola de går på. En gemensam klädsel bidrar starkt till detta. Vi vill införa enhetlig klädsel på frivillig basis i det svenska skolsystemet, vilket innebär att skolorna eller enskilda kommuner får ta beslut om enhetlig klädsel och då också besluta om vilken finansieringsmodell som

ska tillämpas. Ingen enskild kommun ska kunna förbjuda friskola i kommunen att fatta beslut om enhetlig klädsel.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

50. Skolskjuts, punkt 23 (KD)

av Gudrun Brunegård (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD) yrkande 29.

Ställningstagande

Ett område där det behövs tydligare regler gäller skolskjuts. I dag är kommunerna endast skyldiga att erbjuda skolskjuts till kommunal skola, även om det finns en friskola som ligger närmare elevens hem. Kommunerna har olika regler för när skolskjuts ska beviljas. Därför bör en allmän princip anges för när en elev är berättigad till skolskjuts. Kommunerna ska tillämpa reglerna om skolskjuts lika oavsett huvudman.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

51. Karensavdrag, punkt 24 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD) och Michael Rubbestad (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 3,
2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 9 och
2018/19:380 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Lärare och fritidspedagoger inom grundskolan samt förskollärare inom förskolan löper en avsevärt förhöjd risk att smittas av vanliga

infektionssjukdomar på sin arbetsplats jämfört med de flesta övriga yrkesgrupper. Att då kräva att personalen själva ska betala karensavdraget för en sjukskrivning de högst sannolikt erhållit genom sitt arbete är varken rimligt eller rättvist. Inte heller tjänar det till att höja lärarkårens status och attraktivitet. Karensavdraget för personal inom förskolan och skolan bör därför tas bort.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder enligt vad som anförts ovan.

Särskilda yttranden

1. Nationella riktlinjer, punkt 2 (C, L)

Roger Haddad (L), Mats Persson (L) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skolområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om nationella riktlinjer för hur vissa yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 96 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med januariavtalet där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om följande: ”nationella riktlinjer tas fram för hur lärarassistenter, socionomer och andra yrkesgrupper ska kunna avlasta lärarna (Uppdrag till Skolverket efter vårändringsbudgeten)”.

2. Karriärtjänster i utanförskapsområden, punkt 5 (C, L)

Roger Haddad (L), Mats Persson (L) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skolområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om karriärtjänster i utanförskapsområden hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 88 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med januariavtalet där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om följande: ”fler karriärtjänster inrättas i utanförskapsområden”.

3. Undervisningstid för nyanlända elever, punkt 15 (C, L)

Roger Haddad (L), Mats Persson (L) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skolområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågor om situationen för nyanlända ungdomar hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 84 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med januariavtalet där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om följande: ”mer tid måste ges till de nyanlända ungdomar

som kommer sent till Sverige för att klara skolan genom förlängd skolplikt och kortare sommarlov”.

4. Timplan för nyanlända elever, punkt 16 (C, L)

Roger Haddad (L), Mats Persson (L) och Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiet och Liberalerna har enats om ett flertal punkter på skolområdet i den sakpolitiska överenskommelse som slöts i januari 2019 mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, där bl.a. frågan om prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan hanteras. Vi väljer därför att inte yrka bifall till motion 2018/19:2819 (M, C, KD, L) yrkande 87 utan avser att genomföra förslaget i enlighet med januariavtalet där det framgår att Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna har kommit överens om följande: ”inför läxhjälpsgaranti och prioriterad timplan för barn som riskerar att inte bli behöriga till gymnasieskolan”.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:30 av Robert Stenkvist och Michael Rubbestad (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa utbildning för skolpersonal i hedersproblematik och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:164 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intensifiera insatserna inom utbildningsväsendet i naturvetenskapliga ämnen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:219 av Jörgen Grubb (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra skollagen och liknande förordningar gällande skrivningen bosatta i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:355 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att rekrytera rektorer till statliga, regionala eller kommunala skolor internt inom respektive skola och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka andelen rektorer med lärarbakgrund och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:359 av Markus Wiechel och Jennie Åfeldt (båda SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om suicidpreventiva program i landets skolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:374 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa karensavdraget för fritidspedagoger och förskollärare inom grund- och förskolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:375 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorer i framtiden bör rekryteras bland erfarna och kunniga lärare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:378 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortbilda lärare enligt ett certifieringssystem på två nivåer, en basnivå samt en mer avancerad nivå, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en utbildningstrappa där tydliga kravs ställs på att agera mentor både för lärarkollegor och för andra skolor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa karensavdraget för vissa lärarkategorier och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolan ska göra en satsning på särbegåvade barn och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorer i framtiden bör rekryteras bland erfarna, kunniga lärare och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en satsning på fler vuxna i skolan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en satsning på barn med särskilda behov och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av obligatorisk förberedelseskola för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtalsspråket under lektionstid, med undantag för språklektioner, alltid bör vara svenska, undantaget skolor för nationella minoriteter samt internationella skolor, och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka den schemalagda idrottsundervisningen till att innehålla något rörelsemoment varje dag och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildning i hedersproblematik bör införas i lärarutbildningen och erbjudas som fortbildning och tillkännager detta för regeringen.

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en matreform i den svenska grundskolan och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning inte ska få förekomma i svenska skolor och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärares kompetens, fortbildning samt karriärmöjligheter och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att på frivillig basis införa enhetlig klädsel i skolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:380 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa karensavdraget för personal som arbetar i förskolan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:384 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder med anledning av de brister som framkommit i genomförda kvalitetsgranskningar av ämnet idrott och hälsa i syfte att säkerställa att läroplanen efterlevs och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör uppdras att ge direktiv till huvudmännen om målsättningar för simkunnighet även på gymnasienivå och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Skolverket bör följa upp simundervisningen i grundskolan och sätta hårdare press på huvudmännen så att alla elever inom grundskolan klarar kraven på simkunnighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:507 av Joar Forssell (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av psykiska hälsokontroller i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:546 av Tobias Andersson och Ebba Hermansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av terminsvisa möten med skolkurator och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en skolkurator på samtliga skolenheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka skolpersonalens kunskap om och förståelse för psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:668 av Daniel Riazat m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur förstelärarsystemet kan ersättas med andra möjligheter till karriärutveckling för lärare och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att ställa högre krav på huvudmännen att möjliggöra fortbildning av obehörig personal inom förskolan till förskollärare och obehörig personal inom skolan till lärare och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder som på allvar förbättrar lärarnas arbetsmiljö och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:756 av Christina Høj Larsen m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna att stärka elevhälsan och skärpa riktlinjerna för hur hälsoundersökningar av nyanlända barn ska gå till och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att utöka rätten att få undervisning på sitt eget språk och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna att införa skolplikt för asylsökande barn för att säkerställa deras rätt till utbildning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:855 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att förstärka skolpsykiatri och kuratorsverksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:856 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innefatta kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:939 av Karin Enström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta ett ledarskapsprogram för rektorer med fokus på tydligare krav och regler i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1402 av Annika Hirvonen Falk (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om snabb uppföljning av frånvaro i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1403 av Annika Hirvonen Falk (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa undervisningen till vad som är bäst för varje enskild elev och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbyggnad av kompetensutvecklingsinsatsen Specialpedagogik för lärande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra uppföljningen av elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1420 av Alexandra Anstrell m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ett tillägg i skollagen om att skolmältiden ska vara god, trivsamt, näringsriktig, hållbar, säker och integrerad i verksamheten och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1532 av Lars Hjulmered (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digital kompetens inom lärarfortbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1540 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om god kompetens i fråga om adhd och dyslexi och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1541 av Lotta Olsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att låta invandrade lärare arbeta som lärarassistenter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1627 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa begreppet särskola för att ersätta det med en mer ändamålsenlig term och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1639 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska ha grundläggande kunskaper i hur de ska arbeta med elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innefatta kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1652 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frånvaro i grundskolan ska följas upp när den grundar sig i eventuellt hedersförtryck och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1673 av Marta Obminska (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om extra stöd för elever som inte befaras nå undervisningens mål och sin fulla potential och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1760 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheterna att införa ett nyckeltal för elevhälsa om att det ska finnas skolläkare, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog vid varje skolenhet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elevernas rätt till reellt inflytande över sin utbildning och arbetsmiljö bör förtydligas i skollagen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elevers individuella inflytande och elevers rätt till inflytande genom sammanslutning bör särskiljas i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elevers rätt att själva avgöra vilka organisationsformer som ska användas för att få inflytande bör tydliggöras i skollagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att organisera sig i elevkårer bör tydliggöras i skollagen och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1950 av Ulrika Heindorff (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka ämnet idrott och hälsa i grundskolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:1993 av Hans Hoff (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka arbetet mot psykisk ohälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2046 av Jan Björklund m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skollagen bör ändras för att ge ökade befogenheter till lärare och rektorer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lärarna endast ska kunna undervisa och sätta betyg i de ämnen de har legitimation i och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utvecklandet av karriärtjänster såsom huvudlärare, lärare, lektorer och metodiklärare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2053 av Jan Björklund m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen ska innehålla krav på kunskaper om elever med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begreppet särskola ska ersättas av ett mer inkluderande namn och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2117 av Åsa Westlund (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skolsituationen för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av utbildning för att de som arbetar i skolan ska kunna ge rätt stöd till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av samverkan mellan skola, sjukvård och socialtjänst för att ge bättre stöd till elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2178 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda förslaget om förstärkt elevhälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2236 av Roza Güclü Hedin m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fysisk aktivitet i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2267 av Jan Björklund m.fl. (L):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skolhälsovården ska fråga om våldsutsatthet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2301 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i läroplanerna införa ett förstärkt ansvar för att i utbildningen inkludera inslag som leder till ökad rörelse bland eleverna och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett professionsprogram för lärare och rektorer och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2313 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla myndigheterna i ett särskilt uppdrag för särskilt begåvade barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka samarbetet mellan stadier och mellan skolor och högskolor/universitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen behöver säkra rättigheter för den elev som gått före till en högre årskurs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om medel till organisationer som arbetar för elever med särskild begåvning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2321 av Cassandra Sundin m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till att återinföra de reglerade friluftsdagarna i svensk skola och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolverket i uppdrag att återkomma med en rapport och förslag för implementering av reglerade friluftsdagar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2334 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkt språk-, läs- och skrivkompetens i hela skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2344 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av psykiska hälsokontroller i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2345 av Magnus Ek (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten för fler skolor att integrera pulshöjande aktiviteter och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2578 av Ida Drougge (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skyndsamt tillsätta en granskning och översyn av Lärarnas ansvarsnämnd och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2679 av Gustaf Lantz (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa begreppet särskola för att ersätta det med en mer ändamålsenlig term och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2731 av Åsa Lindhagen m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försök med undervisning för psykisk hälsa och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av skollagen i syfte att se över elevers tillgång till skolsköterska och skolkurator och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2798 av Markus Wiechel och Lars Andersson (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stödja skolor som erbjuder elever en god och hälsosam kost, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avgifter kopplade till specialkost av medicinska skäl och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2819 av Tobias Billström m.fl. (M, C, KD, L):

84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad undervisningstid i svenska för nyanlända barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
86. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket kring förberedelseklasser och tillkännager detta för regeringen.
87. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rektorers befogenheter att prioritera om i timplanen för nyanlända elever och tillkännager detta för regeringen.
88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler karriärtjänster i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nationella riktlinjer för hur olika yrkesgrupper kan avlasta lärare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2824 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rapportering och uppföljning av frånvaro samt en nationell handlingsplan och uppföljning för att åtgärda frånvaro och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompetensutvecklingssatsningar om kränkande behandling, hot och våld bör genomföras och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2833 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nytexaminerade lärare kan få en bättre introduktion till läraryrket och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2834 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre implementering av förskolans läroplan genom en stärkt kompetens hos förskollärarna och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2835 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortbildningsinsatser i fler ämnen, likt Matematiklyftet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om karriärtjänster och karriärtjänster i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla lärare ska omfattas av en individuell kompetensutvecklingsplan och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett professionsprogram för lärares fortbildning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett tillfälligt undantag från lärarlegitimation för pensionerade lärare och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en webbaserad modell för att kunna erbjuda ett kompetenslyft för lärare i frågor som rör att förebygga hot, våld och kränkande behandling i skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2836 av Erik Bengtzboe m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla grund- och gymnasieskolor bör ges i uppdrag att vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev genomföra en kortare samhällsorientering och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2841 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att samverkan mellan skolhälsovården, barnavården, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen ökar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för ett transparent och tydligt karriärsystem för förskollärare, lärare och skollärdare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett nationellt digitalt lärarlyft och införa en

- statlig kompetensutvecklingsgaranti för förskollärare, lärare och skolledare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska administrationen för lärare och skolledare och införa lärarassistenter för att lärare ska få tid att vara lärare och tillkännager detta för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka möjligheterna till kompetensutveckling för pedagoger i förskolan och att göra det enklare för barnskötare att vidareutbilda sig till förskollärare och tillkännager detta för regeringen.
 24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att intensifiera och utöka nyanlända elevers undervisningstid och även utöka antalet undervisningstimmar i svenska och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2842 av Martin Ådahl m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka nyanlända barns utbildning genom intensivare språkutbildning och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2843 av Annika Qarlsson m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att ge elever en bra sex- och samlevnadsundervisning genom att se över möjligheterna att göra det obligatoriskt på lärarutbildningen samt att lärare och rektorer får fortbildning på området, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2893 av Jimmy Loord m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta elever med behov av särskilt stöd få en bättre anpassad klassrumsmiljö och undervisning av lärare med rätt utbildning i specialpedagogik och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en sammanställning av kunskapsläget för att få en samordning och bättre kvalitet i diagnostiseringen av dyslexi och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lärarassistenter och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för det civila samhället att bidra till och delta i skolans verksamhet för att både öka tryggheten i skolan och avlasta lärarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värdet av fler vuxna i skolan och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att frigöra tid för mer lärarledd ämnesundervisning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rektorsutbildningen bör öppnas för fler och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att förtydliga regelverket kring förberedelseklasser, bl.a. för att undvika att eleverna blir kvar för länge i dessa, och att öka möjligheterna för nyanlända att under en period få fokusera mer på ämnet svenska, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyanlända lärares uppgifter som kan avlasta legitimerade lärare och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska tillämpa reglerna för skolskjuts lika, oavsett huvudman, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om självmordsprevention i skolan och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att antalet idrottstimmar ska utökas till 700 timmar i grundskolan och att antalet timmar i elevens val bör minskas med motsvarande timmar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2918 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta bygga ut antalet karriärlärartjänster i utanförskapsområden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild satsning på lärarassistenter för att vända skolresultaten i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kortare samhällsorientering vid mottagandet av en asylsökande eller nyanländ elev vid grund- och gymnasieskolor och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2921 av Johan Forssell m.fl. (M):

35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frågan om huruvida barn utan rätt att vistas i landet ska ha rätt till skolgång ska övervägas och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2922 av Fredrik Malm m.fl. (L):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flexibilitet från skolans sida när det gäller mer av anpassade studier och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2923 av Jan Björklund m.fl. (L):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om språkets roll för att nyanlända barn/barn till nyanlända ska klara skolan och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolans roll för alla elever, även de som nyligen kommit hit, och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2989 av Ebba Busch Thor m.fl. (KD):

54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera ett skolbaserat självmordspreventivt arbete och tillkännager detta för regeringen.